

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 6 Μαρτίου 2024
(OR. en)

7436/24

RC 8

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	6 Μαρτίου 2024
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2024) 115 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2023

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο COM(2024) 115 final.

συνημμ.: COM(2024) 115 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.3.2024
COM(2024) 115 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2023

{SWD(2024) 53 final}

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή.....	2
2. Χρήση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων των εξωτερικών οικονομικών κλυδωνισμών	4
2.1. Προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης	4
2.2. Ολοκληρώθηκε η σταδιακή κατάργηση του προσωρινού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης στο πλαίσιο της COVID, το οποίο στήριζε την οικονομία κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19.....	6
2.3. Εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας	6
3. Διασφάλιση ότι οι κανόνες ανταγωνισμού παραμένουν κατάλληλοι για το μέλλον — Πρόοδος όσον αφορά ένα εκτενές θεματολόγιο πολιτικής.....	7
3.1. Επικαιροποίηση των αντιμονοπωλιακών κανόνων και των κανόνων για τις συγκεντρώσεις, καθώς και της σχετικής καθοδήγησης	7
Θέσπιση κανόνων για τις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας.....	7
Παράταση του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας ..	8
Έγκριση της δέσμης μέτρων απλοποίησης των συγκεντρώσεων	9
Έγκριση κατευθυντήριων γραμμών για τις συμφωνίες βιωσιμότητας στον τομέα της γεωργίας ...	10
Μη παράταση της απαλλαγής κατά κατηγορία για τις κοινοπραξίες ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών	10
Έναρξη προετοιμασίας για την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ	11
Συνέχιση της αξιολόγησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003	11
Αξιολόγηση των κανόνων για τις συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας	11
3.2. Επικαιροποίηση των κανόνων και των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις	12
Τροποποίηση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.....	12
Έκδοση αναθεωρημένου γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας	13
Έκδοση του αναθεωρημένου κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για ΥΓΟΣ.....	13
Θέσπιση αναθεωρημένων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.....	14
Έγκριση κώδικα ορθών πρακτικών για τα ΣΕΚΕΕ	15
Κοινό Ευρωπαϊκό Φόρουμ για σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	15
Έκδοση ερμηνευτικών οδηγιών του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007	15
Αξιολογήσεις.....	16

4. Η εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού συνέβαλε στην υλοποίηση των κυριότερων προτεραιοτήτων της Επιτροπής	16
4.1. Η εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και σε μια ισχυρή και ανθεκτική ενιαία αγορά	16
Η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και σε μια ισχυρή και ανθεκτική ενιαία αγορά	16
Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και σε μια ισχυρή και ανθεκτική ενιαία αγορά	19
Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και την ανθεκτικότητα της ενιαίας αγοράς	25
4.2 Η εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού συνέβαλε στην πράσινη μετάβαση.....	26
Η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας συνέβαλε στην πράσινη μετάβαση	27
Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων συνέβαλε στην πράσινη μετάβαση	27
Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων συνέβαλε στην πράσινη μετάβαση	28
4.3. Η πολιτική ανταγωνισμού συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων.....	30
Συμβολή της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ στην καινοτομία και τη δικαιοσύνη στις πληρωμές	30
<i>Επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στους τομείς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και των ασφαλίσεων</i>	<i>30</i>
<i>Επιβολή της νομοθεσίας για τις συγκεντρώσεις στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών</i>	<i>31</i>
Επιβολή της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών	32
Κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των ασφαλίσεων.....	33
Κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή δημόσιων εγγυήσεων	33
5. Θέση σε εφαρμογή νέων συμπληρωματικών εργαλείων της ενιαίας αγοράς.....	34
5.1. Πράξη για τις ψηφιακές αγορές	34
5.2. Κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις	36
6. Αντίκτυπος της πολιτικής για τις κρατικές ενισχύσεις στην ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς και στην παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της ΕΕ	39
6.1 Συνολική εικόνα της εκταμίευσης κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με την κρίση και κρατικών ενισχύσεων που δεν σχετίζονται με την κρίση το 2022	41
6.2 Κρίσιμη αλλά επιφυλακτική χρήση των κρατικών ενισχύσεων σε περιόδους κρίσης.....	48
6.3 Επιδίωξη της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης και άλλων προτεραιοτήτων της ΕΕ	52
6.4 Διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της ενιαίας αγοράς για μια ανταγωνιστική οικονομία της ΕΕ.....	55

7. Μέτρηση του αντικτύπου της επιβολής της νομοθεσίας ανταγωνισμού στους πελάτες	57
8. Εκσυγχρονισμός των μεθόδων εργασίας της ΓΔ Ανταγωνισμού, ώστε να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες εφαρμογής της νομοθεσίας	58
8.1. Ψηφιακές επιχειρηματικές λύσεις.....	58
8.2. Ανάλυση δεδομένων και τεχνολογία	59
8.3. Ενίσχυση του εργαλείου για πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος.....	60
9. Προώθηση και προβολή για τη στήριξη της πολιτικής ανταγωνισμού και της επιβολής της νομοθεσίας ανταγωνισμού.....	60
10. Η πολιτική ανταγωνισμού σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλαίσιο.....	61
10.1 Συνένωση δυνάμεων για τη διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πνεύματος ανταγωνισμού	61
Συνοχή σε επίπεδο πολιτικών μέσω του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού.....	61
Συνεχής και εποικοδομητικός διοργανικός διάλογος	61
10.2. Συνεργασία στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού σε ολόκληρο τον κόσμο	62
Πολυμερείς σχέσεις	62
Διμερείς σχέσεις.....	62

1. Εισαγωγή

Η ετήσια έκθεση ανταγωνισμού 2023 απευθύνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: Επιτροπή) στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Περιγράφει βασικές εξελίξεις στην πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ και την εφαρμογή της κατά τη διάρκεια του 2023.

Το 2023 ήταν ένα ακόμη δύσκολο έτος για την ΕΕ. Ο συνεχιζόμενος επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι αυξανόμενες γεωπολιτικές εντάσεις μάς υπενθύμισαν εκ νέου πόσο διασυνδεδεμένος είναι ο κόσμος, ιδίως η ΕΕ με τις γειτονικές της χώρες. Η Επιτροπή ανέλαβε ταχεία και αποφασιστική δράση, συμπεριλαμβανομένων μέτρων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, για την άμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων που τα γεγονότα αυτά προκάλεσαν στην οικονομία της ΕΕ.

Το 2023 υπήρξαν και θετικές εξελίξεις, ιδίως το γεγονός ότι η οικονομία της ΕΕ αποδείχθηκε ανθεκτική στις επιπτώσεις της συνεχιζόμενης επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Έως το τέλος του 2023, οι τιμές της ενέργειας στην ΕΕ μειώθηκαν κάτω από τα ανώτατα επίπεδα του 2022. Η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ ήταν ένα από τα πολλά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν επιτυχώς για τη συνεχή αντιμετώπιση κρίσεων, την οικονομική ανάκαμψη, καθώς και για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Η ψηφιακή επανάσταση διεύρυνε την παγκόσμια εμβέλεια των επιχειρήσεων, όχι μόνο για τους «τεχνολογικούς κολοσσούς» αλλά για όλες τις εταιρείες. Η ψηφιοποίηση δίνει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη σε όλους τους οικονομικούς τομείς. Ωστόσο, οι ταχείες εξελίξεις στην αγορά

δημιουργούν νέες προκλήσεις για τους φορείς επιβολής της νομοθεσίας ανταγωνισμού. Μία από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Επιτροπή —όσον αφορά την επιβολή τόσο της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας όσο και της νομοθεσίας για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων— είναι ο τρόπος καθορισμού των σχετικών αγορών σε περίπτωση δυναμικών εξελίξεων στις αγορές. Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή συνέχισε τις εργασίες για μια νέα ανακοίνωση για τον ορισμό της αγοράς το 2023. Οι εν λόγω εξελίξεις και προκλήσεις στην αγορά οδήγησαν επίσης την Επιτροπή να δρομολογήσει το 2022 αξιολόγηση των εξουσιών έρευνας και λήψης αποφάσεων τις οποίες διαθέτει για την επιβολή των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003¹. Οι εργασίες αυτές συνεχίστηκαν το 2023. Η Επιτροπή καταρτίζει επίσης νέες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης που συνεπάγονται αποκλεισμό βάσει του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ.

Η στενή συνεργασία μεταξύ των αρχών ανταγωνισμού σε όλες τις δικαιοδοσίες είναι πιο σημαντική από ποτέ. Τον Νοέμβριο του 2023 η Επιτροπή διέταξε την Illumina να ακυρώσει την εξαγορά της GRAIL², αμφότερες αμερικανικές εταιρείες. Καθ' όλη τη διάρκεια της υπόθεσης, η Επιτροπή διατήρησε στενή επαφή με την Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου των ΗΠΑ, η οποία είχε εκφράσει παρόμοιες ανησυχίες όσον αφορά τον ανταγωνισμό.

Η πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις δοκιμάστηκε επίσης από τις παγκόσμιες και πολιτικές τάσεις. Με βάση το προσωρινό πλαίσιο κρίσης³, η Επιτροπή ενέκρινε το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης (TCTF)⁴ για να συμπεριλάβει επίσης μέτρα στήριξης σε τομείς που είναι καίριας σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών, σύμφωνα με το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας. Παρότι οι γεωπολιτικές εξελίξεις μπορεί να θέτουν σε δοκιμασία τα συμφέροντα της ΕΕ, η τελευταία πρέπει να παραμείνει πιστή στη θεμελιώδη λογική του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων —να αποτρέπεται η υπονόμευση της ενιαίας αγοράς από τις κρατικές ενισχύσεις. Η ανταγωνιστικότητα προέρχεται από τον ανταγωνισμό και όχι από τις επιδοτήσεις, και τα δημόσια κονδύλια δεν θα πρέπει να χρηματοδοτούν επενδύσεις τις οποίες ο ιδιωτικός τομέας θα μπορούσε να πραγματοποιήσει από μόνος του. Για τον λόγο αυτόν οι κανόνες του TCTF που επιτρέπουν τη στήριξη βασικών τομέων είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας και περιλαμβάνουν αυστηρές διασφαλίσεις. Η μερική σταδιακή κατάργηση των σχετικών με την κρίση τμημάτων του TCTF στα τέλη του 2023 και η προγραμματισμένη σταδιακή κατάργηση των υπόλοιπων σχετικών με την κρίση τμημάτων το 2024 στέλνουν ισχυρό μήνυμα στα κράτη μέλη και στις επιχειρήσεις για τον σκοπό αυτόν. Ανταποκρινόμενη στο αίτημα του Ευρωπαϊκού

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1).

² Υπόθεση M.10939 — Illumina/GRAIL.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προσωρινό πλαίσιο κρίσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας» (ΕΕ C 131I της 24.3.2022, σ. 1).

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας» (2023/C 101/03) (C/2023/1711) (ΕΕ C 101 της 17.3.2023, σ. 3).

Συμβουλίου να υποβάλει η Επιτροπή «έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με τον αντίκτυπο της τρέχουσας πολιτικής κρατικών ενισχύσεων στην ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς, καθώς και στην παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της ΕΕ»⁵. Η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει ολοκληρωμένη επισκόπηση και ανάλυση των κρατικών ενισχύσεων και του αντίκτυπού τους στον ανταγωνισμό εντός της ενιαίας αγοράς και στην ανταγωνιστικότητα της ΕΕ (βλ. τμήμα 6).

Το 2023 η Επιτροπή έδειξε πότε και πώς πρέπει να προσαρμοστεί η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ, ώστε οι αγορές της ΕΕ να εξακολουθήσουν να είναι δίκαιες, ανταγωνιστικές και ανοικτές προς όφελος τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών. Η Επιτροπή θα συνεχίσει στην ίδια κατεύθυνση και στο μέλλον.

Επιπλέον, από τον Μάιο του 2023 η Επιτροπή εφαρμόζει τους νέους κανόνες της πράξης για τις ψηφιακές αγορές⁶, ώστε οι ψηφιακές αγορές να διατηρηθούν ανοικτές και διεκδικήσιμες. Παράλληλα με την παρούσα έκθεση δημοσιεύεται πλήρης έκθεση των δραστηριοτήτων που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές αγορές το 2023, όπως προβλέπεται στο άρθρο 35 της εν λόγω πράξης. Και τον Οκτώβριο του 2023 τέθηκαν σε ισχύ οι υποχρεώσεις κοινοποίησης βάσει του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις⁷ με σκοπό την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων της αγοράς που προκαλούνται από ξένες επιδοτήσεις.

2. Χρήση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων των εξωτερικών οικονομικών κλυδωνισμών

2.1. Προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης

Τον Μάρτιο του 2022 η Επιτροπή ενέκρινε το προσωρινό πλαίσιο κρίσης (TCF)⁸ με σκοπό δώσει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να στηρίξουν την οικονομία στο πλαίσιο του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Το αρχικό TCF περιλάμβανε κρατικές ενισχύσεις που προορίζονταν για την αντιμετώπιση της άμεσης οικονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, για παράδειγμα στήριξη ρευστότητας με τη μορφή κρατικών εγγυήσεων και επιδοτούμενων δανείων, ενίσχυση για την αντιστάθμιση των υψηλών τιμών της ενέργειας και μέτρα που αποσκοπούσαν στη στήριξη της μείωσης της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Το TCF τροποποιήθηκε δύο φορές —τον Ιούλιο του 2022 και τον Οκτώβριο του 2022— ανάλογα με την εξέλιξη της κρίσης.

⁵ Σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (26 και 27 Οκτωβρίου 2023), EUCO 14/23, σημείο 22 στοιχείο ζ).

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1925 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών (ΕΕ) 2019/1937 και (ΕΕ) 2020/1828 (Πράξη για τις Ψηφιακές Αγορές) (ΕΕ L 265 της 12.10.2022, σ. 1).

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2560 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για τις ξένες επιδοτήσεις που στρεβλώνουν την εσωτερική αγορά (ΕΕ L 330 της 23.12.2022, σ. 1).

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προσωρινό πλαίσιο κρίσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας» (ΕΕ C 1311 της 24.3.2022, σ. 1).

Τον Μάρτιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης⁹. Το πλαίσιο αυτό όχι μόνο επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης, αλλά δίνει επίσης στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να στηρίζουν βασικούς τομείς για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών, σύμφωνα με το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας.

Ειδικότερα, το TCTF i) παρατείνει έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025 τη δυνατότητα των κρατών μελών να επιταχύνουν την ανάπτυξη καθεστώτων για την ανανεώσιμη ενέργεια, την αποθήκευση ενέργειας και την απανθρακοποίηση των διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής, ii) τροποποιεί το πεδίο εφαρμογής των εν λόγω μέτρων ώστε να διευκολυνθούν τα κράτη μέλη στον σχεδιασμό των εν λόγω καθεστώτων και να τα καταστήσουν πιο αποτελεσματικά, και iii) θεσπίζει νέα μέτρα, τα οποία εφαρμόζονται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, για την περαιτέρω επιτάχυνση των επενδύσεων σε βασικούς τομείς για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Το TCTF καθιστά δυνατή την επενδυτική στήριξη για την κατασκευή στρατηγικού εξοπλισμού, συγκεκριμένα μπαταριών, ηλιακών συλλεκτών, ανεμογεννητριών, αντλιών θερμότητας, ηλεκτρολυτικών κυψελών, και εξοπλισμού για τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση άνθρακα, καθώς και για την παραγωγή βασικών κατασκευαστικών στοιχείων και για την παραγωγή και ανάκτηση σχετικών κρίσιμων πρώτων υλών, μέσω καθεστώτων ή μεμονωμένων ενισχύσεων έως το ποσό της επιδότησης που θα μπορούσε να λάβει ο δικαιούχος για ισοδύναμη επένδυση σε δικαιοδοσία τρίτης χώρας εκτός του ΕΟΧ, ή το ποσό που απαιτείται για να δοθούν κίνητρα στον δικαιούχο της ενίσχυσης να εγκαταστήσει την επένδυση στον ΕΟΧ (το λεγόμενο «έλλειμμα χρηματοδότησης»), ανάλογα με το ποιο από τα δύο ποσά είναι χαμηλότερο.

Τον Νοέμβριο του 2023, μετά από διαβούλευση με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή παρέτεινε έως τις 30 Ιουνίου 2024 τα τμήματα που επιτρέπουν στα κράτη μέλη να χορηγούν περιορισμένα ποσά ενισχύσεων (τμήμα 2.1) και ενισχύσεις για την αντιστάθμιση των υψηλών τιμών της ενέργειας (τμήμα 2.4), ιδίως λόγω της εναπομένουσας ευπάθειας των αγορών ενέργειας¹⁰ στην οποία οι ενεργοβόρες βιομηχανίες είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες.

Το 2023 η Επιτροπή εξέδωσε 220 αποφάσεις (εκ των οποίων 91 τροποποιητικές αποφάσεις) στο πλαίσιο του TCF και του TCTF, εγκρίνοντας 147 εθνικά μέτρα που κοινοποιήθηκαν από 27 κράτη μέλη. Ο συνολικός προϋπολογισμός τον οποίο τα κράτη μέλη κοινοποίησαν στην Επιτροπή στο πλαίσιο των εν λόγω μέτρων κρατικών ενισχύσεων ανήλθε σε 77,94 δισ. EUR περίπου. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν βάσει των δύο αυτών μέσων, ανατρέξτε στο τμήμα 6 κατωτέρω.

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας» (ΕΕ C 101 της 17.3.2023, σ. 3).

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Τροποποίηση του προσωρινού πλαισίου κρίσης και μετάβασης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας» (ΕΕ C, C/2023/1188, 21.11.2023).

2.2. Ολοκληρώθηκε η σταδιακή κατάργηση του προσωρινού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης στο πλαίσιο της COVID, το οποίο στήριζε την οικονομία κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19

Καθώς οι επιπτώσεις της έξαρσης του κορονοϊού άρχισαν να υποχωρούν, η Επιτροπή ξεκίνησε το 2023 τη σταδιακή κατάργηση του προσωρινού πλαισίου για τη στήριξη της οικονομίας στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19 (στο εξής: προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης)¹¹. Σε περιορισμένα τμήματα δόθηκε μεταγενέστερη ημερομηνία λήξης, κάτι που επέτρεψε τη συνέχιση των μέτρων στήριξης των επενδύσεων και της φερεγγυότητας έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023¹². Επιπλέον, το προσωρινό πλαίσιο κατέστησε δυνατή την ευέλικτη μετάβαση, με σαφείς διασφαλίσεις, ιδίως για τη μετατροπή και την αναδιάρθρωση χρεωστικών μέσων, όπως δάνεια και εγγυήσεις, σε άλλες μορφές συνδρομής, όπως άμεσες επιχορηγήσεις, έως τις 30 Ιουνίου 2023¹³.

2.3. Εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Η εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ)¹⁴ —του κεντρικού άξονα της πρωτοβουλίας NextGenerationEU— συνεχίστηκε το 2023¹⁵. Αποσκοπεί, παράλληλα με την πολιτική συνοχής και επιπλέον αυτής, στην προώθηση της συνοχής μεταξύ των κρατών μελών μέσω του μετριασμού των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και στην καλύτερη προετοιμασία της ΕΕ για τις μελλοντικές προκλήσεις, κυρίως με τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Τα περισσότερα από τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση. Από τα μέτρα που συνιστούν κρατική ενίσχυση τα περισσότερα μπορούν να εφαρμοστούν απευθείας από τα κράτη μέλη, είτε βάσει κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία¹⁶ είτε βάσει κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας¹⁷.

¹¹ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/statement_22_2980

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής: Τροποποίηση του προσωρινού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19 (ΕΕ C 423 της 7.11.2022, σ. 9).

¹³ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Εκτη τροποποίηση του προσωρινού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19 και τροποποίηση του παραρτήματος της ανακοίνωσης της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων» (2021/C 473/01) (C/2021/8442) (ΕΕ C 473 της 24.11.2021, σ. 1).

¹⁴ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_22_3131

¹⁵ Βλ.: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1237 της Επιτροπής (ΕΕ L 270 της 29.7.2021, σ. 39).

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 1).

Ωστόσο, αρκετά μέτρα κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή για τη λήψη προηγούμενης έγκρισης. Για τον σκοπό αυτόν, τον Απρίλιο του 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε επικαιροποιημένα υποδείγματα καθοδήγησης για τις κρατικές ενισχύσεις¹⁸ προκειμένου να βοηθήσει τα κράτη μέλη να σχεδιάσουν, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, μέτρα στήριξης που πρέπει να συμπεριληφθούν στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ). Τα επικαιροποιημένα υποδείγματα διευκολύνουν τα κράτη μέλη να θεσπίσουν μέτρα κρατικών ενισχύσεων που συμβάλλουν περαιτέρω στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, με παράλληλη μείωση της εξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης, όπως ορίζεται στο σχέδιο REPowerEU. Το 2023 η Επιτροπή εξέδωσε περισσότερες από 50 αποφάσεις επί κρατικών ενισχύσεων σχετικά με μέτρα χρηματοδοτούμενα από τον ΜΑΑ.

3. Διασφάλιση ότι οι κανόνες ανταγωνισμού παραμένουν κατάλληλοι για το μέλλον — Πρόοδος όσον αφορά ένα εκτενές θεματολόγιο πολιτικής

3.1. Επικαιροποίηση των αντιμονοπωλιακών κανόνων και των κανόνων για τις συγκεντρώσεις, καθώς και της σχετικής καθοδήγησης

Θέσπιση κανόνων για τις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας

Τον Ιούνιο του 2023 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε αναθεωρημένους οριζόντιους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία για τις συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης (E&A)¹⁹ και τις συμφωνίες εξειδίκευσης²⁰ (από κοινού: HBER), οι οποίοι συνοδεύονται από αναθεωρημένες οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές²¹. Οι αναθεωρημένοι κανόνες παρέχουν επικαιροποιημένη καθοδήγηση με σκοπό να βοηθηθούν οι επιχειρήσεις στην αξιολόγηση της συμβατότητας των συμφωνιών συνεργασίας τους με τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ειδών συνεργασίας που μπορούν να συμβάλουν στην ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση. Οι οριζόντιοι κανονισμοί απαλλαγής κατά κατηγορία εξαιρούν ορισμένες συμφωνίες E&A και εξειδίκευσης που ευνοούν τον ανταγωνισμό από την απαγόρευση του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Μεταξύ άλλων αλλαγών, οι αναθεωρημένοι κανόνες επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία για την εξειδίκευση, ώστε να καλύπτονται πολυμερείς συμφωνίες για περισσότερα είδη συμφωνιών παραγωγής και να παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία για τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς.

¹⁸ Βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rwf-guiding-templates_el

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1066 της Επιτροπής, της 1ης Ιουνίου 2023, για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης (ΕΕ L 143 της 2.6.2023, σ. 9).

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1067 της Επιτροπής, της 1ης Ιουνίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών εξειδίκευσης (ΕΕ L 143 της 2.6.2023, σ. 20).

²¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας» (ΕΕ C 259 της 21.7.2023, σ. 1).

Οι αναθεωρημένες οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές επικαιροποιήθηκαν ώστε να αντικατοπτρίζουν την πρόσφατη νομολογία και την πρακτική επιβολής της νομοθεσίας. Περιέχουν διευρυμένη καθοδήγηση σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών μορφών ανταλλαγής, και σχετικά με τις από κοινού αγορές, συμπεριλαμβανομένης της διάκρισης μεταξύ των νόμιμων από κοινού αγορών και των συμπράξεων αγοραστών. Ένα νέο κεφάλαιο παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στις συμφωνίες βιωσιμότητας.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Παράταση του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας

Η ΕΕ διαθέτει ειδικό καθεστώς για τις κάθετες συμφωνίες στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας (στο εξής: MVBΕR)²², ο οποίος επρόκειτο να λήξει στις 31 Μαΐου 2023. Τον Απρίλιο του 2023 η Επιτροπή

²² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 461/2010 της Επιτροπής, της 27ης Μαΐου 2010, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας (ΕΕ L 129 της 28.5.2010, σ. 52), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/822 της Επιτροπής, της 17ης Απριλίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 461/2010 όσον αφορά την περίοδο εφαρμογής του (ΕΕ L 1021 της 17.4.2023, σ. 1).

παρέτεινε τον MVBΕR για πέντε έτη έως τις 31 Μαΐου 2028. Η Επιτροπή περιόρισε την παράταση σε πέντε έτη, ώστε να μπορέσει να αντιδράσει εγκαίρως στις εξελίξεις της αγοράς, όπως αυτές που προκύπτουν από την ψηφιοποίηση των οχημάτων, τον εξηλεκτρισμό και τα νέα πρότυπα κινητικότητας.

Η Επιτροπή επικαιροποίησε επίσης τις συμπληρωματικές κατευθυντήριες γραμμές²³ για τον τομέα. Τα δεδομένα που παράγονται από οχήματα καθίστανται όλο και πιο σημαντικός παράγοντας ανταγωνισμού για τους φορείς επισκευής και συντήρησης. Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές θα βοηθήσουν τις εταιρείες στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας να αξιολογήσουν τη συμβατότητα των κάθετων συμφωνιών τους με τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι φορείς της δευτερογενούς αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των συνεργείων, εξακολουθούν να έχουν πρόσβαση σε δεδομένα που παράγονται από οχήματα και είναι αναγκαία για την επισκευή και τη συντήρηση.

Έγκριση της δέσμης μέτρων απλοποίησης των συγκεντρώσεων

Τον Απρίλιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε τη δέσμη μέτρων απλοποίησης των συγκεντρώσεων. Περιλαμβάνονται: i) αναθεωρημένος εκτελεστικός κανονισμός²⁴, ii) ανακοίνωση για την απλοποιημένη διαδικασία²⁵ και iii) ανακοίνωση σχετικά με τη διαβίβαση εγγράφων²⁶. Η δέσμη μέτρων αποσκοπεί στην απλοποίηση και τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της διαδικασίας εξέτασης μη προβληματικών συγκεντρώσεων (απλοποιημένες υποθέσεις) από την Επιτροπή. Μειώνει επίσης τον όγκο των πληροφοριών που απαιτούνται για την κοινοποίηση των πράξεων και εισάγει τις ηλεκτρονικές κοινοποιήσεις ως προεπιλογή. Στην ανακοίνωση παρατίθενται αναλυτικότερα οι περιστάσεις υπό τις οποίες η Επιτροπή μπορεί να διερευνά μια υπόθεση στο πλαίσιο της κανονικής διαδικασίας εξέτασης, μολονότι τυπικά πληροί τις προϋποθέσεις για απλοποιημένη εξέταση. Οι κανόνες απλοποίησης των συγκεντρώσεων τέθηκαν σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 2023.

²³ Ανακοίνωση της Επιτροπής: Συμπληρωματικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους κάθετους περιορισμούς σε συμφωνίες για την πώληση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και για τη διανομή ανταλλακτικών αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ C 138 της 28.5.2010, σ. 16), όπως τροποποιήθηκε με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Τροποποιήσεις της ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο «Συμπληρωματικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους κάθετους περιορισμούς σε συμφωνίες για την πώληση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και για τη διανομή ανταλλακτικών αυτοκινήτων οχημάτων» (2023/C 133 I/01) (ΕΕ C 133I της 17.4.2023, σ. 1).

²⁴ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2023/914 της Επιτροπής για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 802/2004 της Επιτροπής (ΕΕ L 119 της 5.5.2023, σ. 22).

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την απλοποιημένη εξέταση ορισμένων συγκεντρώσεων βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ C 160 της 5.5.2023, σ. 1).

²⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ανακοίνωση σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2, το άρθρο 13 παράγραφος 3 και τα άρθρα 20 και 22 του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2023/914 της Επιτροπής για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 802/2004 της Επιτροπής (ΕΕ C 160 της 5.5.2023, σ. 11).

Έγκριση κατευθυντήριων γραμμών για τις συμφωνίες βιωσιμότητας στον τομέα της γεωργίας

Το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ απαγορεύει τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό, όπως οι συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστών που οδηγούν σε υψηλότερες τιμές ή μειωμένες ποσότητες. Ωστόσο, το άρθρο 210α του κανονισμού 1308/2013 (κανονισμός ΚΟΑ)²⁷ εξαιρεί ορισμένες περιοριστικές συμφωνίες στον γεωργικό τομέα από το πεδίο εφαρμογής αυτής της γενικής απαγόρευσης, όταν οι συμφωνίες αυτές είναι απαραίτητες για την επίτευξη προτύπων βιωσιμότητας. Μετά από δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2023²⁸ σχετικά με το σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών για το άρθρο 210α του κανονισμού ΚΟΑ²⁹, η Επιτροπή εξέδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές τον Δεκέμβριο του 2023. Οι κατευθυντήριες γραμμές έχουν ως στόχο να διευκολύνουν τη σύναψη συμφωνιών βιωσιμότητας στον τομέα της γεωργίας εξηγώντας τον τρόπο εκπλήρωσης των προϋποθέσεων εξαίρεσης που ορίζονται στο άρθρο 210α του κανονισμού ΚΟΑ και παρέχοντας συγκεκριμένα παραδείγματα.

Μη παράταση της απαλλαγής κατά κατηγορία για τις κοινοπραξίες ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών

Οι υπηρεσίες τακτικών γραμμών θαλάσσιων μεταφορών περιλαμβάνουν την τακτική, προγραμματισμένη μεταφορά μη χύδην φορτίων κατά μήκος συγκεκριμένης διαδρομής. Παρέχονται τακτικά από διάφορες ναυτιλιακές εταιρείες που είναι οργανωμένες σε κοινοπραξίες. Ο κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία των κοινοπραξιών (στο εξής: CBER) επιτρέπει στις ναυτιλιακές εταιρείες τακτικών γραμμών να συνεργάζονται εντός ορισμένων ορίων χωρίς να παραβιάζουν το δίκαιο ανταγωνισμού της ΕΕ. Κατά τον χρόνο έγκρισης το 2009, πρωταρχικός στόχος αυτής της απαλλαγής ήταν η διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των ναυτιλιακών εταιρειών για την ενίσχυση της επιχειρησιακής αποδοτικότητας, τη βελτιστοποίηση της χρήσης των σκαφών και τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών. Ωστόσο, μετά από αξιολόγηση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ο αριθμός των κοινοπραξιών που καλύπτονται από τον CBER είναι σχετικά χαμηλός. Ως εκ τούτου, η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα του CBER είναι περιορισμένες. Η Επιτροπή αποφάσισε να μην παρατείνει την απαλλαγή κατά κατηγορία και να αφήσει να λήξει στις 25 Απριλίου 2024³⁰.

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2117 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων, (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων, (ΕΕ) αριθ. 251/2014 για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων και (ΕΕ) αριθ. 228/2013 για τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης (ΕΕ L 435 της 6.12.2021, σ. 262).

²⁸ Δημόσια διαβούλευση σχετικά με το σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών για τις συμφωνίες βιωσιμότητας στον τομέα της γεωργίας, από τις 10.1.2023 έως τις 24.4.2023, βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2023-sustainability-agreements-agriculture_el

²⁹ Βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/sustainability-guidelines-agri-food-supply-chain_el

³⁰ Ανακοίνωση προς την Επιτροπή, Expiry of Commission Regulation (EC) No 906/2009 of 28 September 2009 on the application of Article 81 (3) of the Treaty of the certain categories of agreements, decisions and concerted practices between liner shipping companies (consortia) [Λήξη του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 906/2009 της Επιτροπής,

Εναρξη προετοιμασίας για την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ

Τον Μάρτιο του 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής στοιχείων για τις μελλοντικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ σε συμπεριφορές αποκλεισμού³¹. Οι κατευθυντήριες γραμμές θα αντικατοπτρίζουν τη νομολογία της ΕΕ, καθώς και την εκτεταμένη πείρα που έχει αποκτήσει η Επιτροπή όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει σχέδιο των κατευθυντήριων γραμμών προς δημόσια διαβούλευση και θα εξετάσει προσεκτικά τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών.

Συνέχιση της αξιολόγησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003³² και η εκτελεστική πράξη του, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 773/2004³³, θεσπίζουν διαδικαστικό πλαίσιο που αποσκοπεί στη διασφάλιση της αποτελεσματικής και ομοιόμορφης εφαρμογής των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ στην ΕΕ. Με την πάροδο του χρόνου έχουν προκύψει νέες προκλήσεις σε σχέση με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, για παράδειγμα όσον αφορά την ψηφιοποίηση της οικονομίας και την αυξανόμενη πολυπλοκότητα των αντιμονοπωλιακών ερευνών. Μετά από δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε το 2022³⁴, η Επιτροπή συνέχισε την αξιολόγησή της το 2023. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή διοργάνωσε εργαστήριο με ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών τον Οκτώβριο του 2023. Η Επιτροπή ανέθεσε επίσης την εκπόνηση υποστηρικτικής μελέτης αξιολόγησης. Καθ' όλη τη διάρκεια της αξιολόγησης, η Επιτροπή συνεργάζεται με τις ΕΑΑ.

Αξιολόγηση των κανόνων για τις συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας

Τον Νοέμβριο του 2022 η Επιτροπή δρομολόγησε αξιολόγηση του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία για τη μεταφορά τεχνολογίας (ΚΑΚΜΤ)³⁵ και των συνοδευτικών κατευθυντήριων

της 28ης Σεπτεμβρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών (κοινοπραξίες)] [C(2023) 6700 final της 10.10.2023].

³¹ Πρόσκληση υποβολής στοιχείων για τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις καταχρηστικές πρακτικές αποκλεισμού από δεσπόζουσες επιχειρήσεις, από τις 27 Μαρτίου 2023 έως τις 24 Απριλίου 2023, βλ.:

https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13796-EU-competition-law-guidelines-on-exclusionary-abuses-by-dominant-undertakings_el

³² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1).

³³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 123 της 27.4.2004, σ. 18).

³⁴ Δημόσια διαβούλευση σχετικά με τους αντιμονοπωλιακούς διαδικαστικούς κανόνες της ΕΕ — αξιολόγηση, από τις 30.6.2022 έως τις 6.10.2022, βλ.: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13431-EU-antitrust-procedural-rules-evaluation_el

³⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 316/2014 της Επιτροπής, της 21ης Μαρτίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών μεταφοράς τεχνολογίας (ΕΕ L 93 της 28.3.2014, σ. 17).

γραμμών³⁶. Οι εργασίες αυτές συνεχίστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του 2023. Η αξιολόγηση θα επιτρέψει στην Επιτροπή να αποφασίσει αν θα πρέπει να επιτραπεί η λήξη του ΚΑΚΜΤ ή αν θα πρέπει να παραταθεί ή να αναθεωρηθεί.

3.2. Επικαιροποίηση των κανόνων και των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις

Τροποποίηση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία

Τον Ιούνιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε στοχευμένη τροποποίηση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία (ΓΚΑΚ) με σκοπό την περαιτέρω απλούστευση και επιτάχυνση της στήριξης για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση της ΕΕ, με παράλληλη διασφάλιση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς³⁷. Ο αναθεωρημένος ΓΚΑΚ παρέχει στα κράτη μέλη μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων κρατικής στήριξης σε βασικούς τομείς για τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και σε μια βιομηχανία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Επιπλέον, θα συμβάλει στην επιτάχυνση των επενδύσεων και της χρηματοδότησης για την παραγωγή καθαρής τεχνολογίας στην ΕΕ, σύμφωνα με το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας³⁸.

Ο αναθεωρημένος ΓΚΑΚ αυξάνει και εξορθολογίζει τις δυνατότητες χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια. Επιπλέον, διευκολύνει τη στήριξη σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ) στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης και διευρύνει τις δυνατότητες κατάρτισης και επανειδίκευσης των εργαζομένων. Διευκολύνει επίσης τη χορήγηση ενισχύσεων με τη μορφή ρυθμιζόμενων τιμών για την ηλεκτρική ενέργεια, το αέριο ή τη θερμότητα, συμπεριλαμβάνοντας αυτή την κατηγορία στο πεδίο εφαρμογής του ΓΚΑΚ. Ο αναθεωρημένος ΓΚΑΚ αυξάνει επίσης τα όρια κοινοποίησης για τις περιβαλλοντικές ενισχύσεις, καθώς και για τις ενισχύσεις για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία (ΕΑΚ). Επιπλέον, ο αναθεωρημένος ΓΚΑΚ αποσαφηνίζει και εξορθολογίζει τις δυνατότητες χορήγησης ενισχύσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Οι διατάξεις σχετικά με τα σταθερά και κινητά ευρυζωνικά δίκτυα αποσαφηνίζονται και επεκτείνονται επίσης σε βασικούς τομείς, όπως η δυνατότητα χρηματοδότησης του ενεργού κινητού εξοπλισμού και οι νέες διατάξεις για τα δίκτυα οπισθόζευξης. Ο ΓΚΑΚ παρατάθηκε έως το τέλος του 2026 και οι διατάξεις του ΓΚΑΚ ευθυγραμμίστηκαν με τις αναθεωρημένες κατευθυντήριες

³⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας» (ΕΕ C 89 της 28.3.2014, σ. 3).

³⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1315 της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης, και του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2473 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (C/2023/4278) (ΕΕ L 167 της 30.6.2023, σ. 1).

³⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών» [COM(2023) 62 final].

γραμμές για τις περιφερειακές ενισχύσεις, τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας, τις κατευθυντήριες γραμμές για τη χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου, το πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία, και τις κατευθυντήριες γραμμές για τα ευρυζωνικά δίκτυα.

Έκδοση αναθεωρημένου γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή εξέδωσε τον νέο γενικό κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας³⁹, ενώ ο προηγούμενος κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2023. Ο κανονισμός εξαιρεί τα μικρά ποσά ενισχύσεων από το πεδίο εφαρμογής του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ, διότι θεωρείται ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και δεν νοθεύουν ούτε απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό. Η απαλλαγή από τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων για μικρά ποσά ενισχύσεων μειώνει σημαντικά τον διοικητικό φόρτο για τις επιχειρήσεις —ιδίως τις ΜΜΕ— και τα κράτη μέλη. Οι κυριότερες αλλαγές είναι η αύξηση του ανώτατου ορίου των 300 000 EUR σε διάστημα τριών ετών για την προσαρμογή στον πληθωρισμό και η καθιέρωση υποχρεωτικού μητρώου ενισχύσεων ήσσονος σημασίας σε εθνικό ή ενωσιακό επίπεδο για την αύξηση της διαφάνειας. Ενώ, σύμφωνα με τον προηγούμενο κανονισμό, οι επιχειρήσεις όφειλαν να παρακολουθούν τις ληφθείσες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ο νέος κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας περιλαμβάνει την υποχρέωση όλων των κρατών μελών να παρέχουν από το 2026 πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τις χορηγούμενες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας σε κεντρικό μητρώο σε εθνικό ή ενωσιακό επίπεδο και να ελέγχουν ότι κάθε νέα χορήγηση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το σχετικό ανώτατο όριο.

Έκδοση του αναθεωρημένου κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για ΥΓΟΣ

Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/2832 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ)⁴⁰. Ο εν λόγω κανονισμός άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2024 και αντικαθιστά τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 360/2012⁴¹, ο οποίος έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2023. Η Επιτροπή αποφάσισε να αυξήσει το όριο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας για ΥΓΟΣ σε 750 000 EUR ανά επιχείρηση που παρέχει ΥΓΟΣ για οποιαδήποτε περίοδο τριών ετών.

³⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L, 2023/2831, 15.12.2023).

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2832 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L, 2023/2832, 15.12.2023).

⁴¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 114 της 26.4.2012, σ. 8).

Θέσπιση αναθεωρημένων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας

Τον Ιανουάριο του 2023 τέθηκαν σε ισχύ ο αναθεωρημένος κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία στον γεωργικό τομέα (ΚΑΚΓ) και ο κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία στον τομέα της αλιείας (FIBER), καθώς και οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές (γεωργικές κατευθυντήριες γραμμές)⁴². Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (κατευθυντήριες γραμμές για την αλιεία), που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2022, εφαρμόζονται από τον Απρίλιο του 2023⁴³.

Ο ΚΑΚΓ και ο FIBER επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής των μέτρων στα οποία χορηγείται απαλλαγή κατά κατηγορία. Οι νέοι κανόνες χορηγούν απαλλαγή σε έως και το 50 % των περιπτώσεων που έπρεπε να κοινοποιηθούν βάσει του παλαιού πλαισίου. Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές για τη γεωργία και την αλιεία αντικατοπτρίζουν την πείρα της Επιτροπής, καθώς και τις τρέχουσες στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΕ, ιδίως την κοινή γεωργική πολιτική, την κοινή αλιευτική πολιτική, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας και την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», καθώς και τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα. Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για την αλιεία βοηθούν τα κράτη μέλη να επιτύχουν τους φιλόδοξους πράσινους στόχους της ΕΕ βελτιώνοντας την ενεργειακή απόδοση και μετρίζοντας τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Τον Οκτώβριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε τροποποίηση του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για τον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας⁴⁴. Ο αναθεωρημένος κανονισμός αυξάνει το ανώτατο όριο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας ανά επιχείρηση για περίοδο τριών ετών, από 30 000 EUR σε 40 000 EUR. Επιπλέον, η μεταποίηση και η εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας δεν καλύπτονται πλέον από τον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στον τομέα της αλιείας, αλλά από τον γενικό κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

⁴² Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές» (2022/C 485/01) (ΕΕ C 485 της 21.12.2022, σ. 1).

⁴³ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας» (ΕΕ C 107 της 23.3.2023, σ. 1).

⁴⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2391 της Επιτροπής, της 4ης Οκτωβρίου 2023, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 717/2014, (ΕΕ) αριθ. 1407/2013, (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 και (ΕΕ) αριθ. 360/2012, όσον αφορά τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για τη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 717/2014, όσον αφορά το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σε ενιαία επιχείρηση, την περίοδο εφαρμογής του και άλλα θέματα (ΕΕ L, 2023/2391, 5.10.2023).

Έγκριση κώδικα ορθών πρακτικών για τα ΣΕΚΕΕ

Η ανακοίνωση για τα ΣΕΚΕΕ⁴⁵ καθορίζει τα κριτήρια επιλεξιμότητας και συμβατότητας που εφαρμόζει η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται για σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ). Μετά την αξιολόγηση και την επακόλουθη έγκριση κρατικών ενισχύσεων για διάφορα ΣΕΚΕΕ, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή απέκτησαν πείρα στην αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων για ΣΕΚΕΕ. Με βάση την πείρα αυτή, η Επιτροπή κατάρτισε τον Μάιο του 2023 κώδικα ορθών πρακτικών για τον σχεδιασμό των ΣΕΚΕΕ⁴⁶, ο οποίος καθιστά δυνατή τη διενέργεια εξορθολογισμένης αξιολόγησης. Ο εν λόγω κώδικας δεν εκφράζει μια εφαρμοστέα νομική θέση ούτε συνιστά νομικά δεσμευτική προσέγγιση για τους άμεσους συμμετέχοντες στα ΣΕΚΕΕ. Επίσης, δεν δημιουργεί περαιτέρω δικαιώματα ούτε επιβάλλει νέες υποχρεώσεις.

Κοινό Ευρωπαϊκό Φόρουμ για σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος

Το φθινόπωρο του 2023 η Επιτροπή εγκαινίασε το Κοινό Ευρωπαϊκό Φόρουμ για σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (JEF-IPCEI)⁴⁷, το οποίο συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 20 Οκτωβρίου 2023. Το φόρουμ —το οποίο αποτελεί σύμπραξη μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών— καλύπτει ολόκληρο τον κύκλο ζωής των ΣΕΚΕΕ και αποσκοπεί στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού, της αξιολόγησης (βάσει των υφιστάμενων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις) και της υλοποίησης των ΣΕΚΕΕ, καθώς και στον προσδιορισμό τομέων στρατηγικού ενδιαφέροντος της ΕΕ για πιθανά μελλοντικά ΣΕΚΕΕ. Το JEF-IPCEI εργάζεται για την επίτευξη αυτών των στόχων με την καλύτερη ευθυγράμμιση πιθανών νέων ΣΕΚΕΕ με τους στόχους πολιτικής της βιομηχανικής στρατηγικής της ΕΕ. Το JEF-IPCEI θα συνεδριάζει αρκετές φορές ετησίως.

Έκδοση ερμηνευτικών οδηγιών του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007

Το 2023 η Επιτροπή ενέκρινε αναθεωρημένη έκδοση των ερμηνευτικών οδηγιών του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 σχετικά με τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας χερσαίων μεταφορών⁴⁸. Σκοπός των οδηγιών είναι η παροχή περαιτέρω καθοδήγησης στα κράτη μέλη και στα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με την εφαρμογή διαφόρων διατάξεων του εν λόγω κανονισμού, δεδομένων των αλλαγών που επέφερε η 4η δέσμη μέτρων για τους σιδηροδρόμους και η σχετική νομολογία των δικαστηρίων της ΕΕ.

⁴⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας με την εσωτερική αγορά των κρατικών ενισχύσεων για την προώθηση της υλοποίησης σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος» (2021/C 528/02) (ΕΕ C 528 της 30.12.2021, σ. 10).

⁴⁶ ΓΔ COMP Κώδικας ορθών πρακτικών για διαφανή, χωρίς αποκλεισμούς, ταχύτερο σχεδιασμό και αξιολόγηση των ΣΕΚΕΕ, 17 Μαΐου 2023, βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs_DG_COMP_code_of_good_practices.pdf

⁴⁷ [Κοινό Ευρωπαϊκό Φόρουμ για ΣΕΚΕΕ — Ευρωπαϊκή Επιτροπή \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/jef-ipcei)

⁴⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ερμηνευτικές οδηγίες του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 για τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές (2023/C 222/01) (C/2023/3978) (ΕΕ C 222 της 26.6.2023, σ. 1).

Αξιολογήσεις

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η ΓΔ Ανταγωνισμού συνέχισε τις αξιολογήσεις της σχετικά με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις σε προβληματικές τράπεζες⁴⁹ και για τις ενισχύσεις με τη μορφή δημόσιων εγγυήσεων⁵⁰.

4. Η εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού συνέβαλε στην υλοποίηση των κυριότερων προτεραιοτήτων της Επιτροπής

Η διατήρηση της πειθαρχίας στην αγορά μέσω της αποτελεσματικής επιβολής των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας για τον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας της ΕΕ, καθώς και για την οικοδόμηση μιας οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων. Επιπλέον, η επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού συμβάλλει στην άρση των εναπομενόντων φραγμών στην ενιαία αγορά και εξαλείφει τους περιορισμούς της αγοράς. Από τη φύση της, η ενιαία αγορά συμβάλλει στην αύξηση της οικονομικής ανθεκτικότητας της οικονομίας της ΕΕ ενισχύοντας τα κίνητρα για επενδύσεις, καινοτομία, διαφοροποίηση των αλυσίδων εφοδιασμού και εξεύρεση νέων επιχειρηματικών ευκαιριών.

4.1. Η εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και σε μια ισχυρή και ανθεκτική ενιαία αγορά

Καθιστώντας τις αγορές πιο αποτελεσματικές για τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία, η πολιτική ανταγωνισμού διαδραματίζει καίριο ρόλο καθώς η ΕΕ επιδιώκει παγκόσμια ψηφιακή πρωτοπορία. Η ψηφιακή μετάβαση έχει βαθύ αντίκτυπο σε κάθε πτυχή της οικονομίας και της κοινωνίας. Με την τόνωση της αλλαγής και την προώθηση της καινοτομίας, η πολιτική ανταγωνισμού βοηθά την ΕΕ να αξιοποιήσει πλήρως το δυναμικό της ψηφιακής εποχής. Η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και σε μια ισχυρή και ανθεκτική ενιαία αγορά.

Η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και σε μια ισχυρή και ανθεκτική ενιαία αγορά

Η κεντρική μονάδα επεξεργασίας (CPU) αποτελεί ένα από τα βασικά κατασκευαστικά στοιχεία κάθε υπολογιστή και, ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας για ολόκληρο τον ψηφιακό τομέα να παραμείνει η αγορά CPU ανταγωνιστική. Το 2009 η Επιτροπή επέβαλε στην Intel πρόστιμο ύψους 1,06 δισ. EUR για παράβαση του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ. Διαπιστώθηκε ότι η Intel επιδιδόταν σε δύο

⁴⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Αυγούστου 2013, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης («Τραπεζική ανακοίνωση») (ΕΕ C 216 της 30.7.2013, σ. 1) και σχετικές ανακοινώσεις: ανακοίνωση περί ανακεφαλαιοποίησης του 2009 (2009/C10/03), ανακοίνωση περί απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων του 2009 (2009/C72/01), ανακοίνωση περί αναδιάρθρωσης του 2009 (2009/C195/04), ανακοίνωση περί παράτασης του 2010 (2010/C329/07), ανακοίνωση περί παράτασης του 2011 (2011/C356/02).

⁵⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων (ΕΕ C 155 της 20.6.2008, σ. 10).

μορφές παράνομης συμπεριφοράς⁵¹. Η Intel χορηγούσε εκπτώσεις σε κατασκευαστές ηλεκτρονικών υπολογιστών υπό τον όρο να αγοράσουν από την Intel όλες ή σχεδόν όλες τις CPU x86 τους (στο εξής: εκπτώσεις υπό όρους). Η Intel κατέβαλλε επίσης άμεσες πληρωμές σε κατασκευαστές υπολογιστών για να σταματήσει ή να καθυστερήσει η κυκλοφορία συγκεκριμένων προϊόντων που περιείχαν CPU x86 ανταγωνιστών (στο εξής: αποκάλυπτοι περιορισμοί). Το 2022 το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει την αρχική απόφαση της Επιτροπής του 2009, όσον αφορά τις υπό όρους εκπτώσεις. Κατόπιν τούτου, τον Σεπτέμβριο του 2023 η Επιτροπή εξέδωσε εκ νέου απόφαση με την οποία επέβαλε στην Intel πρόστιμο ύψους 376,36 εκατ. EUR για τους αποκάλυπτους περιορισμούς.

Οι συνδρομητικές υπηρεσίες ψηφιακής μουσικής χρησιμοποιούνται ευρέως από τους καταναλωτές στην ΕΕ, στοιχείο που καθιστά σημαντική την ορθή λειτουργία του ανταγωνισμού στον εν λόγω τομέα. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή εξέδωσε τον Φεβρουάριο του 2023 κοινοποίηση αιτιάσεων⁵² προς την Apple, ενημερώνοντας την εταιρεία σχετικά με την προκαταρκτική της άποψη ότι η Apple καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της, περιορίζοντας τη δυνατότητα των προγραμματιστών εφαρμογών να ενημερώνουν τους χρήστες iPhone και iPad για εναλλακτικές συνδρομητικές υπηρεσίες μουσικής. Η Επιτροπή διατύπωσε την προκαταρκτική άποψη ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλει η Apple κατά της καθοδήγησης των χρηστών (anti-steering) συνιστούν αθέμιτους όρους συναλλαγών κατά παράβαση του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ.

Σε κοινοποίηση αιτιάσεων που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2023, η Επιτροπή ενημέρωσε την Google για την προκαταρκτική της άποψη ότι η Google παραβίασε το άρθρο 102 της ΣΛΕΕ στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό στον κλάδο της τεχνολογίας διαφήμισης (adtech)⁵³. Η Google είναι παρούσα σε όλα τα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού της τεχνολογίας διαφήμισης. Εάν μειωθεί ο ανταγωνισμός για τις υπηρεσίες τεχνολογίας διαφήμισης, αυτό θα έχει ευρύ αντίκτυπο στον ψηφιακό τομέα, διότι θα επηρεαστούν αρνητικά όχι μόνο οι άμεσοι ανταγωνιστές της Google, αλλά και οι εκδότες και οι ίδιοι οι διαφημιζόμενοι. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η Google ευνοούσε τις δικές της υπηρεσίες προβολής διαδικτυακών διαφημίσεων σε βάρος των ανταγωνιστών, των διαφημιστών και των διαδικτυακών εκδοτών. Το προκαταρκτικό συμπέρασμα της Επιτροπής είναι ότι η Google καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της ευνοώντας τη δική της πλατφόρμα αγοραπωλησίας διαφημίσεων AdX στη δημοπρασία επιλογής διαφημίσεων την οποία διαχειρίζεται ο διακομιστής διαφημίσεων της, DFP, και ευνοώντας την AdX στον τρόπο με τον οποίο τα εργαλεία αγοράς διαφημίσεων Google Ads και DV360 υποβάλλουν προσφορές στις πλατφόρμες αγοραπωλησίας διαφημίσεων.

Η δημιουργία σύμπραξης αποτελεί μία από τις σοβαρότερες παραβάσεις του ανταγωνισμού. Οι συμπράξεις προκαλούν σοβαρή ζημία στην οικονομία χωρίς ενίσχυση της αποδοτικότητας. Με τη χρέωση υψηλότερων τιμών και τον περιορισμό της παραγωγής, οι οριζόντιες συμπράξεις μειώνουν

⁵¹ Υπόθεση AT. 37990 — Intel.

⁵² Υπόθεση AT.40437 — Apple — Πρακτικές καταστήματος εφαρμογών (υπηρεσία συνεχούς ροής μουσικής).

⁵³ Υπόθεση AT.40670 — Google — Τεχνολογία διαφήμισης και πρακτικές σχετικές με δεδομένα.

την οικονομική αποδοτικότητα και ευημερία. Αποθαρρύνουν τις επιχειρήσεις από την ανάπτυξη νέων προϊόντων και τεχνολογιών, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η καινοτομία και οι επιλογές των καταναλωτών.

Τον Σεπτέμβριο του 2023 η Επιτροπή επέβαλε κυρώσεις για πρώτη φορά σε σύμπραξη στον τομέα της άμυνας και επέβαλε στην Diehl πρόστιμο ύψους 1,2 εκατ. EUR για τη συμμετοχή της μαζί με την ανταγωνίστριά της RUAG⁵⁴ σε σύμπραξη σχετική με την πώληση στρατιωτικών χειροβομβίδων. Στη RUAG δεν επιβλήθηκε πρόστιμο, διότι εκείνη αποκάλυψε τη σύμπραξη στην Επιτροπή στο πλαίσιο του προγράμματος επιεικούς μεταχείρισης. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι εταιρείες χώριζαν τις εθνικές αγορές μεταξύ τους σε ολόκληρο τον ΕΟΧ επί σχεδόν 14 έτη. Και οι δύο εταιρείες παραδέχτηκαν τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη και συμφώνησαν να προβούν σε διευθέτηση της διαφοράς.

Τον Οκτώβριο του 2023 η Επιτροπή εξέδωσε επίσης απόφαση κατά σύμπραξης στον φαρμακευτικό τομέα. Επέβαλε στις εταιρείες Alkaloids of Australia, Alkaloids Corporation, Boehringer, Linnea και Transo-Pharm πρόστιμα συνολικού ύψους 13,4 εκατ. EUR στο πλαίσιο διαδικασίας διευθέτησης διαφοράς για συμμετοχή σε μακροχρόνια σύμπραξη σχετικά με τη φαρμακευτική ουσία N-βουτυλοβρωμιούχος Σκοπολαμίνη/Υοσκίνη (SNBB) που είναι απαραίτητη για την παρασκευή αντισπασμωδικών φαρμάκων για την κοιλιακή χώρα⁵⁵. Στην εταιρεία C2 PHARMA δεν επιβλήθηκε πρόστιμο, διότι εκείνη αποκάλυψε τη σύμπραξη στην Επιτροπή στο πλαίσιο του προγράμματος επιεικούς μεταχείρισης. Οι έξι εταιρείες συντονίστηκαν και συμφώνησαν να καθορίσουν την ελάχιστη τιμή πώλησης της SNBB στους πελάτες τους (διανομείς και παρασκευαστές γενόσημων φαρμάκων) και να καταλείμουν ποσοστώσεις. Επιπλέον, οι εταιρείες αντάλλαξαν ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες.

Τον Νοέμβριο του 2023 η Επιτροπή επέβαλε στη Rabobank πρόστιμο ύψους 26,6 εκατ. EUR για συμμετοχή σε σύμπραξη που αφορούσε τη διαπραγμάτευση ορισμένων ομολόγων σε ευρώ με την Deutsche Bank⁵⁶. Στην τελευταία δεν επιβλήθηκε πρόστιμο διότι εκείνη αποκάλυψε τη σύμπραξη στην Επιτροπή στο πλαίσιο του προγράμματος επιεικούς μεταχείρισης. Από την έρευνα της Επιτροπής προέκυψε ότι μεταξύ του 2006 και του 2016 οι δύο τράπεζες, μέσω ορισμένων διαπραγματευτών τους, αντάλλαξαν εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες και συντόνισαν τις εμπορικές και τιμολογιακές στρατηγικές τους.

Τον Νοέμβριο του 2023⁵⁷ η Επιτροπή ενημέρωσε έξι εταιρείες και μία εμπορική ένωση για την προκαταρκτική της άποψη ότι παραβίασαν τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες, προβαίνοντας σε συνεννόηση για την αύξηση των τιμών των μπαταριών εκκίνησης αυτοκινήτων που πωλούνται σε κατασκευαστές αυτοκινήτων στον ΕΟΧ.

⁵⁴ Υπόθεση AT.40760 — Χειροβομβίδες.

⁵⁵ Υπόθεση AT.40636 — SNBB.

⁵⁶ Υπόθεση AT.40512 — Ομόλογα σε ευρώ.

⁵⁷ Υπόθεση AT.40545 — Μπαταρίες εκκίνησης αυτοκινήτων.

Τέλος, στον τομέα των τροφίμων, η Επιτροπή συνέχισε το 2023 την έρευνά της σχετικά με την επιβολή, από τη Mondelez, πιθανών περιορισμών στο παράλληλο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά προϊόντα σοκολάτας, μπισκότων και καφέ⁵⁸. Η Επιτροπή ξεκίνησε επίσης έρευνα σχετικά με εικαζόμενες πρακτικές αποκλεισμού της αγοράς στις αγορές ενεργειακών ποτών και πραγματοποίησε αιφνιδιαστικούς ελέγχους στη Red Bull⁵⁹.

Το 2023 η Επιτροπή πραγματοποίησε αιφνιδιαστικούς ελέγχους σε διάφορους τομείς, για παράδειγμα στους τομείς των αρωμάτων⁶⁰, των ενεργειακών ποτών⁶¹, της μόδας⁶², των ιατροτεχνολογικών προϊόντων⁶³, των χημικών προϊόντων για οικοδομικές εργασίες⁶⁴ και της διαδικτυακής παράδοσης τροφίμων⁶⁵.

Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση Videogames⁶⁶

Τον Σεπτέμβριο του 2023 το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση της Επιτροπής περί ύπαρξης παράβασης κατά της Valve στην υπόθεση Videogames. Στην απόφασή της, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Valve και πέντε εκδότες βιντεοπαιχνιδιών για προσωπικούς υπολογιστές είχαν προβεί σε αντιανταγωνιστικές συμφωνίες / εναρμονισμένες πρακτικές που περιόριζαν τις παράλληλες εισαγωγές βιντεοπαιχνιδιών για προσωπικούς υπολογιστές μέσω γεωγραφικού αποκλεισμού. Το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι οι συμφωνίες / εναρμονισμένες πρακτικές ήταν αντίθετες προς τον ανταγωνισμό ως εκ του αντικειμένου, στο μέτρο που αποσκοπούσαν στον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών και ότι το νομικό και οικονομικό πλαίσιο δεν ήταν τέτοιο ώστε να αμφισβητηθεί το γεγονός αυτό. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ αναφέρεται σε όλες τις συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές που νοθεύουν τον ανταγωνισμό, ανεξάρτητα από την αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται τα μέρη.

Το Γενικό Δικαστήριο αποσαφήνισε επίσης τη σχέση μεταξύ του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η χορήγηση αδειών (συμπεριλαμβανομένων των αποκλειστικών αδειών) δεν αντιβαίνει καθαυτή στο άρθρο 101 της ΣΛΕΕ. Ωστόσο, οι πρόσθετοι εδαφικοί περιορισμοί των αδειών, οι οποίοι καθιστούν αδύνατη την πρόσβαση στο προστατευόμενο αντικείμενο εκτός του εδάφους που καλύπτεται από την άδεια, ενδέχεται να έχουν αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο και να εμπίπτουν στο άρθρο 101 της ΣΛΕΕ.

Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και σε μια ισχυρή και ανθεκτική ενιαία αγορά

Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων στηρίζει τις βασικές προτεραιότητες της Επιτροπής όσον αφορά την ψηφιακή καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, αποφεύγοντας τη δημιουργία υπερβολικής ισχύος στην αγορά, τον αποκλεισμό και την εξάλειψη των νεοεισερχομένων στην αγορά. Το 2023 η

⁵⁸ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_21_281

⁵⁹ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_1802

⁶⁰ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_23_1532

⁶¹ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_23_1802

⁶² Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_2352

⁶³ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_4517

⁶⁴ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_5061

⁶⁵ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_5944

⁶⁶ Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 27.9.2023 στην υπόθεση T-172/21, Valve κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2023:587.

Επιτροπή συνέχισε να επιβάλλει τους κανόνες της για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων με σκοπό την προστασία των καταναλωτών από αυξήσεις των τιμών, αλλά και από την επιδείνωση άλλων σημαντικών παραμέτρων του ανταγωνισμού, όπως η ποιότητα, η επιλογή και η καινοτομία.

Το 2023 οι δραστηριότητες της Επιτροπής στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων παρέμειναν σε υψηλό επίπεδο. Η Επιτροπή εξέδωσε 333 αποφάσεις συγκεντρώσεων σε διάφορους τομείς (το 2022 η Επιτροπή εξέδωσε 368 αποφάσεις συγκεντρώσεων), από τις οποίες οι 271 εγκρίθηκαν με απλοποιημένη διαδικασία. Η Επιτροπή παρενέβη σε 11 προτάσεις εξαγοράς, από τις οποίες 9 πράξεις εγκρίθηκαν υπό όρους και μία απαγορεύτηκε. Μία κοινοποιηθείσα πράξη εγκαταλείφθηκε από τα μέρη και αποσύρθηκε κατά τη δεύτερη φάση.

Η Επιτροπή εμπόδισε την εξαγορά της eTraveli από την Booking

Τον Σεπτέμβριο του 2023 η Επιτροπή απαγόρευσε την προτεινόμενη εξαγορά της eTraveli από την Booking⁶⁷. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η πράξη θα ενίσχυε τη δεσπόζουσα θέση της Booking στην αγορά διαδικτυακών ταξιδιωτικών πρακτορείων (OTA) στον τομέα των ξενοδοχείων, οδηγώντας σε υψηλότερο κόστος για τα ξενοδοχεία και ενδεχομένως για τους καταναλωτές. Η Επιτροπή προέβη σε εκτενή ανάλυση των προτεινόμενων δεσμεύσεων της Booking και διαπίστωσε ότι τα προτεινόμενα διορθωτικά μέτρα δεν ήταν επαρκώς πλήρη και αποτελεσματικά και δεν εξάλειφαν πλήρως τα προβλήματα ανταγωνισμού που εντοπίστηκαν.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στις Illumina και GRAIL για την υλοποίηση της συγκέντρωσής τους χωρίς προηγούμενη έγκριση

Τον Ιούλιο του 2021 η Επιτροπή κίνησε διεξοδική έρευνα για να αξιολογήσει την προτεινόμενη εξαγορά της GRAIL από την Illumina. Τον Σεπτέμβριο του 2022 η Επιτροπή εμπόδισε την πράξη λόγω ανησυχιών ότι θα είχε σημαντικές αντιανταγωνιστικές επιπτώσεις, παρεμποδίζοντας την καινοτομία και

⁶⁷ Υπόθεση M.10615 — Booking Holdings/eTraveli Group.

μειώνοντας τις επιλογές στην αγορά αιματολογικών εξετάσεων έγκαιρης ανίχνευσης του καρκίνου⁶⁸. Ωστόσο, τον Αύγουστο του 2021, ενώ ο έλεγχος από την Επιτροπή βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη, η Illumina ανακοίνωσε δημοσίως ότι είχε ολοκληρώσει την εξαγορά της GRAIL. Τον Ιούλιο του 2023 η Επιτροπή επέβαλε στις Illumina και GRAIL πρόστιμο ύψους περίπου 432 εκατ. EUR και 1 000 EUR αντίστοιχα, για την υλοποίηση της προτεινόμενης συγκέντρωσής τους πριν από την έγκρισή της από την Επιτροπή⁶⁹. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Illumina και η GRAIL παραβίασαν εν γνώσει τους και εκ προθέσεως την υποχρέωση αναστολής κατά τη διάρκεια της διεξοδικής έρευνας της Επιτροπής. Πρόκειται για πολύ σοβαρή παράβαση που υπονομεύει την αποτελεσματική λειτουργία του ελέγχου των συγκεντρώσεων στην ΕΕ. Το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Illumina αντιστοιχεί στο νόμιμο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών της Illumina. Στην απόφασή της, η Επιτροπή επισήμανε ότι η GRAIL, ως εταιρεία-στόχος, γνώριζε την υποχρέωση αναστολής και διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στην παράβαση. Ωστόσο, δεδομένου ότι ήταν η πρώτη φορά που επέβαλλε πρόστιμο σε εταιρεία-στόχο για πρόωρη υλοποίηση πράξης συγκέντρωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να επιβάλει στην GRAIL συμβολικό πρόστιμο ύψους 1 000 EUR.

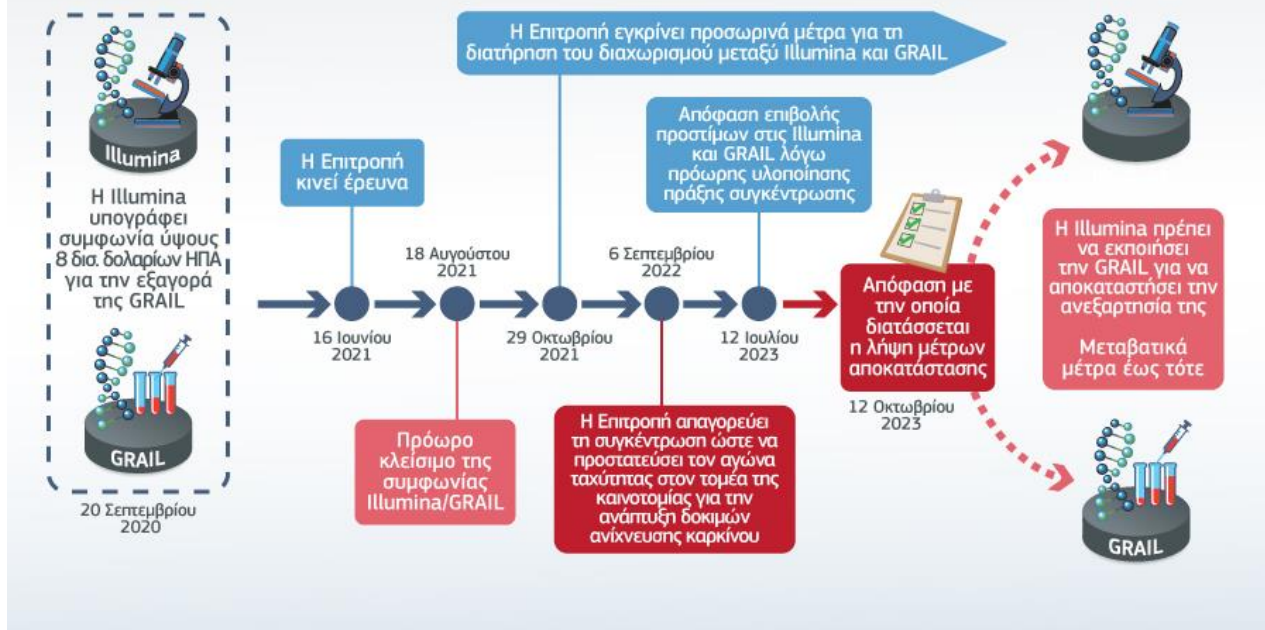
Τον Οκτώβριο του 2023 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε απόφαση διαταγής μέτρων αποκατάστασης στα οποία περιλαμβάνονταν μέτρα εκποίησης που επέβαλαν στην Illumina την υποχρέωση να ακυρώσει την εξαγορά της GRAIL. Η απόφαση περιλάμβανε επίσης μεταβατικά μέτρα με τα οποία η Illumina και η GRAIL πρέπει να συμμορφωθούν έως ότου η Illumina λύσει την πράξη⁷⁰.

⁶⁸ Υπόθεση M.10188 — Illumina/GRAIL.

⁶⁹ Υπόθεση M.10483 — Illumina/GRAIL (διαδικασία του άρθρου 14). Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_3773

⁷⁰ Υπόθεση M.10939 — Illumina/GRAIL. Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_4872

Διαδικασίες στην υπόθεση Illumina/GRAIL

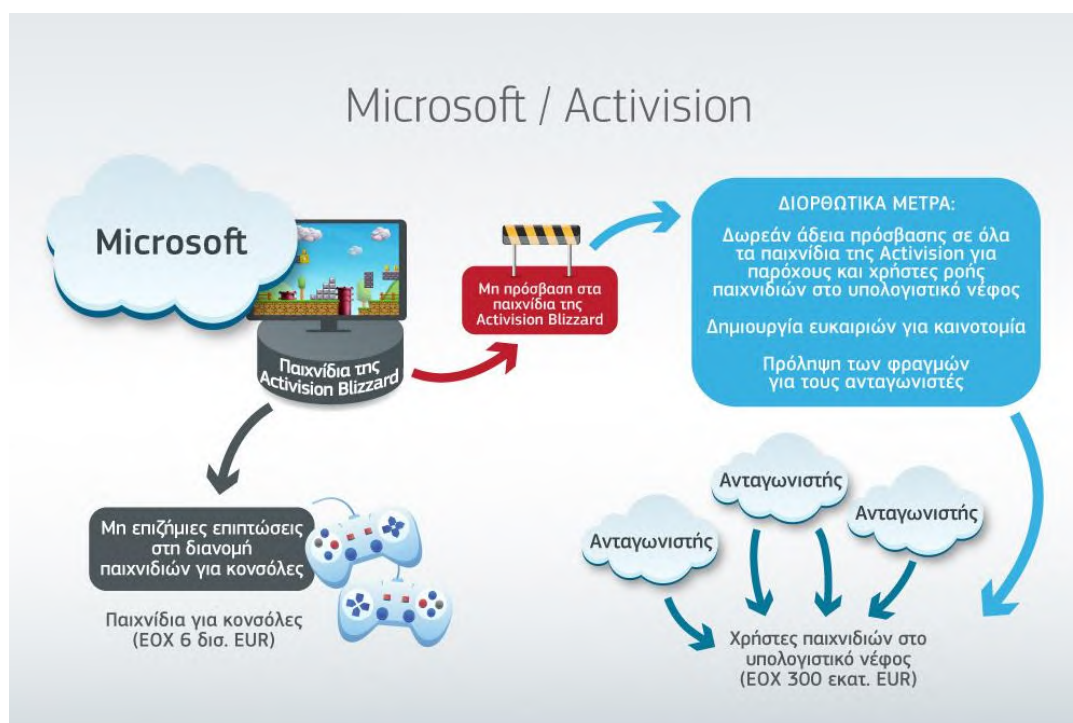

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το 2023 η Επιτροπή συνέχισε να διασφαλίζει τον ανταγωνισμό όσον αφορά τις υποδομές σταθερών δικτύων. Τον Μάρτιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την εξαγορά της VOO και της Brutélé από την Orange, υπό όρους⁷¹. Η Επιτροπή εξέφρασε την ανησυχία ότι η προτεινόμενη πράξη i) θα μειώσει τον αριθμό των φορέων εκμετάλλευσης από τρεις σε δύο σε περιοχές που καλύπτονται από τα σταθερά δίκτυα της VOO και της Brutélé, οδηγώντας σε εξάλειψη της Orange ως καινοτόμου και σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης, ii) θα μειώσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις αγορές όπου η Orange, η VOO και η Brutélé είναι στενοί ανταγωνιστές και iii) θα αυξήσει την πιθανότητα συντονισμού μεταξύ των υπόλοιπων φορέων εκμετάλλευσης σε περιοχές που καλύπτονται από τα σταθερά δίκτυα της VOO και της Brutélé. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανταγωνισμού που εντόπισε η Επιτροπή, η Orange δεσμεύτηκε να χορηγήσει στην ανταγωνίστρια Telenet πρόσβαση για τουλάχιστον 10 έτη στην υφιστάμενη υποδομή σταθερού δικτύου της VOO και της Brutélé στην περιφέρεια της Βαλονίας και σε τμήματα των Βρυξελλών, καθώς και στο μελλοντικό δίκτυο οπτικής ίνας μέχρι τον χώρο του χρήστη της Orange.

⁷¹ Υπόθεση M.10663 — Orange / VOO / Brutélé.

Τον Μάιο του 2023 η Επιτροπή αποδέχθηκε τις δεσμεύσεις που πρότεινε η Microsoft ως προϋπόθεση για την έγκριση της εκ μέρους της εξαγοράς της Activision Blizzard⁷². Η Επιτροπή εξέφρασε την ανησυχία ότι η προτεινόμενη εξαγορά θα δώσει στη Microsoft τη δυνατότητα να βλάψει τον ανταγωνισμό i) όσον αφορά τη διανομή βιντεοπαιχνιδιών για κονσόλες και προσωπικούς υπολογιστές, συμπεριλαμβανομένων των συνδρομητικών υπηρεσιών πολλαπλών παιχνιδιών και των υπηρεσιών ροής παιχνιδιών στο υπολογιστικό νέφος, καθώς και ii) όσον αφορά την προμήθεια λειτουργικών συστημάτων για προσωπικούς υπολογιστές. Η Microsoft δεσμεύτηκε να παράσχει i) δωρεάν άδεια στους καταναλωτές στον ΕΟΧ, η οποία θα τους επέτρεπε τη μετάδοση ροής, μέσω οποιωνδήποτε υπηρεσιών ροής παιχνιδιών στο υπολογιστικό νέφος της επιλογής τους, όσον αφορά όλα τα τρέχοντα και μελλοντικά παιχνίδια προσωπικών υπολογιστών και κονσόλας της Activision Blizzard για τα οποία διαθέτουν άδεια, και ii) αντίστοιχη δωρεάν άδεια σε παρόχους υπηρεσιών ροής παιχνιδιών στο υπολογιστικό νέφος, ώστε να μπορούν οι παίκτες που βρίσκονται στον ΕΟΧ να μεταδίδουν οποιοδήποτε παιχνίδι προσωπικού υπολογιστή και κονσόλας της Activision Blizzard. Οι δεσμεύσεις αυτές αντιμετωπίζουν πλήρως τα προβλήματα ανταγωνισμού που εντόπισε η Επιτροπή. Οι δεσμεύσεις έχουν διάρκεια 10 ετών και η συμμόρφωσή τους θα παρακολουθείται από ανεξάρτητο εντολοδόχο που θα εργάζεται υπό την εποπτεία της Επιτροπής.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁷² Υπόθεση M.10646 — Microsoft / Activision.

Τον Ιούλιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την προτεινόμενη εξαγορά της VMware από την Broadcom, υπό όρους⁷³. Η Επιτροπή εξέφρασε ανησυχίες ότι η πράξη ενδέχεται να περιορίσει τον ανταγωνισμό στην αγορά στοιχείων υλισμικού που διαλειτουργούν με το λογισμικό εικονικοποίησης της VMware. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανταγωνισμού που εντόπισε η Επιτροπή, η Broadcom προσφέρθηκε να αναλάβει διάφορες δεσμεύσεις πρόσβασης και διαλειτουργικότητας τόσο για τους υφιστάμενους όσο και για τους μελλοντικούς ανταγωνιστές στην αγορά. Λαμβάνοντας υπόψη τις δεσμεύσεις που πρότεινε η Broadcom, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συγκέντρωση δεν θα δημιουργούσε πλέον προβλήματα ανταγωνισμού.

Τον Ιούλιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την προτεινόμενη εξαγορά της GfK από την Advent, υπό όρους⁷⁴. Η Επιτροπή εξέφρασε ανησυχίες ότι η πράξη, όπως κοινοποιήθηκε αρχικά, θα δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα ανταγωνισμού i) στην αγορά υπηρεσιών μετρήσεων λιανικών πωλήσεων για προϊόντα ευρείας κατανάλωσης, και ii) στην αγορά υπηρεσιών πάνελ καταναλωτών. Οι δεσμεύσεις που πρότεινε η Advent εξαλείφουν τις αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των δραστηριοτήτων της NielsenIQ και της GfK στη γερμανική και την ιταλική αγορά υπηρεσιών πάνελ καταναλωτών, καθώς και τη δυνατότητα της NielsenIQ να αποκλείσει ανταγωνιστές στην αγορά υπηρεσιών μετρήσεων λιανικών πωλήσεων για προϊόντα ευρείας κατανάλωσης και στην αγορά υπηρεσιών πάνελ καταναλωτών.

Τον Μάιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την προτεινόμενη εξαγορά της OMV Slovenija από τη MOL, υπό όρους⁷⁵. Και οι δύο εταιρείες δραστηριοποιούνται στον τομέα της λιανικής προμήθειας καυσίμων. Για τη χορήγηση έγκρισης τέθηκε ως όρος η εκποίηση 39 πρατηρίων καυσίμων στη Σλοβενία από τη MOL στον όμιλο Shell. Η Επιτροπή έκρινε ότι τα εκποιηθέντα στοιχεία ενεργητικού συνιστούσαν βιώσιμη δραστηριότητα που θα επέτρεπε στον όμιλο Shell να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά τη συγχωνευθείσα οντότητα στη σλοβενική αγορά.

Τον Ιούνιο του 2023, κατόπιν διεξοδικής έρευνας, η Επιτροπή ενέκρινε υπό όρους την εξαγορά της Lagardère από τη Vivendi⁷⁶. Η Επιτροπή εξέφρασε ανησυχίες ότι η πράξη, όπως κοινοποιήθηκε αρχικά, θα έβλαπτε τον ανταγωνισμό στους τομείς των εκδόσεων βιβλίων και των έντυπων περιοδικών, αντίστοιχα. Για να διασκεδάσει τις ανησυχίες της Επιτροπής, η Vivendi προσφέρθηκε να εκποιήσει τις εκδοτικές της δραστηριότητες, καθώς και το έντυπο περιοδικό της για διασημότητες, Gala. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα εκποιηθέντα στοιχεία ενεργητικού συνιστούν βιώσιμη δραστηριότητα που θα επέτρεπε σε έναν δυνητικό αγοραστή να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά τη συγχωνευθείσα οντότητα.

Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την προτεινόμενη συγκέντρωση μεταξύ Chr Hansen A/S και Novozymes A/S, υπό όρους⁷⁷. Η Επιτροπή εξέφρασε ανησυχίες ότι η πράξη θα

⁷³ Υπόθεση M.10806 — Broadcom / VMware.

⁷⁴ Υπόθεση M.10860 — Advent / GfK.

⁷⁵ Υπόθεση M.10438 — MOL / OMV Slovenija.

⁷⁶ Υπόθεση M.10433 — Vivendi / Lagardère.

⁷⁷ Υπόθεση M.11043 — Novozymes/Christian Hansen.

δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα ανταγωνισμού όσον αφορά την παραγωγή λακτάσης με τη χρήση τεχνολογίας γενετικής τροποποίησης, διότι η Novozymes κατείχε ισχυρή θέση στην αγορά και η Chr Hansen ήταν δυνητικός νεοεισερχόμενος. Οι δεσμεύσεις δημιουργούν μια επιχείρηση με τα μέσα παραγωγής και τις ικανότητες έρευνας και ανάπτυξης που απαιτούνται για να καταστεί ένας βιώσιμος ανταγωνιστικός παραγωγός λακτάσης.

Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων συνέβαλε στην ψηφιακή μετάβαση και την ανθεκτικότητα της ενιαίας αγοράς

Οι επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές, τεχνολογίες και υπηρεσίες αποτελούν βασικούς μοχλούς οικονομικής ανάπτυξης, όχι μόνο στον ψηφιακό τομέα αλλά και στο σύνολο της οικονομίας. Οι επενδύσεις αυτές είναι απαραίτητες για την επίτευξη των στόχων πολιτικής που ορίζονται στο πρόγραμμα πολιτικής «Ψηφιακή δεκαετία»⁷⁸. Η κρατική στήριξη ρισκίνδυνων επενδύσεων στον ψηφιακό τομέα μπορεί να είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς (δηλαδή όταν η εξάρτηση μόνο από ιδιωτικές πρωτοβουλίες θα οδηγούσε σε υπερβολικά χαμηλά επίπεδα επενδύσεων από κοινωνική άποψη).

Τον Απρίλιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε ένα γαλλικό μέτρο ενίσχυσης ύψους 2,9 δισ. EUR για τη στήριξη της STMicroelectronics και της GlobalFoundries στο πλαίσιο της κατασκευής μιας νέας εγκατάστασης παραγωγής μικροκυκλωμάτων στη Γαλλία⁷⁹. Το μέτρο θα ενισχύσει την ασφάλεια εφοδιασμού, την ανθεκτικότητα και την ψηφιακή κυριαρχία της Ευρώπης στις τεχνολογίες ημιαγωγών, σύμφωνα με τους στόχους που ορίζονται στην ανακοίνωση σχετικά με την ευρωπαϊκή πράξη για τα μικροκυκλώματα⁸⁰.

Τον Ιούνιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε ένα ισπανικό καθεστώς ύψους 680 εκατ. EUR, το οποίο χρηματοδοτήθηκε χάρη στον MAA, για την ανάπτυξη εξοπλισμού και υποδομών για αυτόνομα δίκτυα 5G υψηλών επιδόσεων σε υποεξυπηρετούμενες αγροτικές περιοχές⁸¹.

Τον Νοέμβριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε ενίσχυση ύψους 172 εκατ. EUR (συμπεριλαμβανομένης της στήριξης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) για την ανάπτυξη στην Πορτογαλία σταθερών δικτύων που παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps υπό τις συνήθεις συνθήκες ωρών αιχμής σε περιοχές όπου τα δίκτυα δεν παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 100 Mbps υπό τις συνήθεις συνθήκες ωρών αιχμής⁸².

ΣΕΚΕΕ στον τομέα της μικροηλεκτρονικής και των τεχνολογιών επικοινωνιών

⁷⁸ Απόφαση (ΕΕ) 2022/2481 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για τη θέσπιση του προγράμματος πολιτικής 2030 «Ψηφιακή Δεκαετία».

⁷⁹ Υπόθεση SA.102430 — Γαλλία — Έργο Liberty — Νέα μονάδα κατασκευής ημιαγωγών της STMicroelectronics και της GlobalFoundries.

⁸⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Μια πράξη για τα μικροκυκλώματα για την Ευρώπη» [COM(2022) 45 final].

⁸¹ Υπόθεση SA.104933 — Ισπανία — Στήριξη για εξοπλισμό και υποδομές 5G.

⁸² Υπόθεση SA.105187 — Πορτογαλία — Ανάπτυξη δικτύων σταθερής πρόσβασης.

Τον Ιούνιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε ένα σημαντικό έργο κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ), το οποίο στηρίζει την έρευνα, την καινοτομία και την πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση της μικροηλεκτρονικής και των τεχνολογιών επικοινωνιών σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα (IPCEI ME/CT)⁸³. Δεκατέσσερα κράτη μέλη⁸⁴ θα παράσχουν δημόσια χρηματοδότηση ύψους έως 8,1 δισ. EUR, η οποία αναμένεται να αποδεσμεύσει επιπλέον 13,7 δισ. EUR ιδιωτικών επενδύσεων. Στο πλαίσιο του ΣΕΚΕΕ, 56 εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ και νεοφυών επιχειρήσεων, θα υλοποιήσουν 68 έργα. Τα έργα αυτά αποτελούν μέρος του ευρύτερου οικοσυστήματος του IPCEI ME/CT, στο οποίο συμμετέχουν πάνω από 30 συνδεδεμένοι συμμετέχοντες, συμπεριλαμβανομένων πανεπιστημίων, ερευνητικών οργανισμών και εταιρειών που βρίσκονται σε πέντε επιπλέον κράτη μέλη της ΕΕ⁸⁵ και στη Νορβηγία. Το IPCEI ME/CT καθιστά δυνατό τον ψηφιακό και τον πράσινο μετασχηματισμό με i) τη δημιουργία καινοτόμων λύσεων μικροηλεκτρονικής και επικοινωνιών και ii) την ανάπτυξη ενεργειακά αποδοτικών ηλεκτρονικών συστημάτων και μεθόδων παραγωγής που εξοικονομούν πόρους. Τα έργα θα συμβάλουν στην τεχνολογική πρόοδο πολλών τομέων, συμπεριλαμβανομένων των επικοινωνιών (5G και 6G), της αυτόνομης οδήγησης, της τεχνητής νοημοσύνης και της κβαντικής υπολογιστικής. Θα στηρίξουν επίσης τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και τη διανομή ενέργειας και θα χρησιμοποιηθούν για την πράσινη μετάβασή τους. Τα πρώτα προϊόντα προβλέπεται να εισαχθούν στην αγορά το 2025, ενώ το συνολικό έργο θα ολοκληρωθεί το 2032. Το IPCEI ME/CT αναμένεται να δημιουργήσει περίπου 8 700 άμεσες και πολύ περισσότερες έμμεσες θέσεις εργασίας.

ΣΕΚΕΕ στις τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους και υπολογιστικής παρυφών

Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε ΣΕΚΕΕ για τη στήριξη της έρευνας, της ανάπτυξης και της πρώτης βιομηχανικής αξιοποίησης προηγμένων τεχνολογιών υπολογιστικού νέφους και υπολογιστικής παρυφών σε πολλούς παρόχους στην Ευρώπη (ΣΕΚΕΕ CIS) (IPCEI CIS)⁸⁶. Επτά κράτη μέλη⁸⁷ θα παράσχουν δημόσια χρηματοδότηση ύψους έως 1,2 δισ. EUR, η οποία αναμένεται να αποδεσμεύσει επιπλέον 1,4 δισ. EUR ιδιωτικών επενδύσεων. Στο πλαίσιο αυτού του ΣΕΚΕΕ, 19 εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ, θα υλοποιήσουν 19 έργα υψηλής καινοτομίας. Το IPCEI CIS είναι το πρώτο ΣΕΚΕΕ στον τομέα του υπολογιστικού νέφους και της υπολογιστικής παρυφών. Αφορά την ανάπτυξη του πρώτου διαλειτουργικού και ανοικτά προσβάσιμου ευρωπαϊκού οικοσυστήματος επεξεργασίας δεδομένων, του πολλαπλού παρόχου υπηρεσιών επεξεργασίας δεδομένων κατά μήκος του υπολογιστικού νέφους σε συνεχή βάση.

4.2 Η εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού συνέβαλε στην πράσινη μετάβαση

Η πολιτική ανταγωνισμού συμβάλλει στην επίτευξη των περιβαλλοντικών και των κλιματικών στόχων της ΕΕ, για παράδειγμα στην απανθρακοποίηση της οικονομίας, στη στροφή του τομέα των μεταφορών από τα ορυκτά καύσιμα σε εναλλακτικά καύσιμα και στην ανάπτυξη καθαρών

⁸³ Υποθέσεις SA.101202 (Αυστρία), SA.101141 (Τσεχία), SA.101143 (Φινλανδία), SA.101193 (Γαλλία), SA.101129 (Γερμανία), SA.101210 (Ελλάδα), SA.101151 (Ιρλανδία), SA.101186 (Ιταλία), SA.101201 (Μάλτα), SA.101171 (Κάτω Χώρες), SA.101175 (Πολωνία), SA.101192 (Ρουμανία), SA.101200 (Σλοβακία) και SA.101150 (Ισπανία).

⁸⁴ Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία, Τσεχία και Φινλανδία.

⁸⁵ Βέλγιο, Λετονία, Ουγγαρία, Πορτογαλία και Σλοβενία.

⁸⁶ Υποθέσεις SA.102498 (Γαλλία), SA.102517 (Γερμανία), SA.102520 (Ουγγαρία), SA.102519 (Ιταλία), SA.102516 (Κάτω Χώρες), SA.102527 (Πολωνία) και SA.102514 (Ισπανία).

⁸⁷ Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες και Πολωνία.

τεχνολογιών. Η εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού συμβάλλει στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας⁸⁸ διατηρώντας τις αγορές αποδοτικές, δίκαιες και καινοτόμες. Διασφαλίζει επίσης την ελεύθερη ροή των πόρων που απαιτούνται για την κυκλική οικονομία και την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας.

Η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας συνέβαλε στην πράσινη μετάβαση

Το 2023 η Επιτροπή συνέχισε να λαμβάνει μέτρα κατά της αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς στην αγορά η οποία θα μπορούσε να παρεμποδίσει την πράσινη μετάβαση.

Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή επέβαλε στη Lantmännen ek för και στη θυγατρική της, Lantmännen Biodieries AB (πρώην Lantmännen Agroetanol AB), πρόστιμο συνολικού ύψους 47,7 εκατ. EUR για συμπαγνία με σκοπό να επηρεάσουν τον μηχανισμό διαμόρφωσης των τιμών για την αιθανόλη στην Ευρώπη⁸⁹. Όταν αναμειγνύεται με βενζίνη, η αιθανόλη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βιοκαύσιμο για κινητήρες. Η Επιτροπή είχε διευθετήσει την υπόθεση με ένα δεύτερο μέλος της σύμπραξης το 2021 και περάτωσε την έρευνά της κατά του άλλου μέλους της εικαζόμενης σύμπραξης το 2023.

Η Επιτροπή συνέχισε επίσης τις έρευνές της σχετικά με τη βιομηχανία συνθετικού χλοοτάπητα⁹⁰ και σχετικά με πιθανή αθέμιτη σύμπραξη όσον αφορά την ανακύκλωση επιβατικών οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους⁹¹, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς έχουν παραβιάσει τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ.

Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων συνέβαλε στην πράσινη μετάβαση

Το 2023 η Επιτροπή παρέμεινε σε επαγρύπνηση όσον αφορά την επιβολή των κανόνων για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων σε αγορές καίριας σημασίας για την κυκλική οικονομία και την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας. Η Επιτροπή προσπάθησε να διατηρήσει τον ανταγωνισμό έναντι της αύξησης της υπερβολικής ισχύος στην αγορά, των κινδύνων αποκλεισμού και των φραγμών εισόδου στην αγορά. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξέταζε συστηματικά τις πτυχές βιωσιμότητας των συγκεντρώσεων σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι υποδομές ανακύκλωσης, οι υποδομές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας και οι υπηρεσίες ηλεκτροκίνησης.

Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την εξαγορά της MBCC από τη Sika υπό όρους⁹². Η έρευνα επικεντρώθηκε στον αντίκτυπο της πράξης στις προσπάθειες της βιομηχανίας για μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από την παραγωγή σκυροδέματος. Ειδικότερα, τα καινοτόμα

⁸⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

⁸⁹ Υπόθεση AT.40054 — Τιμές αναφοράς αιθανόλης.

⁹⁰ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_3133

⁹¹ Βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_1765

⁹² Υπόθεση M.10560 — Sika / MBCC.

χημικά προσμείγματα που παράγονται από τα μέρη μπορούν να συμβάλουν στην ελαχιστοποίηση της περιεκτικότητας σε υλικά υψηλής έντασης άνθρακα —όπως το τσιμέντο— σε μείγματα σκυροδέματος. Η πράξη, όπως κοινοποιήθηκε αρχικά, θα είχε μειώσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις αγορές χημικών προσμειγμάτων και προσμειγμάτων σκυροδέματος. Για να διασκεδάσει τις ανησυχίες της Επιτροπής, η Sika προσφέρθηκε να εκποιήσει τις δραστηριότητες χημικών προσμειγμάτων της MBCC στον ΕΟΧ, την Αυστραλία, τον Καναδά, τη Νέα Ζηλανδία, την Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Η εκποίηση κατάργησε τις οριζόντιες αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των μερών στις αγορές χημικών προσμειγμάτων στον ΕΟΧ. Η Επιτροπή έκρινε ότι ο αγοραστής αυτής της αυτόνομης επιχείρησης θα μπορούσε να ενεργεί ως βιώσιμη ανταγωνιστική δύναμη σε μόνιμη βάση.

Τον Οκτώβριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την προτεινόμενη εξαγορά των δραστηριοτήτων της Thales στον τομέα των επίγειων μεταφορών (GTS) από την Hitachi Rail. Για τη χορήγηση έγκρισης τέθηκε ως όρος η πλήρης συμμόρφωση με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η Hitachi Rail, όπως η πώληση των πλατφορμών σηματοδότησης κύριας γραμμής της Hitachi Rail στη Γαλλία και τη Γερμανία για έργα σύμπλεξης, επικάλυψης και επανασηματοδότησης⁹³.

Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων συνέβαλε στην πράσινη μετάβαση

Το 2023 η Επιτροπή ενέκρινε σειρά μέτρων κρατικών ενισχύσεων που αποσκοπούν στη στήριξη της πράσινης μετάβασης της ΕΕ, στηρίζοντας, για παράδειγμα, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας και την καθαρή κινητικότητα.

Τον Ιανουάριο και τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε στο πλαίσιο των CEEAG⁹⁴ δύο δανικά καθεστώτα για τη στήριξη της ανάπτυξης τεχνολογιών δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα^{95, 96}, με συνδυασμένο προϋπολογισμό ύψους 1,45 δισ. EUR. Τα μέτρα συμβάλλουν στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της Δανίας και της Πράσινης Συμφωνίας, ιδίως του στόχου για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε, στο πλαίσιο των CEEAG, γαλλικό μέτρο ύψους 2,08 δισ. EUR για τη στήριξη της υπεράκτιας παραγωγής αιολικής ενέργειας⁹⁷. Τον ίδιο μήνα, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης γερμανικό καθεστώς ύψους 1,1 δισ. EUR για τη στήριξη των σιδηροδρομικών μεταφορέων που χρησιμοποιούν ηλεκτρική έλξη στο πλαίσιο των απότομων αυξήσεων των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας⁹⁸. Το μέτρο θα συμβάλει στο να διασφαλιστεί ότι ο

⁹³ Υπόθεση M.10507 — Hitachi Rail / Ground Transportation systems business of Thales.

⁹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής: Κατευθυντήριες γραμμές του 2022 για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας (ΕΕ C 80 της 18.2.2022, σ. 1).

⁹⁵ Υπόθεση SA.102777 — Δανία — Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα.

⁹⁶ Υπόθεση SA.108284 — Δανία — MAA — Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα.

⁹⁷ Υπόθεση SA.100269 — Γαλλία — Parc éolien flottant en mer dans une zone au large du sud de la Bretagne.

⁹⁸ Υπόθεση SA.105120 — Γερμανία — Ηλεκτρικό φρένο στις σιδηροδρομικές μεταφορές — Προσωρινή συγκράτηση του κόστους των αυξήσεων των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας — φορείς εκμετάλλευσης σιδηροδρομικών μεταφορών.

σιδηροδρομικός τομέας θα παραμείνει ανταγωνιστικός, με παράλληλη διατήρηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των ηλεκτρικών σιδηροδρόμων, σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής της Επιτροπής για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα⁹⁹ και της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας¹⁰⁰.

Η Επιτροπή ενέκρινε τον Μάιο του 2023 δύο ολλανδικά καθεστώτα με συνολικό προϋπολογισμό περίπου 1,47 δισ. EUR με στόχο τη μείωση της εναπόθεσης αζώτου σε προστατευόμενες φυσικές περιοχές¹⁰¹.

Τον Αύγουστο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε, στο πλαίσιο των CEEAG, καθεστώς κρατικών ενισχύσεων ύψους 350 εκατ. EUR για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης υψηλής ισχύος για ηλεκτρικά οχήματα κατά μήκος των γερμανικών αυτοκινητοδρόμων¹⁰².

Τον Δεκέμβριο του 2023, η Επιτροπή ενέκρινε, στο πλαίσιο των CEEAG, ιταλικό καθεστώς ύψους 17,7 δισ. EUR¹⁰³ για τη στήριξη της κατασκευής και της λειτουργίας κεντρικού συστήματος αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας. Το μέτρο θα εφαρμοστεί για περίοδο δέκα ετών και θα διευκολύνει την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ιταλικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας.

Το 2023 η Επιτροπή ενέκρινε, τόσο στο πλαίσιο των CEEAG όσο και στο πλαίσιο του TCTF, διάφορα μέτρα κρατικών ενισχύσεων συνολικού ύψους περίπου 9 δισ. EUR σε αρκετά κράτη μέλη (Ισπανία, Πολωνία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία και Τσεχία) για την απανθρακοποίηση των διαδικασιών παραγωγής μεγάλων βιομηχανικών παραγωγών αερίων του θερμοκηπίου, κυρίως στον τομέα του χάλυβα αλλά και σε άλλους ενεργοβόρους τομείς¹⁰⁴.

Το 2023 η Επιτροπή ενέκρινε οκτώ εθνικά καθεστώτα βάσει του τμήματος 2.8 του TCTF, με συνολικό ποσό ενίσχυσης περίπου 9 δισ. EUR. Σκοπός αυτών των εθνικών καθεστώτων είναι να επιταχυνθούν, σύμφωνα με το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας, οι επενδύσεις σε τομείς

⁹⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα – οι ευρωπαϊκές μεταφορές σε τροχιά μέλλοντος» [COM(2020) 789 final].

¹⁰⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

¹⁰¹ Υπόθεση SA.106555 — Κάτω Χώρες — Εθνικό καθεστώς για το κλείσιμο κτηνοτροφικών μονάδων με στόχο τη μείωση των εκπομπών αζώτου, και υπόθεση SA.106559 — Κάτω Χώρες — Εθνικό καθεστώς παύσης των εγκαταστάσεων ζωικού κεφαλαίου αιχμής (LBV Plus).

¹⁰² Υπόθεση SA.105414, Γερμανία — Καθεστώς ενισχύσεων για υποδομές φόρτισης υψηλής ισχύος για ηλεκτρικά οχήματα κατά μήκος των αυτοκινητοδρόμων στη Γερμανία.

¹⁰³ Υπόθεση SA.104106 — Ιταλία — Στήριξη για την ανάπτυξη κεντρικού συστήματος αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας στην Ιταλία.

¹⁰⁴ Υπόθεση SA.104904 — Ισπανία — ArcelorMittal Ισπανία (Gijon), υπόθεση SA.105006 — Πολωνία — Ενίσχυση στο πλαίσιο του MAA στη LOTOS Green H2 Sp. z o.o., υπόθεση SA.104897 — Βέλγιο — Έργο ArcelorMittal (Ghent), υπόθεση SA.104903 — Γαλλία — ArcelorMittal Γαλλία, υπόθεση SA.105244 — Γερμανία — Ενίσχυση στην ThyssenKrupp για το έργο tkH2Steel, υπόθεση SA.104686 — Τσεχία — TCTF: *Ταμείο Εκσυγχρονισμού — Πρόγραμμα ENERGETS*.

στρατηγικής σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών (συμπεριλαμβανομένων των μπαταριών, των ηλιακών συλλεκτών, των ανεμογεννητριών, των αντλιών θερμότητας, των ηλεκτρολυτικών κυψελών και του εξοπλισμού δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα) στην Ισπανία (2,5 δισ. EUR)¹⁰⁵, στην Ουγγαρία (2,4 δισ. EUR)¹⁰⁶, στη Γερμανία (3 δισ. EUR)¹⁰⁷, στη Σλοβακία (1 δισ. EUR)¹⁰⁸, στην Ιταλία (100 εκατ. EUR)¹⁰⁹, στην Αυστρία (60 εκατ. EUR)¹¹⁰ και στο Βέλγιο (50 εκατ. EUR)¹¹¹.

4.3. Η πολιτική ανταγωνισμού συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων

Συμβολή της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ στην καινοτομία και τη δικαιοσύνη στις πληρωμές

Το 2023, η Επιτροπή συνέχισε να παρακολουθεί την εφαρμογή του κανονισμού για τις διατραπεζικές προμήθειες (IFR)¹¹². Τον Δεκέμβριο του 2023 ολοκληρώθηκε μελέτη σχετικά με τις νέες εξελίξεις στις αγορές πληρωμών με κάρτα που σχετίζονται κυρίως με την εφαρμογή του IFR. Επιπλέον, τον Ιούνιο του 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε ανοικτή πρόσκληση υποβολής προσφορών για μελέτη σχετικά με τον ανταγωνισμό στις επιγραμματικές υπηρεσίες πληρωμών.

Η ΓΔ Ανταγωνισμού συνέβαλε επίσης στις εργασίες της Επιτροπής σχετικά με ρυθμιστικές πρωτοβουλίες που αποτελούν μέρος «Μιας οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων», ευθυγραμμίζοντάς τις με τις αρχές της πολιτικής ανταγωνισμού. Αυτός ο άξονας εργασιών περιλάμβανε τις προτάσεις της Επιτροπής για το ψηφιακό ευρώ, την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικά δεδομένα (ανοικτά χρηματοοικονομικά) και τις πληρωμές (ανοικτή τραπεζική: επανεξέταση της δεύτερης οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών).

Επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στους τομείς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και των ασφαλίσεων

Το 2023 η Επιτροπή συνέχισε την έρευνά της σχετικά με τη συμπεριφορά της Apple όσον αφορά τις

¹⁰⁵ Υπόθεση SA.107094, Ισπανία — MAA — TCTF — Ολοκληρωμένη γραμμή δράσης στη βιομηχανική αλυσίδα αξίας — Μπαταρίες· υπόθεση SA.108653, Ισπανία. MAA — TCTF — Καθεστώς για έργα εξοπλισμού που είναι αναγκαία για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών.

¹⁰⁶ Υπόθεση SA.107689, Ουγγαρία — TCTF — Καθεστώς για την επιτάχυνση των επενδύσεων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών.

¹⁰⁷ Υπόθεση SA.108068, Γερμανία — TCTF — Ενίσχυση για τη στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών.

¹⁰⁸ Υπόθεση SA.109989, Σλοβακία — TCTF — Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για την παροχή έκτακτων επενδυτικών ενισχύσεων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών.

¹⁰⁹ Υπόθεση SA.108953, Ιταλία — TCTF — MAA — Καθεστώς επενδυτικών ενισχύσεων για την παραγωγή ηλεκτρολυτικών κυψελών.

¹¹⁰ Υπόθεση SA.109170, Αυστρία — TCTF — Καθεστώς για την επιτάχυνση των επενδύσεων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών.

¹¹¹ Υπόθεση SA.109169, Βέλγιο — MAA — TCTF: Απανθρακοποίηση των εταιρειών της Βαλονίας — Ενίσχυση των επενδύσεων σε αξιακές αλυσίδες που συνδέονται με την ενεργειακή μετάβαση.

¹¹² Κανονισμός (ΕΕ) 2015/751 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2015, σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες για πράξεις πληρωμών με κάρτες (ΕΕ L 123 της 19.5.2015, σ. 1).

υπηρεσίες πληρωμών μέσω κινητών συσκευών. Στην κοινοποίηση αιτιάσεων που εξέδωσε το 2022¹¹³, η Επιτροπή διαπίστωσε προσωρινά ότι η Apple περιόρισε τον ανταγωνισμό μέσω της κατάχρησης της δεσπόζουσας θέσης της στην αγορά κινητών πορτοφολιών σε συσκευές iOS, περιορίζοντας την πρόσβαση στη λειτουργία Near Field Communication (NFC) στα iPhones για πληρωμές εντός καταστήματος, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η πρόσβαση στην υπηρεσία Apple Pay.

Τον Νοέμβριο του 2023 η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στα μέλη σύμπραξης σχετικά με τη διαπραγμάτευση ορισμένων ομολόγων σε ευρώ¹¹⁴.

Όσον αφορά τις υπηρεσίες ταξιδιωτικής ασφάλισης υγείας, η Επιτροπή διερεύνησε εικαζόμενη παραβίαση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού από την Τσεχία. Η νομοθεσία που θέσπισε η Τσεχία με την οποία χορηγείται σε δημόσια εταιρεία το αποκλειστικό δικαίωμα να δραστηριοποιείται στην τσεχική αγορά ταξιδιωτικών υπηρεσιών ασφάλισης υγείας για αλλοδαπούς θα μπορούσε να συνιστά παραβίαση του άρθρου 102 της ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 106 της ΣΛΕΕ. Το αποκλειστικό δικαίωμα που χορηγήθηκε από το κράτος απέκλειε τους ανταγωνιστές παρόχους ασφαλιστικών υπηρεσιών. Η έρευνα της ΓΔ Ανταγωνισμού συντονίστηκε στενά με την παράλληλη έρευνα της ΓΔ Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών και Ένωσης Κεφαλαιαγορών (ΓΔ FISMA). Τον Ιούλιο του 2023 η Επιτροπή απηύθυνε στην Τσεχία προειδοποιητική επιστολή, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι ο τσεχικός νόμος παραβίαζε το άρθρο 56 της ΣΛΕΕ και την οδηγία Φερεγγυότητα II¹¹⁵. Μετά την παρέμβαση της Επιτροπής, η Τσεχία τροποποίησε τη νομοθεσία καταργώντας το αποκλειστικό δικαίωμα της δημόσιας επιχείρησης.

Στον τομέα της ασφάλισης αυτοκινήτων, μετά την έκδοση, το 2022, απόφασης της Επιτροπής σχετικά με τους όρους πρόσβασης σε σύστημα κοινοχρησίας δεδομένων υπό τη διαχείριση της Insurance Ireland, η Επιτροπή συνέχισε να παρακολουθεί τη συμμόρφωση της Insurance Ireland με τις δεσμευτικές υποχρεώσεις που ανέλαβε η εταιρεία¹¹⁶. Ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων, χορηγήθηκε σε νέες εταιρείες πρόσβαση στην Insurance Ireland και στο σύστημα κοινοχρησίας δεδομένων. Οι δεσμεύσεις εξακολουθούν να ισχύουν έως το 2032.

Επιβολή της νομοθεσίας για τις συγκεντρώσεις στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

Το 2023 η Επιτροπή εξέτασε συγκεντρώσεις σε διάφορες αγορές χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζικών υπηρεσιών, των ασφαλιστικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών πληρωμών και άλλων εξειδικευμένων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

¹¹³ Υπόθεση AT.40452 — Πληρωμές μέσω κινητών συσκευών, βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2764

¹¹⁴ Υπόθεση AT.40512 — Ομόλογα σε ευρώ.

¹¹⁵ Οδηγία 2009/138/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II) (αναδιατύπωση) (EE L 335 της 17.12.2009, σ. 1).

¹¹⁶ Υπόθεση AT.40511, Insurance Ireland — Βάση δεδομένων ασφαλιστικών απαιτήσεων και όροι πρόσβασης.

Στις 25 Μαΐου 2023 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε άνευ όρων τη συγκέντρωση μεταξύ της Credit Suisse και της UBS¹¹⁷. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η συγκέντρωση δεν θα μειώσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις αγορές όπου οι δραστηριότητες των μερών αλληλεπικαλύπτονται εντός της ΕΕ. Λόγω των οικονομικών δυσχερειών που αντιμετώπιζε η Credit Suisse, η Επιτροπή αποφάσισε να χορηγήσει στις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση παρέκκλιση από την υποχρέωση αναστολής και επέτρεψε στην UBS να εφαρμόσει ορισμένα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της περάτωσης της πράξης.

Το 2023 η Επιτροπή συνέχισε να παρακολουθεί τις συγκεντρώσεις στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για τον εντοπισμό πράξεων που ενδέχεται να δικαιολογούν παραπομπή στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου (κανονισμός συγκεντρώσεων της ΕΕ)¹¹⁸. Τον Αύγουστο του 2023 η Επιτροπή έκανε δεκτά τα αιτήματα τριών κρατών μελών και μίας χώρας της ΕΖΕΣ για αξιολόγηση της προτεινόμενης εξαγοράς των ευρωπαϊκών δραστηριοτήτων διαπραγμάτευσης και εκκαθάρισης ηλεκτρικής ενέργειας της Nasdaq από την European Energy Exchange AG. Η Επιτροπή έκρινε ότι η προτεινόμενη συγκέντρωση πληρούσε τα κριτήρια παραπομπής βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού συγκεντρώσεων της ΕΕ. Ειδικότερα, η πράξη συνένωνε τους δύο μοναδικούς παρόχους υπηρεσιών που διευκόλυναν τη διαπραγμάτευση σε χρηματιστήριο και την επακόλουθη εκκαθάριση των σκανδιναβικών συμβάσεων ηλεκτρικής ενέργειας. Η έρευνα της Επιτροπής βρίσκεται σε εξέλιξη¹¹⁹.

Επιβολή της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

Τον Νοέμβριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε τροποποίηση των μέτρων στήριξης που εγκρίθηκαν το 2022 για τη στήριξη της εξυγίανσης της Getin Noble Bank, μίας από τις δέκα μεγαλύτερες πολωνικές τράπεζες. Το τροποποιημένο μέτρο στήριξης διευκόλυνε την πώληση μιας μεταβατικής τράπεζας που συστάθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας εξυγίανσης. Τα μέτρα αποσκοπούσαν επίσης στη μεγιστοποίηση της αξίας ανάκτησης για το πολωνικό ταμείο εξυγίανσης μέσω της αφαίρεσης από την τράπεζα ενός χαρτοφυλακίου απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων¹²⁰.

Επιπλέον, η Επιτροπή παρέτεινε ορισμένα υφιστάμενα καθεστάτα βάσει των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να επιδοτούν την αναδιάρθρωση ή την εύτακτη έξοδο από την αγορά τραπεζών που βρίσκονται σε δυσχερή θέση. Για την Πολωνία, η Επιτροπή ενέκρινε την παράταση τόσο του καθεστώτος ρευστοποίησης των πιστωτικών ενώσεων (που ισχύει από τον Φεβρουάριο του 2014)¹²¹ όσο και του καθεστώτος εξυγίανσης των συνεταιριστικών και μικρών εμπορικών τραπεζών (που

¹¹⁷ Υπόθεση M.11111 — UBS / Credit Suisse.

¹¹⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων («Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων») (ΕΕ L 24 της 29.1.2004, σ. 1).

¹¹⁹ Υπόθεση M.11241 — EEX / NASDAQ POWER.

¹²⁰ Υπόθεση SA.109418, Πολωνία — Τροποποίηση της ενίσχυσης εκκαθάρισης υπέρ της Getin Noble S.A. υπό εξυγίανση (SA.100687).

¹²¹ Υπόθεση SA.108852 — Πολωνία — Δέκατη τρίτη παράταση του καθεστώτος εύτακτης ρευστοποίησης πιστωτικών ενώσεων.

ισχύει από τον Δεκέμβριο του 2016)¹²². Για την Ιρλανδία, η Επιτροπή ενέκρινε δύο παρατάσεις του καθεστώτος αναδιάρθρωσης των πιστωτικών ενώσεων (που ισχύει από τον Οκτώβριο του 2014)¹²³ και την παράταση του καθεστώτος εύτακτης εκκαθάρισης των πιστωτικών ενώσεων (που ισχύει από τον Δεκέμβριο του 2011)¹²⁴. Για τη Δανία, η Επιτροπή ενέκρινε τη δεύτερη επαναφορά του καθεστώτος εκκαθάρισης μικρών τραπεζών¹²⁵.

Τον Νοέμβριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την επαναφορά του Ηρακλή, ενός καθεστώτος προστασίας των περιουσιακών στοιχείων στην Ελλάδα¹²⁶. Κατόπιν της επαναφοράς του, το καθεστώς θα διαρκέσει έως τα τέλη του 2024 και θα συνδράμει τις τράπεζες στην τιτλοποίηση και στην αφαίρεση των μη εξυπηρετούμενων δανείων από τους ισολογισμούς τους.

Στις 21 Σεπτεμβρίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε νέα απόφαση σχετικά με τα προηγούμενα μέτρα του FITD (σύστημα εγγύησης των καταθέσεων) για τη στήριξη της Banca Tercas¹²⁷. Η νέα αυτή απόφαση εκδόθηκε κατόπιν της ακύρωσης από το Δικαστήριο¹²⁸ της απόφασης της Επιτροπής του 2015¹²⁹. Στη νέα της απόφαση, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η στήριξη που χορηγήθηκε από το FITD στην Banca Tercas δεν μπορούσε να καταλογιστεί στην Ιταλία και, ως εκ τούτου, δεν συνιστούσε παράνομη κρατική ενίσχυση.

Κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των ασφαλίσεων

Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε ένα γαλλικό κρατικό ταμείο ύψους 1,5 δισ. EUR, το οποίο δημιουργήθηκε για την προστασία των ταξιδιωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας των διοργανωτών ταξιδιών¹³⁰. Το ταμείο θα διασφαλίσει ότι οι καταναλωτές προστατεύονται επαρκώς παρά την ανεπαρκή ασφαλιστική κάλυψη που ενίοτε προσφέρεται από ιδιωτικούς ασφαλιστικούς φορείς, μετά τις σοβαρές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στον τομέα του τουρισμού.

Κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή δημόσιων εγγυήσεων

Το 2023 η Επιτροπή εξέδωσε δύο αποφάσεις σχετικά με τη Σλοβακία¹³¹ και τη Δανία¹³² στο πλαίσιο της ανακοίνωσης για τις εγγυήσεις¹³³. Στις αποφάσεις της, η Επιτροπή ενέκρινε μεθοδολογίες που

¹²² Υπόθεση SA.108989 — Πολωνία — Όγδοη παράταση του καθεστώτος εξυγίανσης συνεταιριστικών και μικρών εμπορικών τραπεζών και τροποποίηση των αναληφθεισών δεσμεύσεων.

¹²³ Υπόθεση SA.106983 — Ιρλανδία — 17η παράταση του καθεστώτος αναδιάρθρωσης και σταθεροποίησης στον τομέα των πιστωτικών ενώσεων· υπόθεση SA.109639 — Ιρλανδία — 18η παράταση του καθεστώτος αναδιάρθρωσης και σταθεροποίησης στον τομέα των πιστωτικών ενώσεων.

¹²⁴ Υπόθεση SA.107306 — Ιρλανδία — 19η παράταση του καθεστώτος εξυγίανσης πιστωτικών ενώσεων 2023-2024.

¹²⁵ Υπόθεση SA.106526 — Δανία — Παράταση της δεύτερης επαναφοράς του καθεστώτος εκκαθάρισης μικρών τραπεζών.

¹²⁶ Υπόθεση SA.109365 — Ελλάδα — Επαναφορά του καθεστώτος Ηρακλή.

¹²⁷ Υπόθεση SA.39451 — Ιταλία — Banca Tercas.

¹²⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 2021 στην υπόθεση C-425/19 P, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας κ.λπ., EU:C:2021:154.

¹²⁹ Υπόθεση SA.39451 — Ιταλία — Banca Tercas.

¹³⁰ SA.104022 — Γαλλία — Κρατικό ταμείο εγγυήσεων για τους διοργανωτές ταξιδιών.

¹³¹ Υπόθεση SA.109147 — Σλοβακία — Υπολογισμός στοιχείων ενίσχυσης στην παροχή εγγυήσεων σε MME.

χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό προμηθειών εγγύησης που είναι σύμφωνες με την αγορά. Οι προμήθειες αυτές χρησιμεύουν ως σημείο αναφοράς για τον υπολογισμό του στοιχείου κρατικής ενίσχυσης που περιλαμβάνεται στις δημόσιες εγγυήσεις.

5. Θέση σε εφαρμογή νέων συμπληρωματικών εργαλείων της ενιαίας αγοράς

5.1. Πράξη για τις ψηφιακές αγορές

Η πράξη για τις ψηφιακές αγορές (DMA)¹³⁴ αποτελεί νομοθεσία για την εσωτερική αγορά η οποία εναρμονίζει τις υποχρεώσεις των λεγόμενων πυλωρών σε ολόκληρη την ΕΕ. Η εν λόγω πράξη τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή τον Μάιο του 2023. Στόχος της είναι να καταστήσει τον ψηφιακό τομέα πιο διεκδικήσιμο και να θέσει τέλος στις αθέμιτες πρακτικές των εταιρειών που ενεργούν ως «πυλωροί» στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών. Ένας πυλωρός μπορεί να είναι σε θέση να ενεργεί ως *de facto* ιδιωτικός φορέας θέσπισης κανόνων, λειτουργώντας ως πύλη μεταξύ επαγγελματιών χρηστών και τελικών χρηστών, κάτι που του επιτρέπει να επιδίδεται σε αθέμιτη συμπεριφορά και να υπονομεύει τη δυνατότητα διεκδίκησης της αγοράς.

Όταν μια επιγραμμική ψηφιακή πλατφόρμα πληροί τα όρια και τα κριτήρια που καθορίζονται στην πράξη για τις ψηφιακές αγορές, πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή προκειμένου να οριστεί ως πυλωρός¹³⁵. Οι εταιρείες που ορίζονται επίσημα ως πυλωροί πρέπει να συμμορφώνονται με ένα σύνολο υποχρεώσεων που καθορίζονται στον κανονισμό¹³⁶. Τον Απρίλιο του 2023 η Επιτροπή

¹³² Υπόθεση SA.109413 — Δανία — Παράταση και τροποποίηση της μεθόδου υπολογισμού για το σύστημα εγγυήσεων της Δανίας (SA.60070).

¹³³ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων (ΕΕ C 155 της 20.6.2008, σ. 10).

¹³⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1925 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών (ΕΕ) 2019/1937 και (ΕΕ) 2020/1828 (Πράξη για τις Ψηφιακές Αγορές) (ΕΕ L 265 της 12.10.2022, σ. 1).

¹³⁵ Σύμφωνα με την πράξη για τις ψηφιακές αγορές, η επιγραμμική ψηφιακή πλατφόρμα θεωρείται ότι έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ενιαία αγορά εάν πληρούνται τα ακόλουθα σωρευτικά κριτήρια: 1) Ο εικαζόμενος πυλωρός πρέπει να επιτυγχάνει κύκλο εργασιών στην ΕΕ τουλάχιστον 7,5 δισ. EUR, να έχει μέση χρηματοπιστηριακή αξία που υπερβαίνει τα 75 δισ. EUR και να παρέχει τις ίδιες βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας σε τουλάχιστον τρία κράτη μέλη. 2) Ο εικαζόμενος πυλωρός παρέχει υπηρεσία πλατφόρμας που λειτουργεί ως πύλη για τη σύνδεση επαγγελματιών χρηστών με τουλάχιστον 45 εκατομμύρια ετήσιους ενεργούς τελικούς χρήστες και τουλάχιστον 10 000 ενεργούς επαγγελματίες χρήστες. 3) Ο εικαζόμενος πυλωρός πρέπει να επωφελείται από παγιωμένη και σταθερή θέση στην αγορά κατά τα τρία τελευταία οικονομικά έτη.

¹³⁶ Για παράδειγμα, οι εταιρείες που ορίζονται ως πυλωροί στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές αγορές πρέπει να παρέχουν σε τρίτους τη δυνατότητα να διαλειτουργούν με τις υπηρεσίες του ίδιου του πυλωρού σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις· να παρέχουν στους επαγγελματίες χρήστες πρόσβαση στα δεδομένα που παράγουν όταν χρησιμοποιούν την πλατφόρμα· να παρέχουν στους διαφημιζόμενους στην πλατφόρμα τους τα εργαλεία και τις πληροφορίες που απαιτούνται για την επαλήθευση των διαφημίσεων που φιλοξενεί ο πυλωρός· να παρέχουν στους επαγγελματίες χρήστες τη δυνατότητα να προωθούν τις προσφορές τους και να συνάπτουν συμβάσεις με πελάτες εκτός της πλατφόρμας του πυλωρού. Οι ορισθέντες πυλωροί απαγορεύεται, για παράδειγμα, να εξασφαλίζουν ευνοϊκότερη κατάταξη για τις υπηρεσίες και τα προϊόντα τους σε σχέση με παρόμοιες υπηρεσίες ή προϊόντα που προσφέρονται από τρίτους· δεν μπορούν πλέον να εμποδίζουν τους καταναλωτές να συνδέονται με επιχειρήσεις εκτός των πλατφορμών τους· δεν μπορούν να εμποδίζουν τους χρήστες να απεγκαθιστούν προεγκατεστημένο λογισμικό ή εφαρμογές ή να παρακολουθούν τελικούς χρήστες εκτός της βασικής υπηρεσίας πλατφόρμας για σκοπούς στοχευμένης διαφήμισης χωρίς την εξασφάλιση συγκατάθεσης.

ενέκρινε εκτελεστικούς κανόνες που καθορίζουν τον τρόπο διεξαγωγής ορισμένων διαδικασιών στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές αγορές¹³⁷.

Τον Σεπτέμβριο του 2023 η Επιτροπή όρισε έξι εταιρείες ως πυλωρούς: Alphabet¹³⁸, Amazon¹³⁹, Apple¹⁴⁰, ByteDance¹⁴¹, Meta¹⁴² και Microsoft¹⁴³. Συνολικά, ορίστηκαν 22 βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας τις οποίες παρέχουν οι ανωτέρω πυλωροί¹⁴⁴. Για τρεις βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας (Gmail, Outlook.com και Samsung Internet Browser), η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι — μολονότι πληρούν τα ποσοτικά όρια βάσει της πράξης για τις ψηφιακές αγορές ώστε να χαρακτηριστούν πυλωροί— η Alphabet, η Microsoft και η Samsung παρείχαν επαρκώς τεκμηριωμένα επιχειρήματα που αποδεικνύουν ότι οι εν λόγω υπηρεσίες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν πύλες για τις αντίστοιχες βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας τους.

Παράλληλα με τους εν λόγω ορισμούς, η Επιτροπή κίνησε, τον Σεπτέμβριο του 2023, τέσσερις έρευνες αγοράς ώστε να αξιολογήσει περαιτέρω τις παρατηρήσεις της Microsoft και της Apple, στις οποίες υποστηρίζουν ότι, παρά το γεγονός ότι πληρούν τα όρια, ορισμένες από τις βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας τους δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστούν πύλες. Για τη Microsoft, οι πλατφόρμες αυτές είναι το Bing, το Edge και το Microsoft Advertising, ενώ για την Apple είναι το iMessage. Στόχος των ερευνών αυτών είναι να εξακριβωθεί αν η Microsoft και η Apple θα πρέπει να οριστούν ως πυλωροί σε σχέση με τις εν λόγω υπηρεσίες. Στόχος των ερευνών αυτών είναι να εξακριβωθεί αν οι εν λόγω υπηρεσίες θα πρέπει να οριστούν ως πυλωροί. Οι έρευνες αναμένεται να ολοκληρωθούν έως τον Φεβρουάριο του 2024. Επιπλέον, η Επιτροπή κίνησε έρευνα αγοράς για να αξιολογήσει περαιτέρω αν η Apple θα πρέπει να οριστεί ως πυλωρός σε σχέση με το λειτουργικό της σύστημα iPadOS, παρά το γεγονός ότι δεν πληροί τα όρια. Η έρευνα αυτή αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τον Σεπτέμβριο του 2024.

¹³⁷ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2023/814 της Επιτροπής, της 14ης Απριλίου 2023, σχετικά με λεπτομερείς ρυθμίσεις για τη διεξαγωγή ορισμένων διαδικασιών από την Επιτροπή σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1925 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 102 της 17.4.2023, σ. 6).

¹³⁸ Υπόθεση DMA.100011 — Alphabet — OIS Verticals· υπόθεση DMA.100002 — Alphabet — OIS AppStores· υπόθεση DMA.100004 — Alphabet — Online search engines· υπόθεση DMA.100005 — Alphabet — Video sharing· υπόθεση DMA.100006 — Alphabet — Number independent interpersonal communication services· υπόθεση DMA.100009 — Alphabet — Operating systems· υπόθεση DMA.100008 — Alphabet — Web browsers· υπόθεση DMA.100010 — Alphabet — Online advertising services.

¹³⁹ Υπόθεση DMA.100018 — Amazon — Online intermediation services — marketplaces· υπόθεση DMA.100016 — Amazon, Online advertising services.

¹⁴⁰ Υπόθεση DMA.100013 — Apple — Online intermediation services — app stores DMA.100025 — Apple — operating systems· υπόθεση DMA.100027 — Apple — web browsers.

¹⁴¹ Υπόθεση DMA.100040 — ByteDance — Online social networking services.

¹⁴² Υπόθεση DMA.100020 — Meta — Online Social networking services· υπόθεση DMA.100024 — Meta — Number independent interpersonal communication services· υπόθεση DMA.100035 — Meta — Online Advertising services· υπόθεση DMA.100044 — Meta — Online intermediation services — Marketplace.

¹⁴³ Υπόθεση DMA.100017 — Microsoft — online social networking services· υπόθεση DMA.100023 — Microsoft — number-independent interpersonal communications services· υπόθεση DMA.100026 — Microsoft — operating systems.

¹⁴⁴ Μη εμπιστευτικές εκδόσεις των αποφάσεων της Επιτροπής δημοσιεύονται στη σελίδα της Επιτροπής για την πράξη για τις ψηφιακές αγορές, βλ.: <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/gatekeepers>.

Μετά τον ορισμό τους, οι πυλωροί έχουν προθεσμία έως τον Μάρτιο του 2024 για να συμμορφωθούν με τον πλήρη κατάλογο των «πρέπει» και «δεν πρέπει» στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές αγορές. Ωστόσο, ορισμένες από τις υποχρεώσεις άρχισαν να ισχύουν από τη στιγμή του ορισμού, για παράδειγμα η υποχρέωση ενημέρωσης της Επιτροπής σχετικά με σκοπούμενες εξαγορές. Έως τον Μάρτιο του 2024, οι πυλωροί πρέπει να υποβάλουν λεπτομερείς εκθέσεις συμμόρφωσης στις οποίες θα περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις της πράξης για τις ψηφιακές αγορές. Για την αντιμετώπιση της μη συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλει πρόστιμα ύψους έως και 10 % του παγκόσμιου κύκλου εργασιών της εταιρείας. Επίσης, σε περίπτωση συστηματικής μη συμμόρφωσης μπορεί να επιβάλλονται στις εν λόγω εταιρείες υψηλότερα πρόστιμα και αναλογικά επανορθωτικά μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα.

Τον Νοέμβριο του 2023 τρεις πυλωροί αμφισβήτησαν τους ορισμούς τους στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές αγορές. Η ByteDance άσκησε προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά της απόφασης της Επιτροπής να την ορίσει ως πυλωρό σε σχέση με την επιγραμμική της υπηρεσία κοινωνικής δικτύωσης TikTok¹⁴⁵. Η εταιρεία υποστηρίζει ότι η πλατφόρμα TikTok δεν λειτουργεί ως πύλη, αλλά αποτελεί μάλλον ανταγωνιστή στον ψηφιακό χώρο. Η ByteDance υπέβαλε επίσης αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου τον Δεκέμβριο του 2023. Η Apple άσκησε προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι η Επιτροπή δεν θα έπρεπε να την έχει ορίσει ως πυλωρό σε σχέση με την επιγραμμική της υπηρεσία διαμεσολάβησης App Store¹⁴⁶. Η Apple άσκησε επίσης προσφυγή κατά της απόφασης της Επιτροπής να κινήσει έρευνα αγοράς σχετικά με το iMessage¹⁴⁷. Τέλος, η Meta άσκησε αναίρεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ζητώντας διευκρινίσεις όσον αφορά τον ορισμό της σε σχέση με το Messenger και το Marketplace¹⁴⁸.

Η Επιτροπή (με επικεφαλής τη ΓΔ COMP και τη ΓΔ CNECT) είναι η κεντρική αρχή επιβολής της πράξης για τις ψηφιακές αγορές, αλλά συνεργάζεται στενά με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού (ΕΔΑ) σύμφωνα με τα άρθρα 37 και 38 της πράξης για τις ψηφιακές αγορές. Οι κανόνες της πράξης για τις ψηφιακές αγορές δεν θίγουν την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ και των εθνικών κανόνων ανταγωνισμού σχετικά με τη μονομερή συμπεριφορά.

5.2. Κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις

Ο κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις που στρεβλώνουν την εσωτερική αγορά (FSR)¹⁴⁹ καλύπτει ένα κανονιστικό κενό, καθιστώντας δυνατή την αντιμετώπιση των ξένων επιδοτήσεων που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά. Ενώ οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται από

¹⁴⁵ Υπόθεση T-1077/23 — Bytedance κατά Επιτροπής.

¹⁴⁶ Υπόθεση T-1080/23 — Apple κατά Επιτροπής — Ορισμός πυλωρού και ταξινόμηση iMessage.

¹⁴⁷ Υπόθεση T-1079/23 — Apple κατά Επιτροπής — Έρευνα αγοράς iMessage.

¹⁴⁸ Υπόθεση T-1078/23 — Meta Platforms κατά Επιτροπής.

¹⁴⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2560 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για τις ξένες επιδοτήσεις που στρεβλώνουν την εσωτερική αγορά (ΕΕ L 330 της 23.12.2022, σ. 1).

τα κράτη μέλη της ΕΕ υπόκεινται στους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, οι επιδοτήσεις που χορηγούνται από χώρες εκτός της ΕΕ σε μεμονωμένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ενιαία αγορά της ΕΕ δεν υποβάλλονται σε έλεγχο πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις. Ο κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις άρχισε να ισχύει τον Ιανουάριο του 2023, άρχισε να εφαρμόζεται τον Ιούλιο του 2023 και η υποχρέωση κοινοποίησης¹⁵⁰ εφαρμόζεται από τον Οκτώβριο του 2023. Τον Ιούλιο του 2023 η Επιτροπή εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό για τις ξένες επιδοτήσεις¹⁵¹. Η Επιτροπή είναι πλέον σε θέση να διερευνά και να αντιμετωπίζει, κατά περίπτωση, τις στρεβλωτικές επιπτώσεις που προκαλούνται από την ξένη κρατική στήριξη. Περιλαμβάνεται η εξουσία να κινεί αυτεπάγγαλτες έρευνες εάν υπάρχουν ενδείξεις ότι μια ξένη επιδότηση στρεβλώνει την ενιαία αγορά της ΕΕ.

Μια κοινοποιηθείσα συγκέντρωση δεν μπορεί να ολοκληρωθεί, ούτε μπορεί να ανατεθεί μια δημόσια σύμβαση σε υπό έρευνα προσφέροντα όσο εκκρεμεί η έρευνα από την Επιτροπή. Εάν δεν τηρηθεί η υποχρέωση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλει πρόστιμα ύψους έως και 10 % του ετήσιου κύκλου εργασιών της εταιρείας. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να απαγορεύσει την ολοκλήρωση επιδοτούμενης συγκέντρωσης ή την ανάθεση δημόσιας σύμβασης σε επιδοτούμενο προσφέροντα.

Μετά την έναρξη εφαρμογής του τον Ιούλιο του 2023, η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από επιχειρήσεις σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις. Από την έναρξη ισχύος της υποχρέωσης κοινοποίησης στις 12 Οκτωβρίου 2023, η ΓΔ Ανταγωνισμού ξεκίνησε συζητήσεις πριν από την κοινοποίηση σε 41 υποθέσεις και έλαβε 11 κοινοποιήσεις συγκεντρώσεων στο πλαίσιο του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις¹⁵².

¹⁵⁰ Βάσει του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις, οι συγκεντρώσεις πρέπει να κοινοποιούνται όταν η εξαγοραζόμενη εταιρεία, ένα από τα συγχωνευόμενα μέρη ή η κοινή επιχείρηση είναι εγκατεστημένη στην ΕΕ και παράγει κύκλο εργασιών στην ΕΕ τουλάχιστον 500 εκατ. EUR και όταν τα μέρη της συναλλαγής έλαβαν συνδυασμένες συνολικές ξένες χρηματοδοτικές συνεισφορές ύψους τουλάχιστον 50 εκατ. EUR κατά τα τελευταία τρία έτη. Οι διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι τουλάχιστον 250 εκατ. EUR και η σχετική προσφορά περιλαμβάνει συνδυασμένες ξένες χρηματοδοτικές συνεισφορές ύψους τουλάχιστον 4 εκατ. EUR ανά τρίτη χώρα κατά τα τελευταία τρία έτη.

¹⁵¹ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2023/1441 της Επιτροπής, της 10ης Ιουλίου 2023, σχετικά με λεπτομερείς ρυθμίσεις για τη διεξαγωγή διαδικασιών από την Επιτροπή σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/2560 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ξένες επιδοτήσεις που στρεβλώνουν την εσωτερική αγορά (ΕΕ L 177 της 12.7.2023, σ. 1). Ο εκτελεστικός κανονισμός καλύπτει διαδικαστικές πτυχές και περιέχει έντυπα κοινοποίησης για πράξεις συγκέντρωσης που περιλαμβάνουν ξένες χρηματοδοτικές συνεισφορές και για ξένες χρηματοδοτικές συνεισφορές σε διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων.

¹⁵² Για την επιβολή του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις σε ξένες χρηματοδοτικές συνεισφορές σε διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, βλ.: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation_el.

Κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

6. Αντίκτυπος της πολιτικής για τις κρατικές ενισχύσεις στην ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς και στην παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της ΕΕ

- Το ευρωπαϊκό μοντέλο έχει τις ρίζες του σε μια ισχυρή κοινωνική οικονομία της αγοράς, η οποία εξασφαλίζει οικονομική ευημερία χωρίς αποκλεισμούς με βάση τη βιώσιμη ανάπτυξη, τον θεμιτό ανταγωνισμό, το ανοικτό εμπόριο και την οικονομική ασφάλεια. Η ενιαία αγορά βρίσκεται στο επίκεντρο της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ και η Επιτροπή έχει δεσμευτεί να διασφαλίζει ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά και παγκοσμίως.
- Στο πλαίσιο αυτό, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις έχουν υποβληθεί σε διαδικασία εμπεριστατωμένης επανεξέτασης στο πλαίσιο της παρούσας θητείας, ώστε να διασφαλιστεί ότι είναι κατάλληλοι για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και ότι συμβάλλουν σε μια ανταγωνιστική και ανθεκτική οικονομία της ΕΕ. Οι κανόνες επικαιροποιήθηκαν κατά περίπτωση και παρέχουν αποτελεσματικά εργαλεία στα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση των αναγκών δημόσιων επενδύσεων για βασικές προτεραιότητες, όπως η προστασία του περιβάλλοντος και η απανθρακοποίηση, η περιφερειακή συνοχή, η πρωτοποριακή καινοτομία, καθώς και για την παραγωγική ικανότητα σε τομείς στρατηγικής σημασίας, ιδίως για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι το 2022 τα κράτη μέλη εκταμίευσαν 112 δισ. EUR σε κρατικές ενισχύσεις (που δεν σχετίζονται με την κρίση), ποσό που αντιστοιχεί στο 0,7 % του ΑΕΠ της ΕΕ.
- Οι άνευ προηγουμένου κρίσεις που προκλήθηκαν από την πανδημία COVID-19, καθώς και από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, κατέστησαν αναγκαίο να αξιοποιήσει η Επιτροπή την πλήρη ευελιξία της εργαλειοθήκης για τις κρατικές ενισχύσεις, ιδίως μέσω στοχευμένων και προσωρινών κανόνων, ώστε να μπορέσουν τα κράτη μέλη να περιορίσουν τον αντίκτυπο των κρίσεων στην οικονομία της ΕΕ, θέτοντας παράλληλα σε εφαρμογή διασφαλίσεις για την προστασία της ενιαίας αγοράς.
- Από τα δεδομένα και την ανάλυση της πραγματικής εφαρμογής του προσωρινού πλαισίου για την COVID-19 (το οποίο καταργείται πλήρως) προέκυψε ότι οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από κάθε κράτος μέλος ήταν σημαντικά χαμηλότερες από τα εγκριθέντα ποσά (περίπου 30 %) και αντιστοιχούσαν σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική ζημία που υπέστη το κράτος μέλος κατά τη διάρκεια της κρίσης όσον αφορά την απώλεια ΑΕΠ.
- Τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι τα κράτη μέλη χορήγησαν βοήθεια για την αντιμετώπιση της κρίσης ύψους 141 δισ. EUR το 2022 και το πρώτο εξάμηνο του 2023, ποσό που αντιστοιχεί στο 0,6 % του ΑΕΠ της ΕΕ κατά την εν λόγω περίοδο, για τον περιορισμό των οικονομικών επιπτώσεων της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Τα διαθέσιμα επί του παρόντος στοιχεία δείχνουν ότι τα κράτη μέλη έχουν χορηγήσει λιγότερο από το 20 % των εγκεκριμένων ποσών. Υπάρχουν αποκλίσεις στις δαπάνες μεταξύ των κρατών μελών, οι οποίες αντανακλούν εν μέρει ενδεχομένως τη διαφορετική δημοσιονομική ικανότητα, αλλά αυτές μπορεί επίσης να εξηγηθούν εν μέρει από τις διαφορές στις επιπτώσεις της ενεργειακής κρίσης και στο μέγεθος των οικονομιών.
- Τέλος, το σημείο 86 του προσωρινού πλαισίου κρίσης και (μετάβασης) (TCTF) αποτελεί χρήσιμη προσθήκη στην εργαλειοθήκη, ώστε να επιταχυνθεί η μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών και να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι εκτροπής εκτός της ΕΕ, υπέρ τρίτων χωρών, λόγω των επιδοτήσεων, νέων επενδύσεων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη

μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Η διάταξη αυτή επιτρέπει μεμονωμένες ενισχύσεις έως το ποσό της επιδότησης που θα μπορούσε να λάβει ο δικαιούχος για ισοδύναμη επένδυση σε δικαιοδοσία τρίτης χώρας εκτός του ΕΟΧ, ή το ποσό που απαιτείται για να δοθούν κίνητρα στην εταιρεία να εγκαταστήσει την επένδυση στον ΕΟΧ (το λεγόμενο «έλλειμμα χρηματοδότησης»), ανάλογα με το ποιο είναι χαμηλότερο.

- Η Επιτροπή εργάζεται συνεχώς για να διασφαλίσει ότι οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εξακολουθούν να είναι κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό και για να παρακολουθεί την εφαρμογή των μέτρων ενίσχυσης, με στόχο να καταστεί δυνατή η καλά στοχευμένη δημόσια στήριξη των προτεραιοτήτων της ΕΕ και της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας, καθώς και προσωρινών μέτρων για την αντιμετώπιση κρίσεων, με παράλληλο περιορισμό των αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά.

Για την προστασία του δίκαιου χαρακτήρα και της εύρυθμης λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, η ΣΛΕΕ απαγορεύει γενικά τη χορήγηση από τα κράτη μέλη κρατικών ενισχύσεων που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό. Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων διασφαλίζει ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων πραγματοποιείται με βάση τα πλεονεκτήματα και όχι με βάση το επίπεδο της κρατικής στήριξης, ώστε να αποφεύγονται οι αγώνες δρόμου για επιδοτήσεις και η ευνοϊκή μεταχείριση εταιρειών από τα πιο εύπορα κράτη μέλη. Παράλληλα, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κρατικές παρεμβάσεις μπορεί να είναι απαραίτητες για μια εύρυθμα λειτουργούσα και δίκαιη οικονομία. Ως εκ τούτου, η ΣΛΕΕ αφήνει μεγάλο περιθώριο για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων με σκοπό τη στήριξη των στόχων πολιτικής, εάν αυτό είναι αναγκαίο, αναλογικό και κατάλληλο για την επίτευξη των εν λόγω στόχων χωρίς να προκαλείται αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά. Μέσω της εστίασης σε νόμιμες και αποτελεσματικές ενισχύσεις και της αποφυγής της υπεραντιστάθμισης, ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων μεγιστοποιεί επίσης τη χρησιμότητα των περιορισμένων δημόσιων πόρων.

Τον Οκτώβριο του 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθύμισε την πρόσκλησή του προς την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με τον αντίκτυπο της τρέχουσας πολιτικής κρατικών ενισχύσεων στην ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς, καθώς και στην παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Πράγματι, κατά την αξιολόγηση του αντικτύπου της πολιτικής για τις κρατικές ενισχύσεις, είναι ζωτικής σημασίας να εξετάζεται η διπλή πρόκληση που αντιμετωπίζει από εσωτερική και εξωτερική σκοπιά. Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων πρέπει να εκπληρώνει την εντολή του για αποφυγή αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού εντός της ενιαίας αγοράς, επιτρέποντας παράλληλα στην οικονομία της ΕΕ να παραμείνει στην πρώτη γραμμή της καινοτομίας και να ηγηθεί της διττής μετάβασης στο τρέχον δύσκολο γεωπολιτικό κλίμα.

Η Επιτροπή συλλέγει τακτικά και συνεχώς δεδομένα σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων κρατικών ενισχύσεων από τα κράτη μέλη για την παρακολούθηση του αντικτύπου τους:

- Πρώτον, η Επιτροπή καταρτίζει ετήσιο «**πίνακα αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις**» με βάση τα στοιχεία που υποβάλλουν τα κράτη μέλη¹⁵³ σχετικά με τις δαπάνες τους (δηλαδή τα ποσά που εκταμιεύθηκαν) στο πλαίσιο εγκεκριμένων μέτρων ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένου ποσοτικού προσδιορισμού του στοιχείου ενίσχυσης των δαπανών, δηλαδή του πλεονεκτήματος που χορηγήθηκε με την ενίσχυση¹⁵⁴. Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία καλύπτουν το 2022.
- Δεύτερον, λόγω των σημαντικών ποσών ενίσχυσης που εκταμιεύθηκαν σε πρόσφατες κρίσεις, δηλαδή στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 και ως απάντηση στην επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η Επιτροπή δρομολόγησε κατ' εξαίρεση **περιοδικές έρευνες για τη συλλογή έγκαιρων πληροφοριών σχετικά με τις ενισχύσεις που πράγματι χορηγήθηκαν** (δηλαδή τα ποσά στα οποία οι εταιρείες έχουν αποκτήσει νόμιμο δικαίωμα, ενώ η εκταμίευση μπορεί να πραγματοποιηθεί με την πάροδο του χρόνου) από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο εγκεκριμένων μέτρων αντιμετώπισης της κρίσης. Η πιο πρόσφατη έρευνα καλύπτει το 2022 έως το τέλος Ιουνίου του 2023. Ενώ στο πλαίσιο της ετήσιας υποβολής εκθέσεων τα κράτη μέλη υποχρεούνται επίσης να παρέχουν ποσοτικό προσδιορισμό των στοιχείων ενίσχυσης, όταν απαντούν στις εν λόγω έρευνες κρίσης, τα κράτη μέλη υποβάλλουν στοιχεία σχετικά με τα ονομαστικά ποσά της χορηγούμενης ενίσχυσης, ώστε να απλουστευτεί η συλλογή δεδομένων και να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος.

6.1 Συνολική εικόνα της εκταμίευσης κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με την κρίση και κρατικών ενισχύσεων που δεν σχετίζονται με την κρίση το 2022

Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες ετήσιες εκθέσεις των κρατών μελών, το 2022 τα 27 κράτη μέλη εκταμίευσαν 227,98 δις. EUR, ποσό που αντιστοιχεί στο 1,43 % του ΑΕΠ τους για το 2022, σε κρατικές ενισχύσεις τόσο για μέτρα που δεν σχετίζονται με την κρίση όσο και για μέτρα που σχετίζονται με την κρίση (τα τελευταία βασίζονται κυρίως στο προσωρινό πλαίσιο κρίσης για την αντιμετώπιση της επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας).

Οι συνολικές δαπάνες έχουν μειωθεί σημαντικά σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (μείωση κατά περίπου 35 % με προσαρμογή για να ληφθεί υπόψη ο πληθωρισμός). Πρώτον, η μείωση οφειλόταν κυρίως στη μείωση των συνολικών δαπανών για μέτρα για τη νόσο COVID-19 υπό το πρίσμα της σταδιακής κατάργησης του προσωρινού πλαισίου για την COVID-19 έως τα τέλη Ιουνίου του 2022.

¹⁵³ Οι πληροφορίες βασίζονται στην ετήσια υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής. Η ακρίβεια των δεδομένων παραμένει στην ευθύνη των κρατών μελών.

¹⁵⁴ Το στοιχείο ενίσχυσης εξαρτάται από τη μορφή της ενίσχυσης. Όσον αφορά τις επιχορηγήσεις, το πλεονέκτημα που μετακυλίστα στον δικαιούχο αντιστοιχεί συνήθως στη δημοσιονομική δαπάνη. Για άλλα μέσα ενίσχυσης, το πλεονέκτημα για τον δικαιούχο και το κόστος για το Δημόσιο μπορεί να διαφέρουν. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των εγγυήσεων, ο δικαιούχος αποφεύγει τον κίνδυνο που συνδέεται με την εγγύηση, δεδομένου ότι τον αναλαμβάνει το Δημόσιο. Κανονικά, για την ανάληψη αυτού του κινδύνου από το Δημόσιο θα έπρεπε να προβλέπεται η καταβολή μιας ενδεδειγμένης προμήθειας εγγύησης. Εάν το Δημόσιο παραιτηθεί από το σύνολο ή μέρος αυτής της προμήθειας εγγύησης, αυτό αντιπροσωπεύει το στοιχείο ενίσχυσης.

Η μείωση των μέτρων για τη νόσο COVID-19 ανήλθε σε 76,66 δισ. EUR (περίπου – 60 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, με προσαρμογή για να ληφθεί υπόψη ο πληθωρισμός), ποσό που αντιστοιχεί στο 0,48 % του ΑΕΠ της ΕΕ των 27. Δεύτερον, οι ενισχύσεις για στόχους που δεν σχετίζονται με την κρίση μειώθηκαν επίσης σημαντικά, κατά περίπου 28 %, από περίπου 155,55 δισ. EUR (σε σταθερές τιμές) το 2021 σε 112 δισ. EUR το 2022 (βλ. κατωτέρω).

Πίνακας 1: Συνολικές δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις, στοιχεία ενίσχυσης ως ποσοστό του ΑΕΠ, κατανομή μεταξύ κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19, κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με το TCF και μέτρων κρατικής ενίσχυσης που δεν σχετίζονται με κάποια κρίση

Σε σχετικούς όρους, εξετάζοντας την κατανομή των δαπανών για κρατικές ενισχύσεις (που σχετίζονται ή δεν σχετίζονται με την κρίση) σε επίπεδο κράτους μέλους ως ποσοστό του εθνικού ΑΕΠ, υπάρχει σημαντική διασπορά των δαπανών μεταξύ των κρατών μελών, αν και οι δαπάνες μειώθηκαν σημαντικά σε σύγκριση με το 2021. Τα κράτη μέλη με τις μεγαλύτερες δαπάνες δαπανούν περίπου το 1,8-2,1 % του εθνικού ΑΕΠ τους (Ουγγαρία και Γερμανία), ενώ τα κράτη μέλη με τις χαμηλότερες δαπάνες δαπανούν περίπου το 0,3 %-0,6 % του εθνικού ΑΕΠ τους (Ιρλανδία, Κύπρος και Λουξεμβούργο).

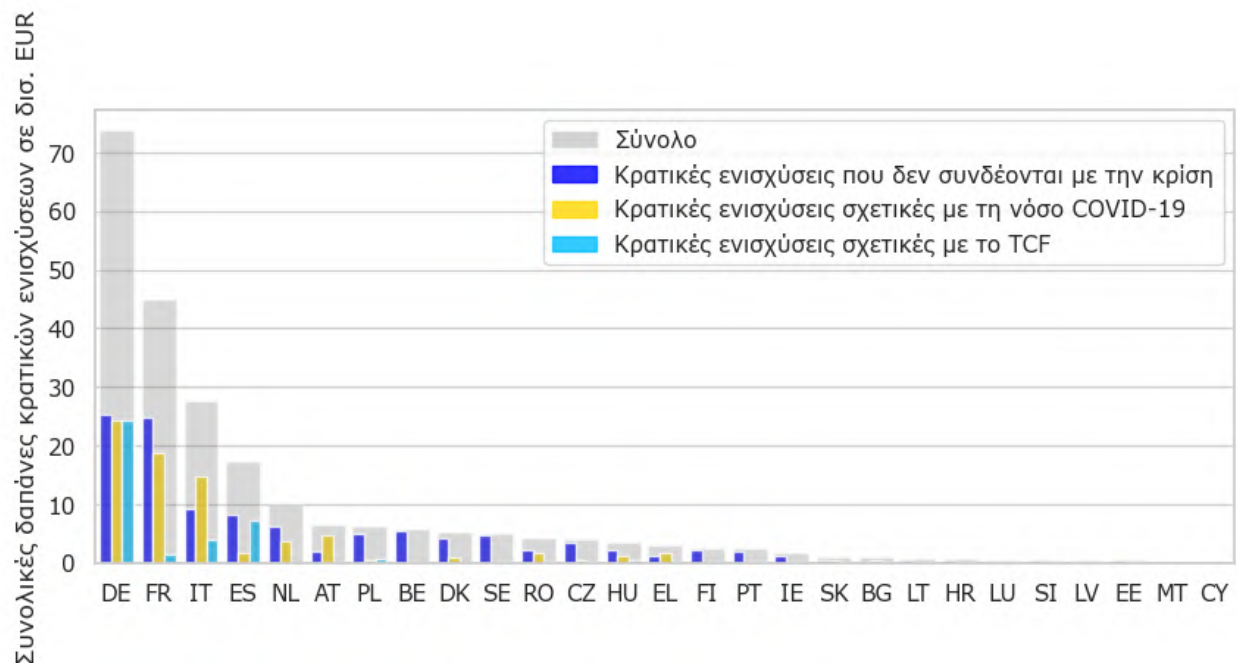
Η συνολική εικόνα που προκύπτει από τα εν λόγω στοιχεία είναι ότι, ενώ υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ποσών των ενισχύσεων που εκταμιεύονται από τα κράτη μέλη (με τα μεγάλα κράτη μέλη να εκταμιεύουν τα υψηλότερα ποσά ενισχύσεων σε απόλυτες τιμές, κάτι που δεν προκαλεί έκπληξη), η εικόνα είναι πιο διαφοροποιημένη όσον αφορά τις σχετικές δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις σε σύγκριση με το ΑΕΠ.

Επιπλέον, σημαντικό μέρος των δαπανών στη Γερμανία το 2022 αφορά ενισχύσεις λόγω κρίσης για μια ad hoc κατάσταση όσον αφορά δύο συστημικές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας στον τομέα της ενέργειας που χρειάστηκαν δημόσια στήριξη μετά τη διακοπή των παραδόσεων φυσικού αερίου ως αποτέλεσμα του πολέμου της Ρωσίας στην Ουκρανία (βλ. κατωτέρω).

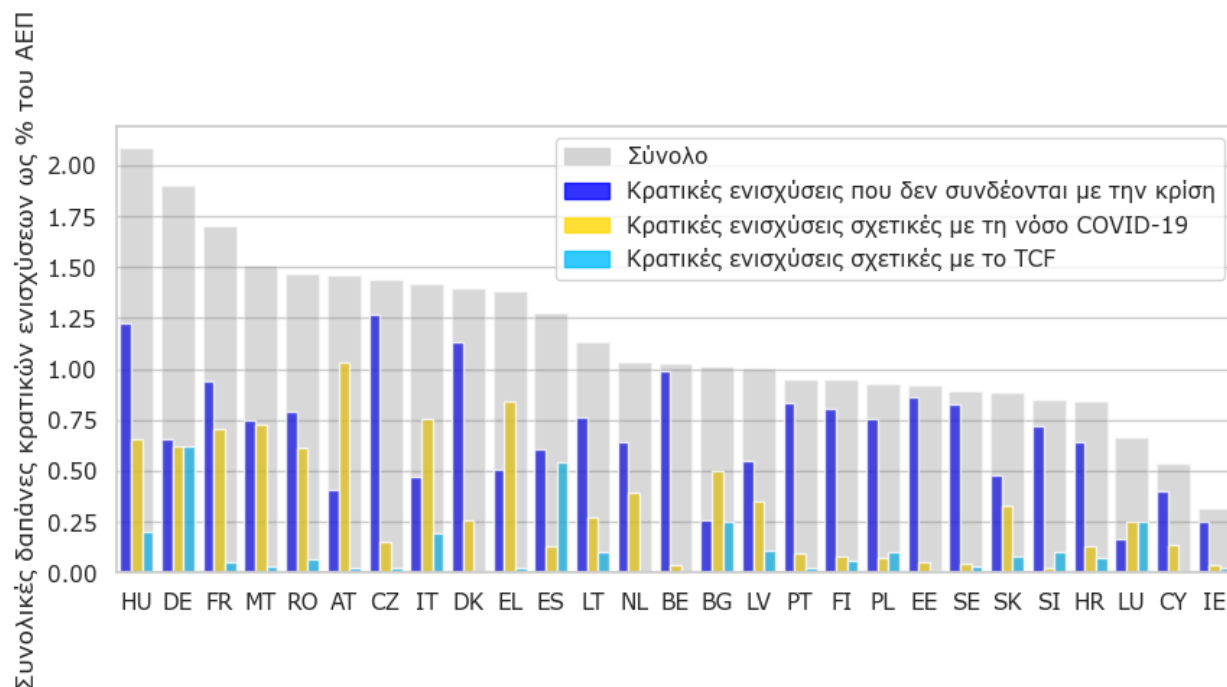
Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι τα κράτη μέλη ενδέχεται να έχουν χορηγήσει σημαντική στήριξη στις οικονομίες και τα νοικοκυριά τους μέσω άλλων μέτρων, που δεν είναι μέτρα κρατικής ενίσχυσης. Αυτό σημαίνει ότι η συνολική στήριξη των οικονομιών και των νοικοκυριών διαφέρει

από τα στοιχεία που προέρχονται από τις ετήσιες εκθέσεις των κρατών μελών που αναφέρονται ανωτέρω, οι οποίες αναφέρονται αποκλειστικά σε εκταμιεύσεις στο πλαίσιο μέτρων που χαρακτηρίζονται ως κρατικές ενισχύσεις.

Πίνακας 2: Συνολικές δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις ανά κράτος μέλος το 2022, στοιχεία ενίσχυσης σε δισ. EUR, κατανομή μεταξύ κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19, κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με το TCF και μέτρων κρατικής ενίσχυσης που δεν σχετίζονται με κάποια κρίση

Πίνακας 3: Συνολικές δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις ανά κράτος μέλος, ως ποσοστό του εθνικού ΑΕΠ του 2022, κατανομή μεταξύ κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19, κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με το TCF και άλλων μέτρων κρατικής ενίσχυσης (που δεν σχετίζονται με κάποια κρίση)

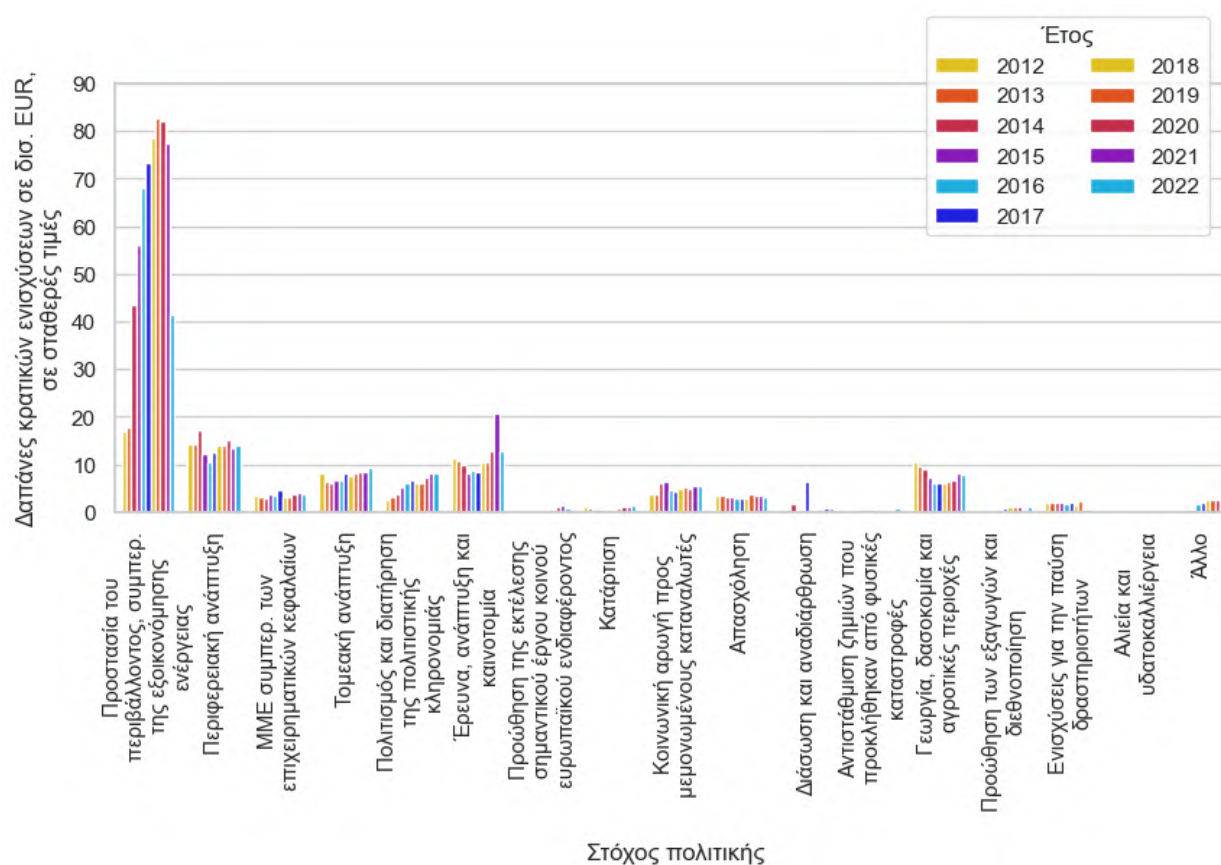
Όσον αφορά συγκεκριμένα τις **ενισχύσεις που δεν σχετίζονται με την κρίση το 2022**, σε σύγκριση με το 2021, το ποσό που εκταμιεύθηκε από τα κράτη μέλη μειώθηκε σε ονομαστικούς όρους σε 20 κράτη μέλη. Η μείωση ήταν ιδιαίτερα έντονη στη Γερμανία (– 59 % σε ονομαστικούς όρους, με προσαρμογή ώστε να ληφθεί υπόψη ο πληθωρισμός), την Κροατία (– 52 %) και τη Μάλτα (– 50 %), καθώς και στη Βουλγαρία, τη Λετονία, το Λουξεμβούργο και την Ουγγαρία, όπου το ποσό μειώθηκε κατά περίπου 40 %. Σημαντική μείωση, άνω του 20 %, παρατηρήθηκε επίσης στην Πολωνία και τη Λιθουανία (περίπου – 28 % και στις δύο χώρες) και στην Εσθονία (– 22 %). Οι ενισχύσεις που δεν σχετίζονται με την κρίση μειώθηκαν επίσης στη Φινλανδία (– 18 %), τη Σλοβενία (– 17 %), την Τσεχία (– 14 %), τις Κάτω Χώρες και την Αυστρία (– 12 % και στις δύο χώρες), τη Γαλλία και την Κύπρο (– 11 %), την Ιρλανδία (– 9 %), το Βέλγιο και την Ιταλία (– 6 %).

Αντίθετα, οι ενισχύσεις που δεν σχετίζονται με την κρίση αυξήθηκαν σημαντικά στην Πορτογαλία (+ 66 % σε ονομαστικούς όρους, με προσαρμογή για να ληφθεί υπόψη ο πληθωρισμός), στη Δανία (+ 44 %) και στην Ισπανία (+ 30 %). Στη Σλοβακία, οι ενισχύσεις που δεν σχετίζονται με την κρίση αυξήθηκαν κατά 14 % σε σύγκριση με το 2021, στην Ελλάδα κατά 4 %. Η Ρουμανία και η Σουηδία ανέφεραν το ίδιο επίπεδο στήριξης για μέτρα που δεν σχετίζονται με την κρίση το 2021 και το 2022.

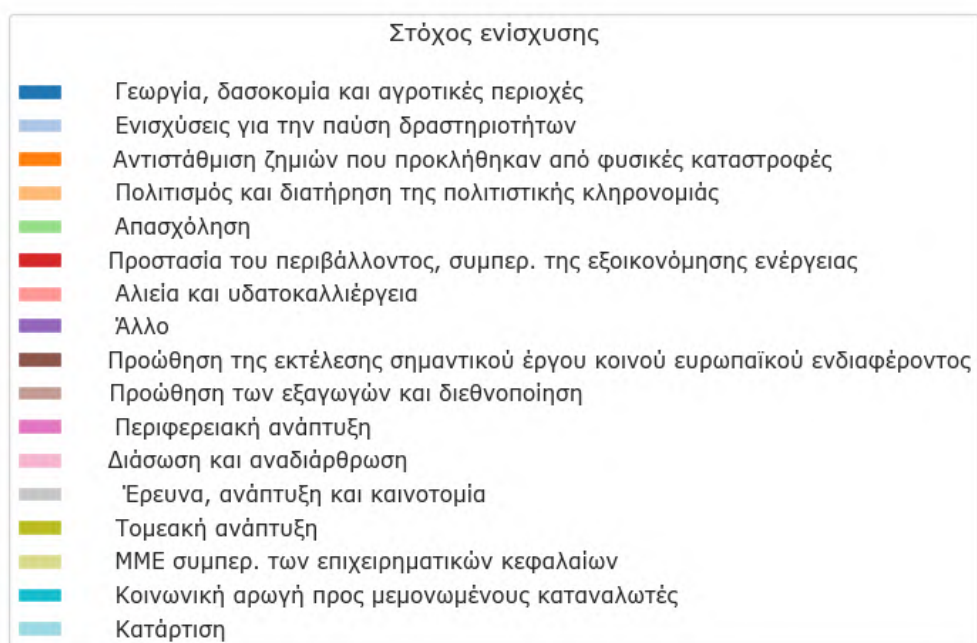
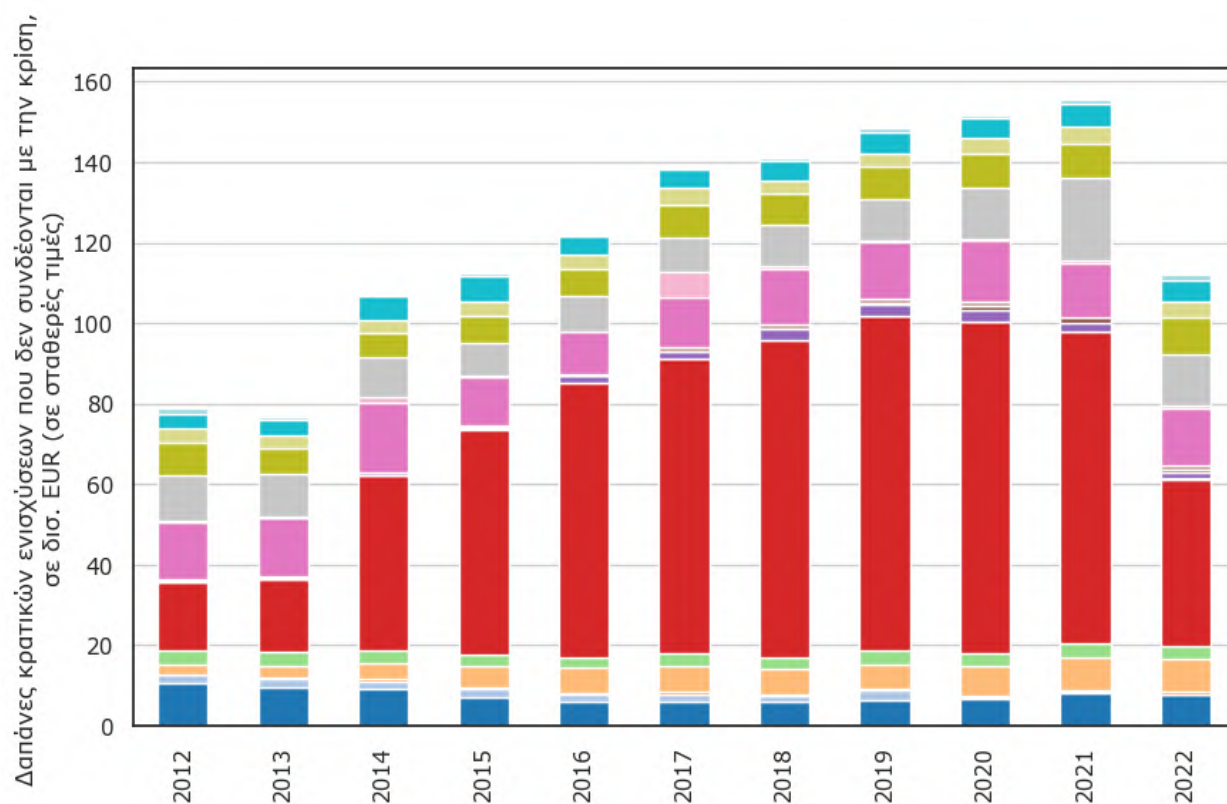
Συνολικά, η μείωση των κρατικών ενισχύσεων που δεν σχετίζονται με την κρίση φαίνεται να οφείλεται κυρίως στη μείωση των ενισχύσεων που εκταμιεύθηκαν για την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας, από περίπου 77,3 δισ. EUR το 2021 σε 41,5 δισ. EUR το 2022. Απαιτείται περαιτέρω ανάλυση, αλλά η μείωση μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει από τις εναλλακτικές λύσεις που προβλέπονται στο προσωρινό πλαίσιο κρίσης, το οποίο

θεσπίστηκε τον Μάρτιο του 2022, και στις επακόλουθες τροποποιήσεις του, οι οποίες επέτρεψαν στα κράτη μέλη να παράσχουν ενισχύσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ενισχύσεις για την απανθρακοποίηση των βιομηχανικών διεργασιών. Ωστόσο, τα στοιχεία δείχνουν (βλ. πίνακα 4) ότι οι ενισχύσεις που εκταμιεύθηκαν για την προστασία του περιβάλλοντος παραμένουν μακράν η μεγαλύτερη κατηγορία κρατικών ενισχύσεων που δεν σχετίζονται με την κρίση και έχουν παραμείνει από τέσσερις έως δύο φορές υψηλότερες ακόμη και σε περιόδους κρίσης σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία (σε σταθερές τιμές, προσαρμοσμένες για να ληφθεί υπόψη ο πληθωρισμός).

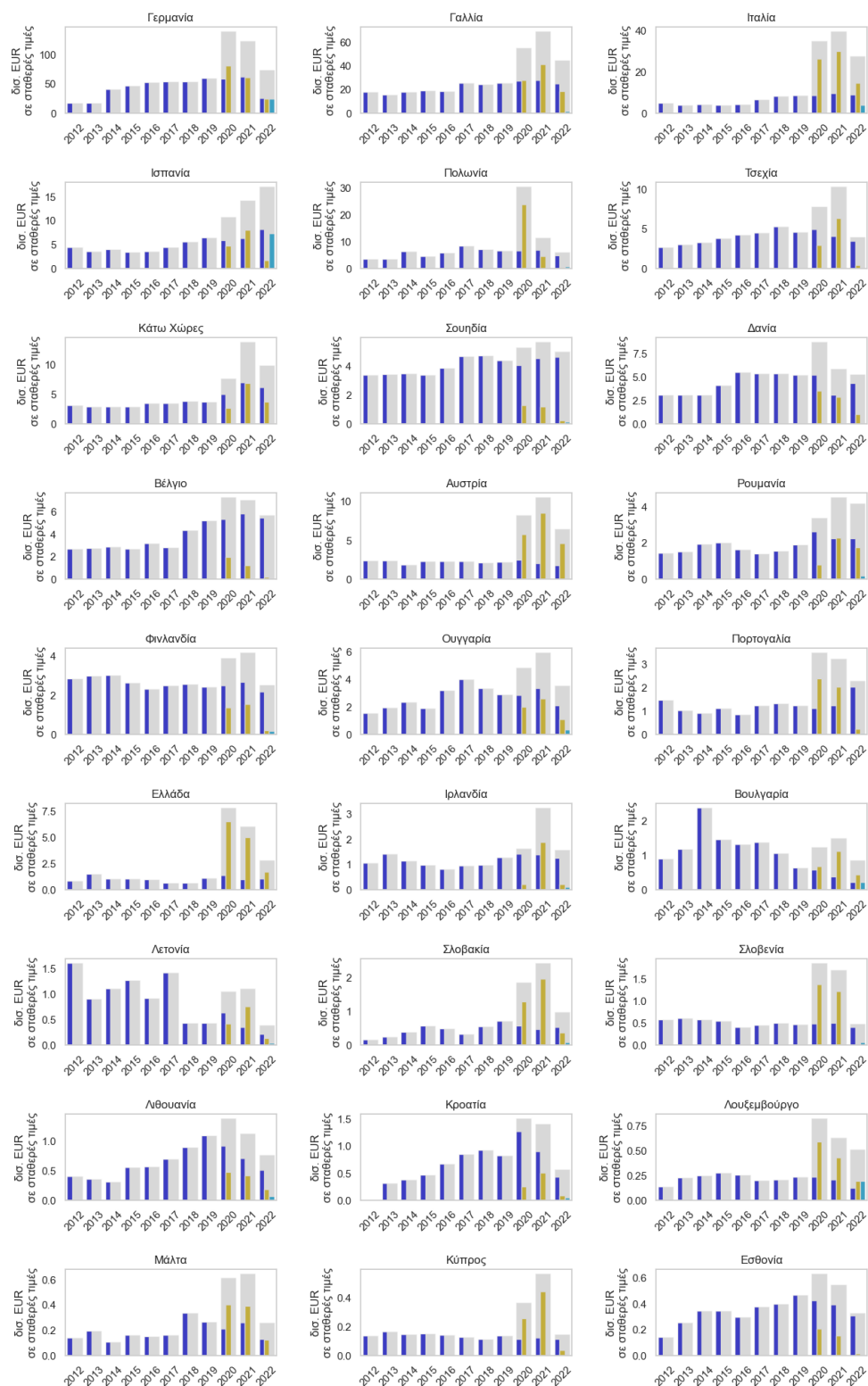
Πίνακας 4: Δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις εκτός των ενισχύσεων που σχετίζονται με την κρίση μεταξύ 2012 και 2022, στοιχεία ενίσχυσης σε δισ. EUR σε σταθερές τιμές, ανάλυση ανά στόχο της ενίσχυσης

Πίνακας 5: Δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις που δεν σχετίζονται με την κρίση, κατανομή ανά στόχο της ενίσχυσης

Πίνακας 6: Συνολικές δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις ανά κράτος μέλος, σε ονομαστικά ποσά (δισ. EUR σε σταθερές τιμές), ανάλυση μεταξύ κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19, κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με το TCF και άλλων μέτρων κρατικής ενίσχυσης (που δεν σχετίζονται με κάποια κρίση), 2012-2022 (η σειρά των κρατών μελών βασίζεται στις σωρευτικές δαπάνες)

6.2 Κρίσιμη αλλά επιφυλακτική χρήση των κρατικών ενισχύσεων σε περιόδους κρίσης

Λόγω των πολλαπλών κρίσεων των τελευταίων ετών, οι δυνατότητες που προβλέπονται στη ΣΛΑΕ για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σε «έκτακτα γεγονότα» ή «για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους» έχουν χρησιμοποιηθεί εκτενώς. Οι διατάξεις αυτές επέτρεψαν στην Επιτροπή, για παράδειγμα, να εγκρίνει μέτρα κρατικής ενίσχυσης για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID-19 στην οικονομία και, πιο πρόσφατα, της ενεργειακής κρίσης που προέκυψε από την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας [βάσει του προσωρινού πλαισίου κρίσης — TCF και, στη συνέχεια, του προσωρινού πλαισίου κρίσης και μετάβασης — TCTF, αμφότερα αναφερόμενα ως TC(T)F].

Για μια επισκόπηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει του **προσωρινού πλαισίου για την COVID-19**, η Επιτροπή διεξήγαγε έρευνες που καλύπτουν την περίοδο μεταξύ Μαρτίου του 2020, όταν άρχισε να ισχύει το πλαίσιο, και τέλους του 2021. Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν σχετικά με την πραγματική εφαρμογή του πλαισίου έδειξαν ότι οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από κάθε κράτος μέλος (940 δισ. EUR, που αντιπροσωπεύουν περίπου το 30 % των εγκεκριμένων ποσών, δηλαδή 3,1 τρισ. EUR) αντιστοιχούσαν στην οικονομική ζημία που υπέστη το κράτος μέλος κατά τη διάρκεια της κρίσης όσον αφορά την απώλεια ΑΕΠ¹⁵⁵. Αυτό αποτέλεσε καθησυχαστικό μήνυμα υπό το πρίσμα των πιθανών ανησυχιών σχετικά με τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών λόγω σημαντικής διασποράς μεταξύ των κρατών μελών. Το προσωρινό πλαίσιο για την COVID-19 έχει πλέον καταργηθεί πλήρως.

Ομοίως, για να σχηματίσει εικόνα των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει του **TC(T)F ή σύμφωνα με τις αρχές του**, η Επιτροπή διεξήγαγε έρευνες που καλύπτουν την περίοδο μεταξύ Μαρτίου του 2022, όταν άρχισε να ισχύει το TCF, και Ιουνίου του 2023 (δεν υπάρχουν επαρκή διαθέσιμα στοιχεία για το δεύτερο εξάμηνο του 2023). Κατά την περίοδο αυτή, η Επιτροπή ενέκρινε κρατικές ενισχύσεις ύψους σχεδόν 730 δισ. EUR στο πλαίσιο του TC(T)F ή σύμφωνα με τις ίδιες αρχές. Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τα κράτη μέλη στις έρευνες προκύπτει ότι 141 δισ. EUR χορηγήθηκαν πράγματι σε επιχειρήσεις, ποσό που αντιστοιχεί μόλις στο 19,3 % των εγκριθεισών ενισχύσεων και αντιστοιχεί στο 0,6 % του ΑΕΠ της ΕΕ το 2022 και το πρώτο εξάμηνο του 2023¹⁵⁶. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγήσουν επισήμως το πλήρες ποσό της ενίσχυσης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή εντός ενός έτους, αλλά το θέτουν στη διάθεση των δικαιούχων επί σειρά ετών (με αποτέλεσμα τα ποσά να μην έχουν (πλήρως) καταβληθεί το 2022 ή το πρώτο εξάμηνο του 2023).

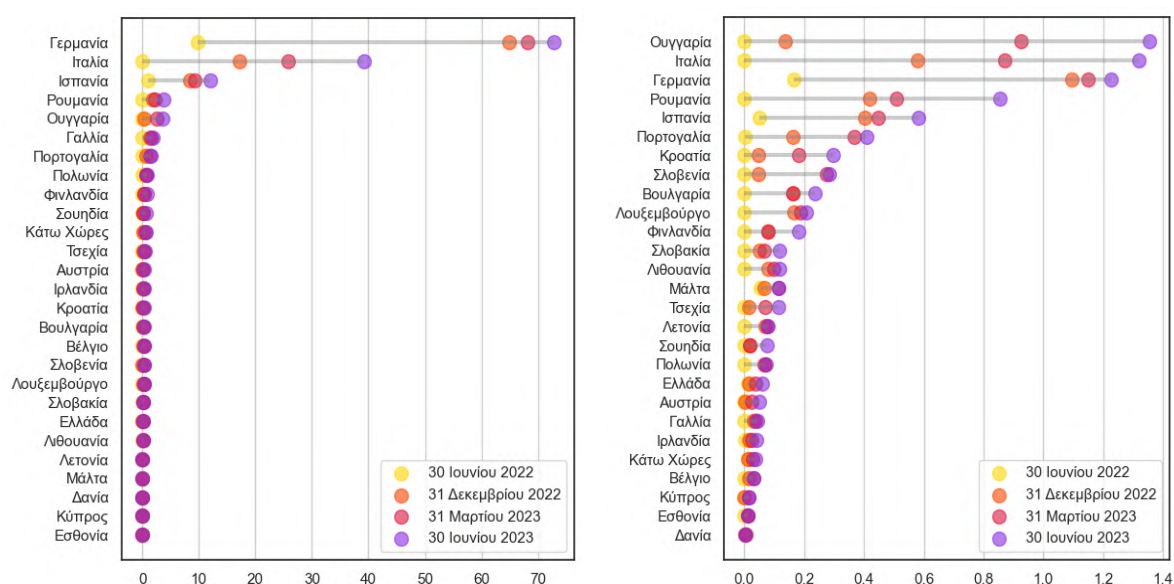
Κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, η Γερμανία χορήγησε 72,8 δισ. EUR, ποσό που αντιστοιχεί στο 52 % των 141 δισ. EUR, και ακολουθούν η Ιταλία, η οποία χορήγησε 39,2 δισ. EUR, και η

¹⁵⁵ Ενημερωτικό σημείωμα πολιτικής της ΓΔ COMP, «Looking back at the State aid COVID Temporary Framework: the take-up of measures in the EU» (Αναδρομή στο προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης στο πλαίσιο της COVID: Η λήψη μέτρων στην ΕΕ), Οκτώβριος 2022, διατίθεται [εδώ](#).

¹⁵⁶ Οι πληροφορίες που τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής από τα κράτη μέλη είναι προκαταρκτικές και τα δεδομένα ενδέχεται να υπόκεινται σε διόρθωση από τα κράτη μέλη.

Ισπανία, με 12,1 δισ. EUR. Σε απόλυτες τιμές, οι τρεις χώρες με τις μεγαλύτερες δαπάνες χορήγησαν το 88 % του συνόλου των ενισχύσεων. Σε σχετικούς όρους, η Ουγγαρία ήταν η χώρα με τις μεγαλύτερες δαπάνες, αφού χορήγησε ποσό που αντιστοιχεί στο 1,35 % του ΑΕΠ της το 2022 και το πρώτο εξάμηνο του 2023. Η δεύτερη χώρα με τις μεγαλύτερες δαπάνες σε σχετικούς όρους ήταν η Ιταλία (1,32 % του ΑΕΠ), ακολουθούμενη από τη Γερμανία (1,23 % του ΑΕΠ) και τη Ρουμανία (0,85 % του ΑΕΠ).

Πίνακας 7: Χορηγηθείσες κρατικές ενισχύσεις σε ονομαστικά ποσά έως τον Ιούνιο του 2023 στο πλαίσιο του TC(T)F ή βάσει των αρχών του σε απόλυτα ποσά (αριστερό διάγραμμα) και ως ποσοστό του εθνικού ΑΕΠ (δεξί διάγραμμα)

Συνολικές κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο του TC(T)F ή βάσει των αρχών του σε δισ. EUR (αθροιστικές τιμές)

Συνολικές κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο του TC(T)F ή βάσει των αρχών του ως % του ΑΕΠ του 2022 + του πρώτου εξαμήνου του 2023

Κατά την προσεκτικότερη εξέταση της ενίσχυσης που χορήγησε η Γερμανία, διαπιστώνεται ότι το 85 % του συνολικού ποσού χορηγήθηκε σε δύο δικαιούχους: καλύπτει τις ανακεφαλαιοποιήσεις της Uniper SE (33 δισ. EUR) και της SEFE GmbH (6,5 δισ. EUR) και δάνεια και επιδοτούμενα δάνεια που τέθηκαν στη διάθεση των εν λόγω δύο εταιρειών στο πλαίσιο ενός γερμανικού συλλογικού

καθεστώτος (πιστωτικές γραμμές 16 δισ. EUR και 7 δισ. EUR αντίστοιχα¹⁵⁷, που μπορεί να μην αντλήθηκαν). Οι παρεμβάσεις αυτές ήταν αναγκαίες προκειμένου να αποφευχθεί η κατάρρευση αυτών των δύο συστημικών επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας στον τομέα της ενέργειας που είχαν εκκρεμείς μακροπρόθεσμες συμβάσεις τις οποίες δεν μπορούσαν πλέον να εκτελέσουν μετά τη δραστική μείωση του εφοδιασμού της Γερμανίας με φυσικό αέριο από τη Ρωσία. Δεδομένης της συστημικής τους θέσης στην αγορά, η κατάρρευσή τους θα είχε σοβαρές συνέπειες για τους πελάτες τους και γενικότερα για τη γερμανική και την ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας.

Επιπλέον, τα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία της έρευνας θα πρέπει να διαβάζονται με παράλληλη συνεκτίμηση διαφόρων πρόσθετων παραμέτρων. Αναφέρονται αποκλειστικά σε μέτρα που χαρακτηρίζονται ως κρατικές ενισχύσεις και τα οποία έχουν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή και έχουν εγκριθεί από αυτήν. Επιπλέον, αντιπροσωπεύουν το ονομαστικό ποσό των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται με τη χρήση διαφόρων μέσων (για παράδειγμα, άμεσες επιχορηγήσεις, ίδια κεφάλαια, δάνεια και εγγυήσεις), τα οποία έχουν διαφορετικές στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Κατά την εξέταση των ενισχύσεων που χορηγούνται με διάφορα μέσα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία ενίσχυσης, καθώς αντιπροσωπεύουν το πραγματικό πλεονέκτημα που μετακυλίεται στην επιχείρηση και μπορούν να αποτελέσουν καλύτερο δείκτη μέτρησης για τη δίκαιη σύγκριση των ενισχύσεων που χορηγούνται μέσω επιστρεπτέων και μη επιστρεπτέων μέσων. Αυτό οφείλεται στο ότι τα μη επιστρεπτά μέσα, όπως οι επιχορηγήσεις, προκαλούν γενικά μεγαλύτερη στρέβλωση του ανταγωνισμού σε σύγκριση με τα επιστρεπτά μέσα, όπως οι εγγυήσεις ή τα δάνεια με ευνοϊκούς όρους.

Το στοιχείο ενίσχυσης μπορεί να εκτιμηθεί με διάφορους τρόπους ανάλογα με το είδος του μέσου: για τα μη επιστρεπτά μέσα, το πλεονέκτημα που μετακυλίεται στον δικαιούχο αντιστοιχεί κανονικά στο ονομαστικό ποσό, το οποίο είναι η ίδια η δημοσιονομική δαπάνη. Για τα επιστρεπτά μέσα ενίσχυσης, το πλεονέκτημα για την επιχείρηση και το κόστος για το Δημόσιο μπορεί να διαφέρουν. Το στοιχείο ενίσχυσης και οι δημοσιονομικές δαπάνες είναι γενικά (πολύ) χαμηλότερα από το ονομαστικό ποσό. Για μέσα ενίσχυσης όπως τα δάνεια ή οι εγγυήσεις, το πλεονέκτημα για την επιχείρηση και το κόστος για το Δημόσιο είναι αντίστοιχα το χαμηλότερο επιτόκιο και η μειωμένη προμήθεια εγγύησης που πράγματι καταβάλλει η επιχείρηση σε σύγκριση με εκείνη που θα είχε καταβληθεί σε τιμές αγοράς.

Στο πλαίσιο αυτό, λαμβανομένων υπόψη των εκτιμώμενων στοιχείων ενίσχυσης, η Γερμανία χορήγησε περίπου το 0,9 % του ΑΕΠ της για το 2022 και το πρώτο εξάμηνο του 2023, κυρίως με τη μορφή εισφοράς μετοχικού κεφαλαίου, και πάλι ιδίως για τις ανακεφαλαιοποιήσεις των συστημικών προμηθευτών ενέργειας Uniper και SEFE (55 % των συνολικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν). Οι επόμενες χώρες με τις μεγαλύτερες δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις είναι η Ουγγαρία (περίπου 0,68 % του ΑΕΠ της), η Ισπανία (0,45 %) και η Πορτογαλία (0,41 %). Κατά την εξέταση των στοιχείων ενίσχυσης, η Ιταλία και η Ρουμανία χορήγησαν μικρότερο μερίδιο των αντίστοιχων ΑΕΠ τους, στοιχείο που αντικατοπτρίζει την ευρεία χρήση επιστρεπτέων μέσων, κυρίως εγγυήσεων.

¹⁵⁷ Το μέγεθος των πιστωτικών γραμμών μειώθηκε λόγω της βελτίωσης των συνθηκών της αγοράς.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη εφάρμοσαν οριζόντια μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Πρόκειται κυρίως για μέτρα που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν κρατικές ενισχύσεις. Με βάση τις εκτιμήσεις στις φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις της Επιτροπής¹⁵⁸, το 2023 το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω ενεργειακών μέτρων¹⁵⁹ ανήλθε σε περίπου 165 δισ. EUR, ποσό που αντιστοιχεί στο 0,97 % του ΑΕΠ της ΕΕ των 27, από 195 δισ. EUR και 1,2 % του ΑΕΠ της ΕΕ των 27 το 2022.

Σε απόλυτες τιμές, τα μέτρα που εφαρμόστηκαν από τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ιταλία είχαν το υψηλότερο καθαρό δημοσιονομικό κόστος το 2023, ύψους 59,4 δισ. EUR, 22,8 δισ. EUR και 21,4 δισ. EUR αντίστοιχα, και αντιπροσωπεύουν συνολικά το 63 % του συνόλου των δημοσιονομικών μέτρων στον τομέα της ενέργειας στην ΕΕ (περίπου 36 %, 14 % και 13 % αντίστοιχα των συνολικών δαπανών της ΕΕ για δημοσιονομικά μέτρα στον τομέα της ενέργειας). Ακολουθούν η Ισπανία, με 13,5 δισ. EUR (8 % επί του συνόλου) και οι Κάτω Χώρες, με 10,6 δισ. EUR (6 % επί του συνόλου). Σε όλα τα άλλα κράτη μέλη, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος κυμαινόταν μεταξύ 3 % (Πολωνία) και 0,01 % (Ελλάδα) επί των συνολικών δαπανών της ΕΕ για δημοσιονομικά μέτρα στον τομέα της ενέργειας.

Σε σχετικούς όρους ως ποσοστό του ΑΕΠ τους το 2023, τα μέτρα που εφαρμόστηκαν από τη Σλοβακία, την Κροατία και τη Μάλτα είχαν το υψηλότερο καθαρό δημοσιονομικό κόστος (1,89 %, 1,77 % και 1,6 % αντίστοιχα). Ακολουθούν η Αυστρία (1,56 %) και η Γερμανία (1,45 %). Η Ουγγαρία (1,34 %), η Πορτογαλία (1,25 %), η Τσεχία (1,18 %), η Ιταλία (1,04 %) και οι Κάτω Χώρες (1,03 %) είχαν δημοσιονομικό κόστος πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ των 27 (0,97 %).

Από μακροοικονομική άποψη, τα τελευταία έτη χαρακτηρίστηκαν από διάφορους σύνθετους και δυναμικούς παράγοντες. Η πανδημία COVID-19 υποχώρησε σταδιακά και έγινε άρση των περιορισμών, ενώ ταυτόχρονα κλιμακώθηκε η ρωσική επίθεση στην Ουκρανία, με την επακόλουθη κρίση, και ανέκυψε κίνδυνος κλιμάκωσης των αυξανόμενων γεωπολιτικών εντάσεων στη Μέση Ανατολή. Τα γεγονότα αυτά είχαν σημαντικές επιπτώσεις στις οικονομικές συνθήκες της ΕΕ και των κρατών μελών της. Σύμφωνα με τις χειμερινές οικονομικές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής¹⁶⁰, η ανάπτυξη τόσο στην ΕΕ όσο και στη ζώνη του ευρώ ήταν πιο συγκρατημένη από το αναμενόμενο (0,5 % το 2023, σημειώνοντας ελαφρά μείωση από το 0,6 % που προβλεπόταν στις προηγούμενες

¹⁵⁸ Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2023), Ευρωπαϊκές Οικονομικές Προβλέψεις, φθινόπωρο 2023. Διατίθενται στην ακόλουθη διεύθυνση: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/4139ef72-9eb3-4fad-a116-ee87979f4d35_en?filename=ip258_en.pdf. Οι δημοσιονομικές επιπτώσεις αντικατοπτρίζουν τα μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή ή ανακοινώθηκαν πριν από το τέλος Οκτωβρίου του 2023. Για τη Σλοβακία, οι προβλέψεις επικαιροποιήθηκαν μετά την υποβολή του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος του 2024 στις 12 Δεκεμβρίου 2023.

¹⁵⁹ Για τους σκοπούς αυτών των εκτιμήσεων, τα «μέτρα στον τομέα της ενέργειας» ορίζονται ως εξής: 1) μέτρα που έχουν άμεσο αντίκτυπο στο οριακό κόστος της κατανάλωσης ενέργειας για τα νοικοκυριά και/ή τις επιχειρήσεις («μέτρα τιμών»· 2α) μέτρα που παρέχουν προσωρινή εισοδηματική στήριξη στα νοικοκυριά· 2β) μέτρα που παρέχουν αποζημίωση σε επιχειρήσεις εκτός των μέτρων τιμών (και τα δύο «εισοδηματικά μέτρα»)· και 3) έσοδα λόγω (νέων ειδικών φόρων ή εισφορών επί) ακούσιων κερδών των επιχειρήσεων ενέργειας.

¹⁶⁰ Ευρωπαϊκές Οικονομικές Προβλέψεις — Χειμώνας 2024, Institutional Paper 268, Φεβρουάριος 2024.

φθινοπωρινές προβλέψεις). Σε επίπεδο ΕΕ, η συγκρατημένη ανάπτυξη του περασμένου έτους οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη δυναμική της οικονομικής ανάκαμψης μετά την πανδημία κατά τα προηγούμενα δύο έτη, ενώ η μείωση του επίσημου πληθωρισμού το 2023 ήταν ταχύτερη από το αναμενόμενο και οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μείωση των τιμών της ενέργειας.

Οι παράγοντες αυτοί και η αντίστοιχη έκθεση της οικονομίας των κρατών μελών είχαν σημαντικές επιπτώσεις στις οικονομικές τους επιδόσεις, καθώς και στην εφαρμογή και την αξιολόγηση των μέτρων κρατικής ενίσχυσης που ελήφθησαν ως απάντηση. Μεταξύ των κρατών μελών που χορήγησαν τα μεγαλύτερα ποσά ενισχύσεων σε σχετικούς όρους ή σε όρους εκτιμώμενων στοιχείων ενίσχυσης, η γερμανική και η ουγγρική οικονομία συρρικνώθηκαν ελαφρά το 2023 (κατά 0,3 % και 0,8 % αντίστοιχα), ενώ η Ισπανία σημείωσε ανάπτυξη άνω του μέσου όρου (2,5 %). Ομοίως, μεταξύ των κρατών μελών που χορήγησαν το μικρότερο ποσό ενίσχυσης σε σχετικούς όρους ή σε όρους εκτιμώμενων στοιχείων ενίσχυσης, η Δανία σημείωσε μέση ανάπτυξη (0,5 %) και η Κύπρος ανάπτυξη άνω του μέσου όρου (2,4 %), ενώ η εσθονική οικονομία συρρικνώθηκε κατά 3,5 %. Αυτό δείχνει ότι δεν είναι δυνατόν να εξαχθούν ακόμη και προσωρινά συμπεράσματα σχετικά με τον αντίκτυπο των κρατικών ενισχύσεων, εξεταζόμενων μεμονωμένα, στην αύξηση του ΑΕΠ, δεδομένου ότι ο αντίκτυπος αυτός συνδυάζεται με τις επιπτώσεις πολλών άλλων παραγόντων, λαμβανομένων υπόψη της ανομοιογένειας και της αβεβαιότητας του πλαισίου σε κάθε κράτος μέλος.

Η ανωτέρω ανάλυση και τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν καταδεικνύουν τη σημασία της αξιολόγησης του αντικτύπου των ενισχύσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης πέραν των «επίσημων αριθμητικών στοιχείων», αλλά και την έλλειψη στοιχείων στο παρόν στάδιο για την αξιολόγηση των συσχετίσεων ή της αιτιώδους συνάφειας. Τα κράτη μέλη μπορεί να είχαν διαφορετικές ενεργειακές ευαισθησίες ως προς στον πόλεμο στην Ουκρανία, διαφορετικά διαρθρωμένες οικονομίες —ιδίως όσον αφορά το μέγεθος ή τη σημασία των βαρέων ή ενεργοβόρων βιομηχανιών— και/ή διαφορετικά διαρθρωμένους ενεργειακούς τομείς. Επιπλέον, η ικανότητα των κρατών μελών να στηρίζουν τις εταιρείες μπορεί να διαφέρει σημαντικά. Παρότι οι κρατικές ενισχύσεις εγκρίνονται με την επιφύλαξη σαφών διασφαλίσεων ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι αναγκαίες, αναλογικές και δεν στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό, οι προσωρινοί κανόνες θα πρέπει να καταργούνται σταδιακά μόλις το δικαιολογήσουν οι συνθήκες της αγοράς. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα υπόλοιπα σχετικά με την κρίση τμήματα του TCTF πρόκειται να λήξουν τον Ιούνιο του 2024.

6.3 Επιδίωξη της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης και άλλων προτεραιοτήτων της ΕΕ

Μολονότι το κράτος μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών στην οικονομία για την επίτευξη ανταγωνιστικότητας, πολλές από τις ενέργειές του για τον σκοπό αυτόν ενδέχεται να μην περιλαμβάνουν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, και τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης συνήθως δεν επαρκούν από μόνα τους για τον σκοπό αυτόν.

Ωστόσο, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις προσφέρουν στα κράτη μέλη πολλές δυνατότητες για να επιτύχουν τους στόχους πολιτικής για τη στήριξη μιας εύρυθμα λειτουργούσας και δίκαιης οικονομίας, καθώς και για να αντιμετωπίσουν τις ανεπάρκειες της αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό, σκοπός της επανεξέτασης των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις είναι να διασφαλιστεί ότι είναι

κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό και ότι ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της ΕΕ για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ανθεκτικότητα.

Έως το τέλος του 2023 η Επιτροπή ολοκλήρωσε την επανεξέταση όλων σχεδόν των σημαντικότερων κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις. Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές προσδιορίζουν τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να στηρίζουν τις οικονομίες τους, ιδίως για να επενδύσουν σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, χωρίς να στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά, συμβάλλοντας παράλληλα στην παγκόσμια ανταγωνιστικότητα¹⁶¹.

- Για τη στήριξη της **πράσινης μετάβασης**, οι κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας (CEEAG) και οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ διευκολύνουν τις ενισχύσεις για την πράσινη οικονομία σύμφωνα με την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ, συμβάλλοντας παράλληλα στη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της ΕΕ. Επιτρέπουν στα κράτη μέλη να στηρίζουν την ανάπτυξη της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, να απανθρακοποιήσουν τη βιομηχανική παραγωγή και να στηρίζουν τους ενεργοβόρους χρήστες που υπόκεινται σε διεθνή ανταγωνισμό.
- Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να σχεδιάσουν τα μέτρα στήριξής τους για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, την αποθήκευση και την απανθρακοποίηση στο πλαίσιο του TCTF. Οι κανόνες αυτοί έχουν ως στόχο να δώσουν επείγοντως ώθηση και να επιταχύνουν την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και απανθρακοποιημένων διαδικασιών παραγωγής. Ενώ τα καθεστώτα στήριξης πρέπει να θεσπιστούν και οι ενισχύσεις να χορηγηθούν έως το 2025, οι ενισχύσεις μπορούν να εκταμιευθούν και κατά τα επόμενα έτη. Η εμπειρία από αυτό το απλουστευμένο πλαίσιο θα αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω σκέψεις όσον αφορά το μέλλον.
- Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις ανταποκρίνονται επίσης στις **προκλήσεις της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας**: για παράδειγμα, το TCTF παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να θεσπίσουν απλά και αποτελεσματικά καθεστώτα για τη στήριξη της παραγωγής στρατηγικού εξοπλισμού που είναι αναγκαίος για τη μετάβαση στις μηδενικές καθαρές εκπομπές (συγκεκριμένα μπαταριών, ηλιακών συλλεκτών, ανεμογεννητριών, αντλιών θερμότητας, ηλεκτρολυτικών κυψελών και εξοπλισμού για τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση άνθρακα, καθώς και για την παραγωγή βασικών κατασκευαστικών στοιχείων και για την παραγωγή και ανακύκλωση σχετικών κρίσιμων πρώτων υλών).
- Όταν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος εκτροπής από την ΕΕ των επενδύσεων στον εν λόγω στρατηγικό εξοπλισμό λόγω επιδοτήσεων σε τρίτες χώρες, τα κράτη μέλη μπορούν να

¹⁶¹ Κατ' εξαίρεση, η Επιτροπή μπορεί επίσης να εγκρίνει ενισχύσεις εκτός των κατευθυντήριων γραμμών και απευθείας βάσει της ΣΛΕΕ. Για παράδειγμα, στις 27 Ιουλίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε αυστριακό μέτρο ενίσχυσης ύψους 28,8 εκατ. EUR για τη στήριξη του εκσυγχρονισμού της μονάδας παραγωγής πενικιλίνης της Sandoz GmbH στο Τιρόλο, που θα συμβάλει στη διατήρηση στην ΕΕ της τελευταίας πλήρως ολοκληρωμένης παραγωγής αμοξυκιλίνης, συμβάλλοντας στην ασφάλεια του εφοδιασμού με βασικά φάρμακα που σώζουν ζωές, βλ. υπόθεση SA.62915, Αυστρία — Ενίσχυση για τη διατήρηση της παραγωγής πενικιλίνης από τη Sandoz στο Kundl (Τιρόλο).

παρέχουν κρατικές ενισχύσεις έως το ποσό της διαθέσιμης στήριξης για ισοδύναμη επένδυση στην εναλλακτική τοποθεσία ή το ποσό που απαιτείται για να δοθούν κίνητρα στην εταιρεία να εγκαταστήσει την επένδυση στον ΕΟΧ (το λεγόμενο «έλλειμμα χρηματοδότησης»), ανάλογα με το ποιο είναι χαμηλότερο.

- Οι κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις διαδραματίζουν επίσης θεμελιώδη ρόλο στη στήριξη της **ψηφιακής μετάβασης**. Για παράδειγμα, οι νέες κατευθυντήριες γραμμές για τα ευρυζωνικά δίκτυα ευθυγραμμίζονται με τις τελευταίες εξελίξεις της αγοράς και της τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας και της ανάπτυξης δικτύων 5G. Επιπλέον, δεδομένης της εξαιρετικής στρατηγικής σημασίας των ημιαγωγών, η Επιτροπή έχει καθορίσει κριτήρια για την έγκριση κρατικών ενισχύσεων έως ποσού ίσου με το έλλειμμα χρηματοδότησης για τη δημιουργία στην ΕΕ πρωτοποριακών εγκαταστάσεων που ορίζονται στην πράξη της ΕΕ για τα μικροκυκλώματα.
- Ένα άλλο παράδειγμα είναι οι κατευθυντήριες γραμμές για τις περιφερειακές ενισχύσεις (ΚΓΠΕ), οι οποίες στηρίζουν τις **επενδύσεις σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες** της ΕΕ, μεταξύ άλλων για πράσινους και ψηφιακούς στόχους. Το 2021 η Επιτροπή αύξησε τις συνολικές μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης για τη στήριξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της ψηφιακής στρατηγικής, παρέχοντας έτσι πρόσθετα κίνητρα για τέτοιες επενδύσεις στις μειονεκτούσες περιοχές της ΕΕ.
- Τέλος, τα **σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ)** αποτελούν σημαντικό εργαλείο για τις κρατικές ενισχύσεις, το οποίο διασφαλίζει την ανάπτυξη και την εφαρμογή τεχνολογιών αιχμής στην ΕΕ. Τα ΣΕΚΕΕ επιτρέπουν στα κράτη μέλη να συγκεντρώνουν κρατικούς πόρους σε στρατηγικούς τομείς και τεχνολογίες κοινού ενωσιακού ενδιαφέροντος, όπου η αγορά από μόνη της δεν αποφέρει πάντα αποτελέσματα, για παράδειγμα μικροηλεκτρονική, υδρογόνο και υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους. Τα ΣΕΚΕΕ καθιστούν δυνατή τη χάραξη στρατηγικών, από κοινού σχεδιασμένων, διασυνοριακών καινοτόμων δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και την πρώτη τους βιομηχανική αξιοποίηση. Καθιστούν επίσης δυνατή την υλοποίηση έργων ανοικτής υποδομής. Οι πρωτοβουλίες αυτές έχουν σημαντικές δευτερογενείς επιπτώσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Με την τροποποίηση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία (ΓΚΑΚ) το 2023, η Επιτροπή διευκόλυνε επίσης τη δυνατότητα των ΜΜΕ να συμμετέχουν σε τέτοια ΣΕΚΕΕ.

Έτσι, το 2022 οι βιομηχανικές ενισχύσεις¹⁶², συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων που βασίζονται στις προαναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές, ανήλθαν συνολικά σε 106,85 δισ. EUR, ποσό που αντιστοιχεί περίπου στο 0,26 % του ΑΕΠ της ΕΕ και σε 238 EUR κατά κεφαλήν στην ΕΕ. Από τα

¹⁶² Οι βιομηχανικές ενισχύσεις αφορούν τις δαπάνες κρατικών ενισχύσεων, ως στοιχείο ενίσχυσης, το 2022, όπως αναφέρονται στις ετήσιες εκθέσεις, εξαιρουμένων των κρατικών ενισχύσεων με τους ακόλουθους στόχους πολιτικής: «Πολιτισμός», «Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς» και «Αντιστάθμιση ζημιών που προκλήθηκαν από φυσικές καταστροφές». Από την ανάλυση εξαιρούνται επίσης οι ενισχύσεις για την αντιμετώπιση κρίσης, δηλαδή οι δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο της κρίσης COVID-19 και οι δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία.

ανωτέρω, όπως προαναφέρθηκε, οι ενισχύσεις που εκταμιεύθηκαν για την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας, αποτέλεσαν τον κύριο στόχο πολιτικής κατά την τελευταία δεκαετία και ανήλθαν σε 41,5 δισ. EUR το 2022, ποσό που αντιπροσωπεύει το 38,8 % των συνολικών βιομηχανικών ενισχύσεων, περίπου το 0,1 % του ΑΕΠ της ΕΕ και αντιστοιχεί σε 92 EUR κατά κεφαλήν. Επιπλέον, οι ενισχύσεις που εκταμιεύθηκαν στο πλαίσιο των μέτρων ΣΕΚΕΕ το 2022 ανήλθαν σε 1,04 δισ. EUR και οι επενδυτικές ενισχύσεις στο πλαίσιο των ΚΓΠΕ για τη στήριξη του τομέα των μπαταριών ανήλθαν σε 262 εκατ. EUR.

Όσον αφορά τη διαδικασία, τα περισσότερα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που είναι απίθανο να προκαλέσουν προβλήματα ανταγωνισμού μπορούν να εφαρμοστούν απευθείας από τα κράτη μέλη με βάση τα κριτήρια του ΓΚΑΚ, χωρίς να απαιτείται εκ των προτέρων κοινοποίηση και έγκριση από την Επιτροπή. Το 2022 τα κράτη μέλη εφάρμοσαν 2 203 μέτρα στο πλαίσιο απαλλαγής κατά κατηγορία για τις κρατικές ενισχύσεις, τα οποία αντιστοιχούσαν στο 84 % του συνόλου των νέων μέτρων κρατικής ενίσχυσης και στο 93 % των νέων μέτρων, εάν εξαιρεθούν τα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης [τα οποία βασίζονται σε κοινοποιήσεις βάσει του προσωρινού πλαισίου για τη νόσο COVID-19 και του TC(T)F, ή βάσει των αρχών τους]. Η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί το 2024 ως αποτέλεσμα της έγκρισης, τον Ιούνιο του 2023, στοχευμένης τροποποίησης του ΓΚΑΚ, η οποία απλουστεύει περαιτέρω και επιταχύνει τη στήριξη για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση της ΕΕ.

6.4 Διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της ενιαίας αγοράς για μια ανταγωνιστική οικονομία της ΕΕ

Όπως καταδεικνύει η έκθεση της Επιτροπής του Οκτωβρίου του 2023 σχετικά με τις πρωτοβουλίες πολιτικής της ΕΕ για την προώθηση των επενδύσεων σε καθαρές τεχνολογίες¹⁶³, η ΕΕ ηγείται της πράσινης μετάβασης τόσο σε εγχώριο όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, χάρη σε αποφασιστικές δράσεις που έχουν αναληφθεί σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, μεταξύ άλλων στην πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις. Στο πλαίσιο της παρούσας θητείας, η Επιτροπή χρησιμοποίησε την εγγενή ευελιξία των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για να προσαρμοστεί στις ανάγκες των κρατών μελών και των επιχειρήσεων, να επιτρέψει στην οικονομία της ΕΕ να αξιοποιήσει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να ανταποκριθεί σε κρίσεις, θέτοντας παράλληλα σε εφαρμογή διασφαλίσεις για την αποφυγή αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και τη διατήρηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού εντός της ενιαίας αγοράς.

Πράγματι, η Επιτροπή είναι προσηλωμένη στη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά τόσο από εσωτερική όσο και από εξωτερική σκοπιά. Όταν ο ανταγωνισμός στρεβλώνεται από ξένες επιδοτήσεις εις βάρος των ανταγωνιστών και των καταναλωτών, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί τα εργαλεία της, όπως τα μέσα εμπορικής άμυνας και τον κανονισμό για τις ξένες επιδοτήσεις, κατά περίπτωση. Ο κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις άρχισε να

¹⁶³ COM(2023) 684 final.

εφαρμόζεται στις 12 Ιουλίου 2023 και στέλνει ένα ισχυρό μήνυμα: η οικονομία της ΕΕ παραμένει ανοικτή στο εμπόριο και τις επενδύσεις, αλλά δεν θα υπονομευτεί ούτε θα πέσει θύμα εκμετάλλευσης από ξένες επιδοτήσεις που στρεβλώνουν την ενιαία αγορά.

Παράλληλα, παρότι τρίτες χώρες εφαρμόζουν επίσης σημαντικά προγράμματα ενισχύσεων, όπως ο νόμος των ΗΠΑ για τη μείωση του πληθωρισμού (IRA), τα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπό τους στην οικονομία της ΕΕ δεν είναι μέχρι στιγμής σαφή. Οι συγκεκριμένες επιπτώσεις του IRA στις επενδύσεις της ΕΕ μπορούν να εκτιμηθούν μόνο μακροπρόθεσμα λόγω των μακροπρόθεσμων επενδυτικών κύκλων και των μακροπρόθεσμων κεφαλαιακών περιουσιακών στοιχείων της βιομηχανίας καθαρών τεχνολογιών.

Αυτό οφείλεται επίσης στο ότι η ανταγωνιστικότητα δεν μπορεί να οικοδομηθεί μόνο με επιδοτήσεις. Δεν υπάρχει προφανής συσχέτιση μεταξύ των συνολικών οικονομικών επιδόσεων και των χορηγούμενων επιδοτήσεων. Υπεισέρχονται πολλοί άλλοι παράγοντες, όπως η καινοτομία, η οικονομική αποδοτικότητα και το ανθρώπινο κεφάλαιο. Οι επιχειρήσεις πρέπει να νιώθουν την ανάγκη να καινοτομήσουν, να βρουν αποτελεσματικότερες λύσεις και να επενδύσουν. Η αποτελεσματική επιβολή της πολιτικής ανταγωνισμού ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να καινοτομούν και να επενδύουν και διασφαλίζει ότι επιτυχημένες επιχειρήσεις είναι εκείνες που προσφέρουν τα καλύτερα προϊόντα στους καταναλωτές σε προσιτές τιμές. Σε επίπεδο κοινωνίας, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αναμένουν αξιόπιστους και διαφανείς θεσμούς και δημόσιες αρχές, ένα σταθερό μακροοικονομικό και κανονιστικό πλαίσιο, ασφάλεια δικαίου, πρόσβαση στις απαραίτητες δεξιότητες και σε υψηλής ποιότητας υποδομές, στοιχεία που υποστηρίζουν στο σύνολό τους ένα φιλικό προς τις επενδύσεις επιχειρηματικό περιβάλλον.

Αυτό ακριβώς προσφέρει η ενιαία αγορά, μαζί με μία από τις μεγαλύτερες ολοκληρωμένες αγορές στον κόσμο. Και από εκεί έχει προέλθει η ανταγωνιστικότητά της. Ωστόσο, η ενιαία αγορά δεν αποτελεί στατικό επίτευγμα. Για την υγεία και την ανταγωνιστικότητά της οικονομίας της ΕΕ απαιτούνται κοινές και συνεχείς προσπάθειες ενασχόλησης με την ενιαία αγορά και διασφάλισης της ευθυγράμμισής της με την οικονομική πραγματικότητα. Και για να διατεθούν τα 650 δισ. EUR που απαιτούνται ετησίως για τη διττή μετάβαση και για την οικονομική ανθεκτικότητά μας¹⁶⁴, οι επενδύσεις θα πρέπει να προέλθουν πρωτίστως από τον ιδιωτικό τομέα, ανεξάρτητα από τη δημοσιονομική ικανότητα των κρατών μελών. Επιπλέον, η χρηματοδότηση της ΕΕ παραμένει αναγκαία για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών, με παράλληλη αποφυγή του κατακερματισμού της ενιαίας αγοράς λόγω των διαφορετικών επιπέδων εθνικής (προσωρινής) στήριξης υπό μορφή κρατικών ενισχύσεων, καθώς και για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Μεταξύ άλλων, πρέπει να αρθούν οι εναπομένοντες φραγμοί που εμποδίζουν το

¹⁶⁴ Οι συνολικές πρόσθετες επενδυτικές ανάγκες για την επίτευξη των στόχων της διττής μετάβασης εκτιμήθηκαν σε περίπου 650 δισ. EUR ετησίως για την περίοδο 2022-2030, βλ. [56](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond, και https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_23_3194.</p></div><div data-bbox=)

αποτελεσματικό εμπόριο εντός της ενιαίας αγοράς, ώστε να μπορούν οι εταιρείες να ωφεληθούν πλήρως από το δυναμικό της ενιαίας αγοράς¹⁶⁵.

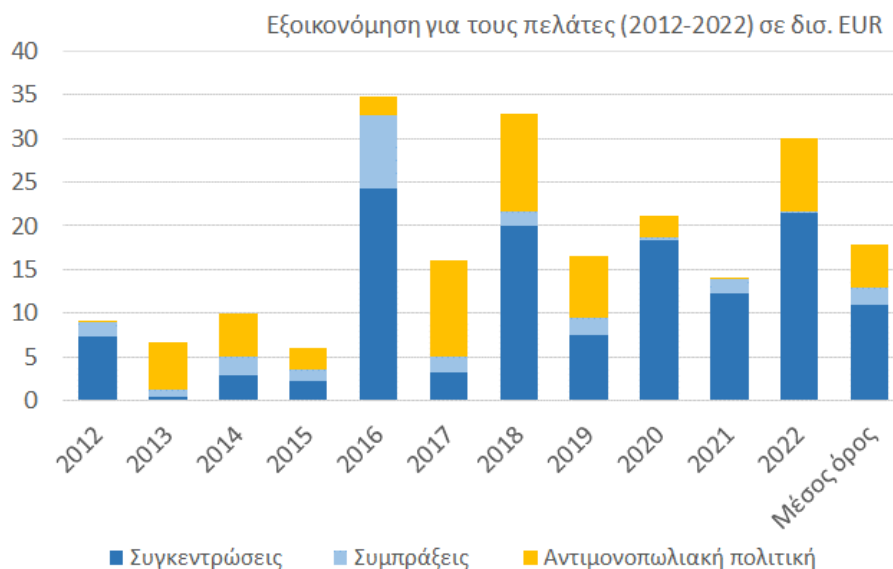
7. Μέτρηση του αντικτύπου της επιβολής της νομοθεσίας ανταγωνισμού στους πελάτες

Η ΓΔ Ανταγωνισμού εκτιμά ότι τα ποσά που εξοικονόμησαν άμεσα οι πελάτες ως αποτέλεσμα της επιβολής της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και της νομοθεσίας για τις συγκεντρώσεις από την Επιτροπή κατά την περίοδο 2012-2022 κυμαίνονται μεταξύ 145-250 δισ. EUR. Κατά μέσο όρο, η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και της νομοθεσίας για τις συγκεντρώσεις απέφερε άμεσα οφέλη για τους πελάτες περίπου 13 έως 23 δισ. EUR ετησίως. Στα συνολικά οφέλη για τους πελάτες από την επιβολή της νομοθεσίας ανταγωνισμού περιλαμβάνονται επίσης τα έμμεσα ή αποτρεπτικά αποτελέσματα της επιβολής, καθώς και τα θετικά αποτελέσματα στην καινοτομία και την ποιότητα. Οι επιπτώσεις αυτές είναι πιο δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν ή να εκτιμηθούν, αλλά είναι πιθανό να είναι πιο σημαντικές από την άμεση εξοικονόμηση για τους πελάτες. Η συμπληρωματική πρόσφατη μοντελοποίηση των μακροοικονομικών επιπτώσεων της επιβολής της νομοθεσίας ανταγωνισμού δείχνει ότι η επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και της νομοθεσίας για τις συγκεντρώσεις με τον τρόπο της Επιτροπής κατά την τελευταία δεκαετία είναι πιθανό να έχει θετικό αντίκτυπο στο πραγματικό ΑΕΠ της ΕΕ σε σχέση με το βασικό σενάριο της τάξης του 0,6 % έως 1,1 % (που ισοδυναμεί με αύξηση από 80 έως 150 δισ. EUR στο ΑΕΠ του 2019) μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα¹⁶⁶.

¹⁶⁵ Στην ανακοίνωση COM(2024) 77 — Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024», η Επιτροπή παρουσίασε ανάλυση της ενιαίας αγοράς και της ανταγωνιστικότητάς της, η οποία έχει διαρθρωθεί με βάση εννέα κινητήριους μοχλούς για την ανταγωνιστικότητα: λειτουργία της ενιαίας αγοράς, πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, δημόσιες επενδύσεις και υποδομές, έρευνα και καινοτομία, ενέργεια, κυκλικότητα, ψηφιοποίηση, εκπαίδευση και δεξιότητες, καθώς και εμπόριο και ανοικτή στρατηγική αυτονομία.

¹⁶⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, Κοινό Κέντρο Ερευνών, Archanskaia, E., Cai, M., Cardani, R., et al., Modelling the macroeconomic impact of competition policy: 2021 update and further development, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022.

Πίνακας 8: Εξοικονόμηση για τους πελάτες (μέσα σημεία) 2012-2022

Πηγή: ΓΔ Ανταγωνισμού βάσει εσωτερικών δεδομένων.

Το 2023 η ΓΔ Ανταγωνισμού συνέχισε τις εργασίες της σχετικά με το έργο «State of EU Competition». Σκοπός του έργου αυτού είναι να διερευνήσει την εξέλιξη της συγκέντρωσης της αγοράς και της βιομηχανίας σε διάφορους τομείς και κράτη μέλη και να εντοπίσει δυνητικά δυσλειτουργούντες τομείς. Θα αξιολογήσει επίσης και θα τεκμηριώσει τα οφέλη του ανταγωνισμού, μεταξύ άλλων με βάση αναλύσεις συγκέντρωσης τιμών σε τομεακό επίπεδο, μακροοικονομική μοντελοποίηση και έρευνα μεταξύ των επιχειρήσεων. Για τον σκοπό αυτόν, η ΓΔ Ανταγωνισμού θα είναι σε θέση να αξιοποιήσει τα αποτελέσματα δύο προπαρασκευαστικών μελετών, εκ των οποίων η μία διενεργήθηκε από τον ΟΟΣΑ (η τελική έκθεση αναμένεται το 2024) και η άλλη από εξωτερικό σύμβουλο (η τελική έκθεση ελήφθη τον Δεκέμβριο του 2023, επίκειται η δημοσίευση).

8. Εκσυγχρονισμός των μεθόδων εργασίας της ΓΔ Ανταγωνισμού, ώστε να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες εφαρμογής της νομοθεσίας

8.1. Ψηφιακές επιχειρηματικές λύσεις

Το 2023 η ΓΔ Ανταγωνισμού συνέχισε τον μετασχηματισμό των μεθόδων εργασίας της σύμφωνα με την αναθεωρημένη ψηφιακή στρατηγική της Επιτροπής¹⁶⁷. Η χρήση της εφαρμογής διαχείρισης υποθέσεων CASE@EC παρατάθηκε. Παράλληλα, οι εργασίες για την αντικατάσταση του παλαιού

¹⁶⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής, European Commission digital strategy - Next generation digital Commission (Ψηφιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής — Ψηφιακή Επιτροπή επόμενης γενιάς) [C(2022) 4388 final της 30.6.2022].

συστήματος διαχείρισης υποθέσεων για την επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και της νομοθεσίας για τις συμπράξεις με το CASE@EC προχώρησαν ικανοποιητικά το 2023 και αναμένεται να ολοκληρωθούν το 2024.

Το 2023 η ΓΔ Ανταγωνισμού συνέχισε επίσης να βελτιώνει και να ψηφιοποιεί την επικοινωνία της με εξωτερικά μέρη. Αναμορφώθηκε η εφαρμογή *υποθέσεις COMP*¹⁶⁸, η οποία επιτρέπει τη δημοσίευση υποθέσεων και βοηθά τους πολίτες και τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη να έχουν καλύτερη πρόσβαση, να αναζητούν και να εξάγουν δημόσια δεδομένα σχετικά με δεδομένα του ανταγωνισμού. Επιπλέον, το ECN2 —το εργαλείο συνεργασίας που χρησιμοποιείται στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού— στηρίζει πλέον τη συνεργασία για την επιβολή της νομοθεσίας στο πλαίσιο του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις. Επιπλέον, αναβαθμίστηκαν πολλά από τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες επιβολής της ΓΔ Ανταγωνισμού, για παράδειγμα οι εφαρμογές eRFI¹⁶⁹, eLeniency¹⁷⁰, eConfidentiality¹⁷¹, State Aid Notification (SANI2)¹⁷² και Reporting (SARI2)¹⁷³. Η ΓΔ Ανταγωνισμού βελτιώνει συνεχώς τον χειρισμό του ολοένα μεγαλύτερου όγκου παρατηρήσεων που σχετίζονται με υποθέσεις. Το 2023 το eDiscovery —το οποίο χρησιμοποιείται από ομάδες υποθέσεων για την εξέταση μεγάλου όγκου εγγράφων— αναμορφώθηκε, βελτιώνοντας τη λειτουργικότητα και την εμπειρία των χρηστών.

8.2. Ανάλυση δεδομένων και τεχνολογία

Η ομάδα της επικεφαλής τεχνολογίας —η μονάδα ανάλυσης δεδομένων και τεχνολογίας της ΓΔ Ανταγωνισμού— συνέχισε και ανέπτυξε τις δραστηριότητές της το 2023. Η ομάδα συμβουλεύει την Επίτροπο Ανταγωνισμού και τον Γενικό Διευθυντή. Επίσης, καθοδηγεί και επιβλέπει όλες τις πρωτοβουλίες και τους άξονες εργασίας της ΓΔ Ανταγωνισμού που σχετίζονται με τα δεδομένα και την τεχνολογία. Η ομάδα της επικεφαλής τεχνολογίας λειτουργεί ως κέντρο αριστείας για τα ψηφιακά ερευνητικά εργαλεία και την επιστήμη δεδομένων που υποστηρίζουν τα μέσα επιβολής της ΓΔ Ανταγωνισμού. Παρέχει επίσης υπερσύγχρονη εγκληματολογική υποστήριξη ΤΠ (FIT), καθώς και υπηρεσίες πληροφοριών και ερευνητική συνδρομή. Τέλος, η μονάδα διαδραματίζει ενεργό ρόλο στο δίκτυο εμπειρογνομόνων ψηφιακών ερευνών στην ομάδα εργασίας του ΕΔΑ για την προστασία των δεδομένων και την επιβολή της νομοθεσίας ανταγωνισμού.

Η ΓΔ Ανταγωνισμού διασφαλίζει ότι όλες οι διαδικασίες εξακολουθούν να συμμορφώνονται με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η προστασία αυτή δεν χρησιμοποιείται καταχρηστικά με σκοπό την παρεμπόδιση ή την καθυστέρηση των ερευνών. Το 2023 το Γενικό Δικαστήριο στην υπόθεση T-451/20, Meta, έκρινε ότι η Επιτροπή είχε το δικαίωμα να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς έρευνας ανταγωνισμού και ότι

¹⁶⁸ Βλ.: <https://competition-cases.ec.europa.eu/search>

¹⁶⁹ Βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/procedures/erfi_el

¹⁷⁰ Βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-and-cartels/leniency/eleniency_el

¹⁷¹ Βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/it-tools/econfidentiality_el

¹⁷² Βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/forms-notifications-and-reporting_el

¹⁷³ Βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_el

οι διαδικαστικές εγγυήσεις που εφαρμόζει η Επιτροπή συμμορφώνονται πλήρως με τις υποχρεώσεις της Επιτροπής βάσει των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων¹⁷⁴.

8.3. Ενίσχυση του εργαλείου για πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος

Η Επιτροπή εφαρμόζει ένα εργαλείο για πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος, ένα μέσο στο οποίο το κοινό μπορεί να αναφέρει ανώνυμα εάν έχει εντοπίσει εικαζόμενη σύμπραξη ή άλλες αντιαναγωνιστικές δραστηριότητες, όπως κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης στην αγορά. Τον Ιανουάριο του 2023 η Επιτροπή διεύρυνε το πεδίο εφαρμογής του ανώνυμου εργαλείου για πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος, επιτρέποντας σε φυσικά πρόσωπα και εταιρείες να αναφέρουν επίσης εικαζόμενες παραβάσεις που σχετίζονται με συγκεντρώσεις και κρατικές ενισχύσεις¹⁷⁵.

9. Προώθηση και προβολή για τη στήριξη της πολιτικής ανταγωνισμού και της επιβολής της νομοθεσίας ανταγωνισμού

Το 2023 η Επιτροπή συνέχισε τις οικείες δραστηριότητες προώθησης και προβολής της πολιτικής ανταγωνισμού σε πολλαπλά επίπεδα για τη στήριξη της αποτελεσματικότητας της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ, κυρίως με τη συμμετοχή της εκτελεστικής αντιπροέδρου κ. Vestager σε εκδηλώσεις και συνεντεύξεις Τύπου, την παραχώρηση συνεντεύξεων και τη συμμετοχή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τα ανώτερα διοικητικά στελέχη της ΓΔ Ανταγωνισμού συμμετείχαν σε δραστηριότητες προβολής στα κράτη μέλη. Οι δραστηριότητες αυτές συμπληρώνουν τις πρωτοβουλίες εξωτερικής επικοινωνίας της ΓΔ Ανταγωνισμού, όπως δελτία Τύπου, σημειώματα πολιτικής, ενημερωτικά δελτία και μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Το 2023 η Επιτροπή εγκαινίασε την περιοδεία δημόσιων συζητήσεων Markets for People (Οι αγορές για τους ανθρώπους), η οποία πραγματοποιείται σε πέντε πόλεις μεσαίου μεγέθους σε πέντε διαφορετικές χώρες της ΕΕ μεταξύ Απριλίου του 2023 και αρχών του 2024. Η Επιτροπή καλεί προσωπικότητες από διάφορους τομείς πολιτικής να συζητήσουν τον οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο της πολιτικής ανταγωνισμού στη ζωή των ανθρώπων. Οι τοποθεσίες, οι ομιλητές και τα θέματα καθορίζονται από κοινού με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, τις αντιπροσωπεΐες της Επιτροπής στα κράτη μέλη και τα τοπικά κέντρα Europe Direct. Η πρώτη συζήτηση πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2023 στη Μόντενα της Ιταλίας, η δεύτερη στο Σάλτσμπουργκ της Αυστρίας τον Ιούνιο του 2023, η τρίτη συζήτηση στη Σαλαμάνκα της Ισπανίας τον Οκτώβριο του 2023 και η τέταρτη συζήτηση στο Μπρνο της Τσεχίας τον Δεκέμβριο του 2023.

Τον Ιούνιο του 2023, επίσης στο πλαίσιο της υπό εξέλιξη αξιολόγησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, η Επιτροπή γιόρτασε είκοσι χρόνια επιβολής της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΕ βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 με διάσκεψη στις Βρυξέλλες. Συγκέντρωσε φορείς

¹⁷⁴ Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 24ης Μαΐου 2023 στην υπόθεση T-451/20, Meta Platforms Ireland κατά Επιτροπής, EU:T:2023:276.

¹⁷⁵ Βλ.: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/whistleblower_el

επιβολής του νόμου, ιδιώτες επαγγελματίες, εσωτερικούς συμβούλους και ακαδημαϊκούς για να συζητήσουν και να μελετήσουν τα επιτεύγματα, τις ανάγκες και τις προκλήσεις του ισχύοντος αντιμονοπωλιακού διαδικαστικού πλαισίου.

10. Η πολιτική ανταγωνισμού σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλαίσιο

10.1 Συνένωση δυνάμεων για τη διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πνεύματος ανταγωνισμού

Συνοχή σε επίπεδο πολιτικών μέσω του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού

Από το 2004 η Επιτροπή και οι ΕΑΑ σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ συνεργάζονται μέσω του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού (ΕΔΑ)¹⁷⁶. Στόχος του ΕΔΑ είναι να διασφαλίσει ότι οι αντιμονοπωλιακοί κανόνες της ΕΕ εφαρμόζονται με αποτελεσματικό και συνεκτικό τρόπο κατά των εταιρειών που εφαρμόζουν επιχειρηματικές πρακτικές που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και ενδέχεται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Το 2023 η Επιτροπή εξακολούθησε να διασφαλίζει τη συνεκτική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 μέσω του ΕΔΑ. Ο κανονισμός περιλαμβάνει δύο βασικούς μηχανισμούς για τη στήριξη της συνεργασίας. Πρώτον, οι ΕΑΑ ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με κάθε νέα έρευνα στο στάδιο του πρώτου επίσημου μέτρου έρευνας. Δεύτερον, οι ΕΑΑ διαβουλεύονται με την Επιτροπή πριν από την έκδοση ορισμένων ειδών αποφάσεων. Το 2023 δρομολογήθηκαν 140 νέες έρευνες στο πλαίσιο του δικτύου και κατατέθηκαν στην Επιτροπή 88 προβλεπόμενες αποφάσεις.

Άλλοι άξονες εργασίας στο πλαίσιο του ΕΔΑ διασφαλίζουν επίσης τη συνεκτική επιβολή της πολιτικής ανταγωνισμού στην ΕΕ. Τα μέλη του ΕΔΑ συνεδριάζουν τακτικά για να συζητήσουν υποθέσεις, ζητήματα πολιτικής και θέματα στρατηγικής σημασίας. Το 2023 διοργανώθηκαν 48 συνεδριάσεις μεταξύ οριζόντιων ομάδων εργασίας και τομεακών υποομάδων, κατά τις οποίες εμπειρογνώμονες του ανταγωνισμού από τις διάφορες αρχές αντάλλαξαν απόψεις και διερεύνησαν βέλτιστες πρακτικές.

Συνεχής και εποικοδομητικός διοργανικός διάλογος

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών είναι βασικοί εταίροι της Επιτροπής στους συνεχιζόμενους διαλόγους για την πολιτική ανταγωνισμού.

Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η εκτελεστική αντιπρόεδρος κ. Vestager συμμετείχε το 2023 σε διάφορες ανταλλαγές απόψεων ή διαρθρωμένους διαλόγους, μεταξύ άλλων με την Επιτροπή Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής, την Επιτροπή Εσωτερικής Αγοράς και Προστασίας των Καταναλωτών, την Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων και την Επιτροπή Νομοθετικών Υποθέσεων. Επίσης, η εκτελεστική αντιπρόεδρος κ. Vestager συμμετείχε σε

¹⁷⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού (ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 43, και ΕΕ C 374 της 13.10.2016, σ. 10).

συζητήσεις στην ολομέλεια σχετικά με την πολιτική ανταγωνισμού και την αντίδραση της ΕΕ στον νόμο των ΗΠΑ για τη μείωση του πληθωρισμού.

Στο Συμβούλιο, η εκτελεστική αντιπρόεδρος κ. Vestager συμμετείχε το 2023 σε ανταλλαγές απόψεων και συζητήσεις σχετικά με θέματα της πολιτικής ανταγωνισμού και με τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα, μεταξύ άλλων σε διάφορες συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας (Εσωτερική αγορά και Βιομηχανία).

10.2. Συνεργασία στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού σε ολόκληρο τον κόσμο

Πολυμερείς σχέσεις

Το 2023 η Επιτροπή συνέχισε να συμμετέχει ενεργά σε διεθνή φόρα με αντικείμενο τον ανταγωνισμό, όπως η Επιτροπή Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, το Διεθνές Δίκτυο Ανταγωνισμού, στο οποίο η Επιτροπή συνέχισε στον τριετή ρόλο συμπροέδρου στην ομάδα εργασίας για τις συγκεντρώσεις, και η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη (UNCTAD). Η Επιτροπή συνέχισε τις προσπάθειές της για τη βελτίωση των διεθνών κανόνων για τις επιδοτήσεις. Η μεταρρύθμιση των κανόνων για τις επιδοτήσεις αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό των εμπορικών κανόνων του ΠΟΕ.

Διμερείς σχέσεις

Τον Μάρτιο του 2023 η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των ΗΠΑ πραγματοποίησαν την τρίτη συνάντηση στο πλαίσιο του κοινού διαλόγου για την πολιτική ανταγωνισμού στον τομέα της τεχνολογίας, όπου συζητήθηκαν οι προσπάθειες συνεργασίας για τη διασφάλιση και την προώθηση του θεμιτού ανταγωνισμού στον ψηφιακό τομέα. Στο Συμβούλιο Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-ΗΠΑ, η 4η υπουργική σύνοδος πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2023.

Το 2023 η Επιτροπή συνέχισε τη συνεργασία της με τρίτες χώρες στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων τεχνικής συνεργασίας με διάφορες ασιατικές¹⁷⁷ και αφρικανικές¹⁷⁸ χώρες. Η Επιτροπή συνέχισε τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) με την Αυστραλία, την Ινδία, την Ινδονησία, την Ταϊλάνδη και την ESA5¹⁷⁹.

Όσον αφορά τις υποψήφιες χώρες¹⁸⁰ και τα δυνάμει υποψήφια μέλη¹⁸¹ για τη διεύρυνση της ΕΕ, ο κύριος στόχος πολιτικής της Επιτροπής είναι να τις βοηθήσει, στο πλαίσιο της προοπτικής ένταξής τους στην Ένωση, να ανταποκριθούν στα κριτήρια προσχώρησης που ορίζονται στη Συνθήκη για

¹⁷⁷ Βλ.: <https://asia.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁸ Βλ.: <https://africa.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁹ Πέντε ανατολικές και νότιες χώρες: Κομόρες, Μαδαγασκάρη, Μαυρίκιος, Σεϋχέλλες και Ζιμπάμπουε.

¹⁸⁰ Χώρες στις οποίες το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χορήγησε καθεστώς υποψήφιας χώρας βάσει σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Γεωργία, Μαυροβούνιο, Μολδαβία, Ουκρανία, Σερβία και Τουρκία.

¹⁸¹ Δυνάμει υποψήφιο μέλος της ΕΕ: Κόσοβο.

την Ευρωπαϊκή Ένωση και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο¹⁸². Για παράδειγμα, η Επιτροπή βοηθά τις υποψήφιες χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη να ευθυγραμμίσουν τα νομικά τους πλαίσια για την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, τις συγκεντρώσεις και τις κρατικές ενισχύσεις με το κεκτημένο της ΕΕ και να συγκροτήσουν εύρυθμα λειτουργούσες και λειτουργικά ανεξάρτητες αρχές ανταγωνισμού.

Τον Νοέμβριο του 2023 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τη δέσμη μέτρων της του 2023 για τη διεύρυνση, η οποία παρέχει λεπτομερή αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης και της προόδου που έχουν σημειώσει τα Δυτικά Βαλκάνια, η Τουρκία, η Γεωργία, η Μολδαβία και η Ουκρανία όσον αφορά την αντίστοιχη πορεία τους προς την ΕΕ¹⁸³. Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν από την Ουκρανία και τη Μολδαβία, καθώς και τις συνεχιζόμενες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες, η Επιτροπή συνέστησε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αρχίσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τις δύο χώρες, υπό την προϋπόθεση ότι θα ληφθούν ορισμένα μέτρα¹⁸⁴.

Στην περίπτωση της Γεωργίας, η Επιτροπή συνέστησε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να χορηγήσει στη Γεωργία το καθεστώς υποψήφιας χώρας, υπό την προϋπόθεση ότι θα ληφθούν ορισμένα μέτρα¹⁸⁵.

¹⁸² Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα κριτήρια μέλους, βλ.: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_el

¹⁸³ Βλ.: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/strategy-and-reports_en?prefLang=el

¹⁸⁴ Στις 14 Δεκεμβρίου 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να αρχίσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Ουκρανία και τη Μολδαβία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε το Συμβούλιο να εγκρίνει τα αντίστοιχα διαπραγματευτικά πλαίσια μόλις ληφθούν τα σχετικά βήματα που ορίζονται στις αντίστοιχες συστάσεις της Επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 2023.

¹⁸⁵ Στις 14 Δεκεμβρίου 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χορήγησε στη Γεωργία καθεστώς υποψήφιας χώρας, με την προϋπόθεση της λήψης των σχετικών μέτρων που ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 2023.

2023

TO 2023 ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

